

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 9 września 2024 r.

Poz. 7369

UCHWAŁA NR V/48/24 RADY MIEJSKIEJ W ŁOBŻENICY

z dnia 28 sierpnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica na lata 2024 - 2027

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 609, 721) oraz art. 87 ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840, 951, 1688, 1595), po uzyskaniu opinii Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Rada Miejska uchwala, co następuje:

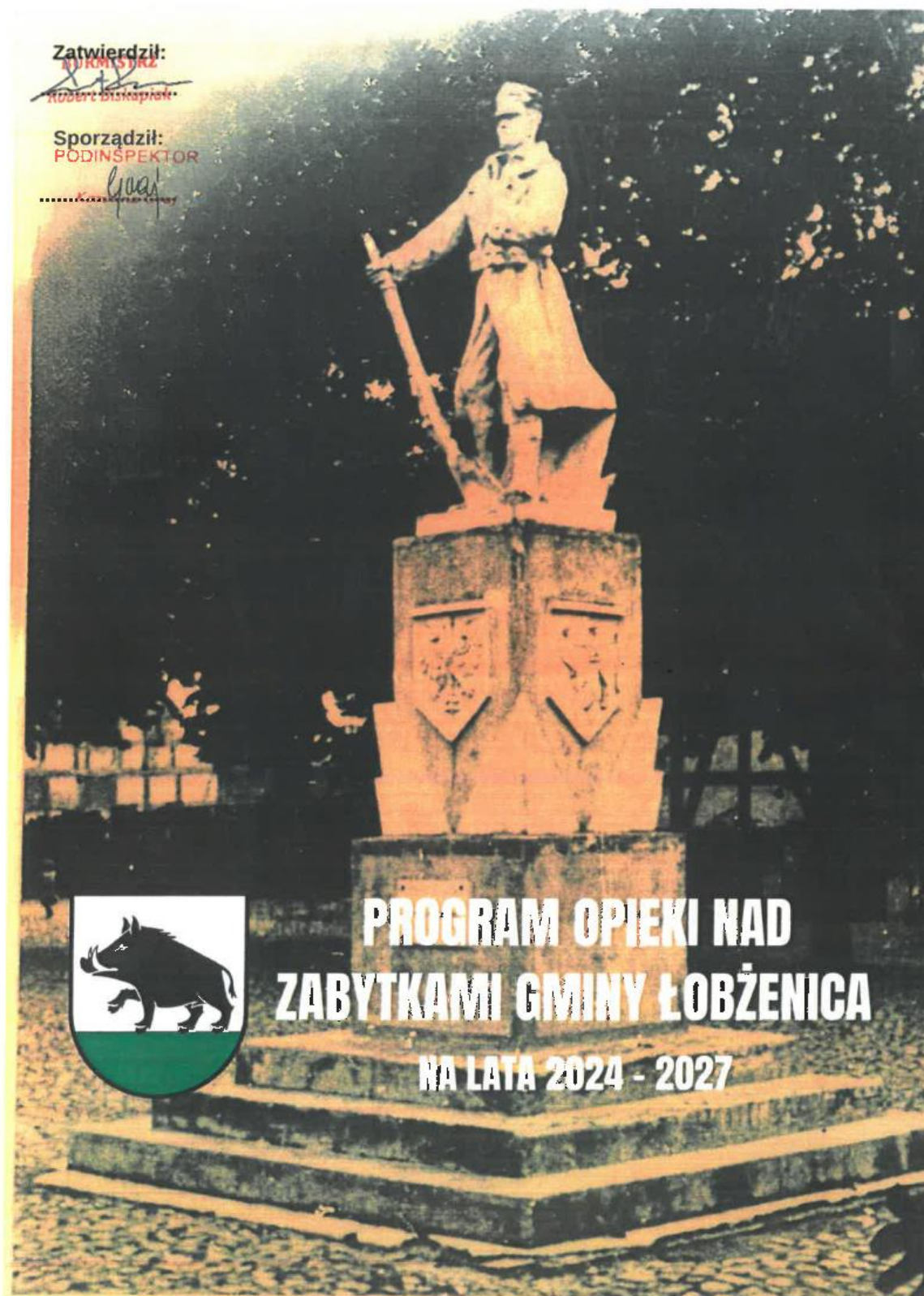
§ 1. Przyjmuje się „Program Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica na lata 2024 - 2027”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Łobżenicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodnicząca Rady
(-) Alicja Wenda

Załącznik
do uchwały Nr V/48/24
Rady Miejskiej w Łobżenicy
z dnia 28 sierpnia 2024 r.

Wojewódzki Urząd Chrony Zabytków w Poznaniu Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków Uzgodniono ze stanowiska konserwatorskiego Wielkopolski Wojewódzki Załącznik do pisma/decyzji/postanowienia/pozwolenia Wielkopolski Wojewódzki z dnia 01.08.2014 Nr 51202332.4.2014 <i>mgr Jolanta Graczyńska</i>	
1. Wstęp	1
2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	1
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	2
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	8
4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	8
4.2 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	9
4.2.1 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+	9
4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	10
4.2.3 Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024	11
4.2.4 Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego	12
4.2.5 Strategia Rozwoju Powiatu Pilskiego 2015-2025	15
4.2.6 Inne dokumenty wykonane na poziomie województwa i powiatu	15
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	16
5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy	16
5.1.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łobżenica	16
5.1.2 Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łobżenica	16
5.1.3 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Łobżenica	20
5.1.4 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy letniskowej w Gródku Krajeńskim – Wieś Dźwierszno Małe	22
5.1.5 Formy ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	22
5.1.6 Strategia Rozwoju Gminy Łobżenica na lata 2015-2025	24
5.1.7 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łobżenica na lata 2020 - 2026	25
5.1.8 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy	25

6. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu Gminy Łobżenica	25
6.1 Charakterystyka Gminy Łobżenica – krajobraz naturalny i kulturowy	25
6.1.1 Zarys historyczny Gminy i miasta Łobżenica	27
6.1.2 Układ urbanistyczny	30
6.1.3 Zabytki nieruchome	31
6.1.4 Zabytki ruchome	33
6.1.5 Zabytki archeologiczne	35
6.1.6 Zabytkowe cmentarze	70
6.1.7 Dziedzictwo niematerialne	72
6.1.8 Formy ochrony przyrody	74
6.2 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony	75
6.3 Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków	78
6.4 Zabytki o najważniejszym znaczeniu dla Gminy	90
7. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy. Analiza szans i zagrożeń.	97
8. Założenia programowe	103
9. Instrumentarium realizacji Programu Opieki nad Zabytkami	106
10. Zasady oceny realizacji Programu Opieki nad Zabytkami	107
11. Źródła finansowania zadań opieki nad zabytkami	108
12. Wydatki Gminy Łobżenica związane z ochroną zabytków	110
13. Bibliografia	113

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

1. Wstęp

Zabytki są nie tylko świadectwem historii, lecz także wizytówką kulturową każdej społeczności. Program opieki nad zabytkami Gminy Łobżenica na lata 2024-2027 stanowi element polityki samorządowej, pozwalający na podejmowanie zaplanowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego. Opracowanie służyć będzie rozwojowi Gminy poprzez dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystania zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Jako materiał bazowy może być wykorzystywany przez środowiska badawcze i naukowe, właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych oraz osoby zainteresowane kulturą i dziedzictwem kulturowym.

Dokument przedstawia charakterystykę zasobów i dziedzictwa kulturowego Gminy Łobżenica oraz wyznacza cele – kierunki działań i zadania na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami na przyszłe lata. Charakterystyka zasobów została oparta na określeniu zasobów kulturowych Gminy oraz ich znaczenia i wartości w kontekście przestrzennym, historycznym i kulturowym. Zarysowano ponadto uwarunkowania dotyczące finansowania działań ochronnych środowiska kulturowego oraz działań edukacyjnych i wychowawczych wobec lokalnej społeczności.

Niniejsze opracowanie stanowi kontynuację Programu opieki nad zabytkami Gminy Łobżenica na lata 2020-2023, który został przyjęty Uchwałą Nr XIX/180/2020 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 czerwca 2020 r. Program został zaktualizowany w zakresie potencjału dziedzictwa kulturowego i źródeł finansowania oraz dostosowany do zmieniających się realiów dotyczących opieki nad zabytkami.

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Zakres Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica na lata 2024-2027 określa Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 roku, poz. 840 z późn. zm.).

Artykuł 87 powyższej Ustawy określa główne cele Programu:

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.
2. Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:
 - 1) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
 - 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Ochrona i opieka nad zabytkami w Polsce jest regulowana wieloma aktami prawnymi, które uwzględnia się przy opracowywaniu Gminnych Programów Opieki nad Zabytkami.

Zabytki zostały objęte ochroną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Zgodnie z artykułem 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Rzeczypospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Ponadto w artykule 6 ust. 1 podano, że „Rzeczypospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju” oraz artykule 6 ust. 2: „Rzeczypospolita Polska udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami jest podana wyżej Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 roku, poz. 840 z późn. zm.), która określa przede wszystkim podmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, jak również narzuca na organy administracji publicznej poszczególne obowiązki. W Ustawie przyjęto następujące definicje:

- **zabytek** – nieruchomość lub rzecz ruchoma, lub część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną i naukową;
- **zabytek nieruchomy** – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- **zabytek ruchomy** – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- **zabytek archeologiczny** – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- **instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami** – instytucje kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- **prace konserwatorskie** – działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz udokumentowanie tych działań;
- **prace restauratorskie** – działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- **roboty budowlane** – roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub otoczeniu zabytku;
- **badania konserwatorskie** – działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- **badania architektoniczne** – działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- **badania archeologiczne** – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- **historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny** – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznym, podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- **historyczny zespół budowlany** – powiązana przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- **krajobraz kulturowy** – postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
- **otoczenie** – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Zgodnie z artykułem 4 Ustawy: Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

1. zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
2. zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
3. udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
4. przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

5. kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;

6. uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Zgodnie z artykułem 6 Ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

Ponadto, zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, oznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r., poz. 2393),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodziełami oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

oraz zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej;

Ponadto, ochronie mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Zgodnie z artykułem 18 ust. 1 ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy określaniu ustaleń strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju ponadlokalnego, planów ogólnych gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów odbudowy albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Ponadto, określając ustalenia strategii, analiz, planów i studiów, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

Zgodnie z artykułem 19 określając ustalenia planu ogólnego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu odbudowy, uwzględnia się w szczególności ochronę:

1. zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
2. zabytków nieruchomych uznanych za pomnik historii;
3. innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków;
4. parków kulturowych;

Ponadto, w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się także oprócz wyżej wymienionych wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się przy określaniu ustaleń innych wcześniej podanych planów. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Zgodnie z artykułem 20 Studium i plany miejscowe wymagają odpowiedniego zaopiniowania lub uzgodnienia przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Burmistrz prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, w której powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Artykuł 81 Ustawy stanowi, że:

- w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale;
- dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Ponadto, zgodnie z artykułem 87 Ustawy:

- burmistrz sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym;
- z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami burmistrz sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Ustawowym zadaniem samorządów gminnych jest podejmowanie działań w zakresie szeroko pojętej kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Obowiązek Gminy w tym zakresie określone są w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 roku, poz. 609 z późn. zm.). Zgodnie z artykułem 7 ust. 1 pkt 9 Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Do ważnych ustaw regulujących ochronę i opiekę nad dziedzictwem kulturowym zalicza się:

- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 385),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 roku, poz. 977 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 roku, poz. 725 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 roku, poz. 54 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 roku, poz. 1336 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 roku, poz. 344 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 roku, poz. 87),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2023 roku, poz. 571),
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 70 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2393),

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2024 r., poz. 82 z późn. zm.),

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica jest zgodny z założeniami polityki państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Dokumenty, do których się odwołuje połączono na trzech poziomach: ogólnokrajowym, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym. Są to różnego rodzaju strategie, studia i programy, które dotyczą problematyki ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego. Program zbieżny jest ze strategicznymi celami państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

Cele te wymienione są w następujących dokumentach:

1) Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023 - 2026

Jego głównym celem jest zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce, który w okresie 4 lat realizowany będzie we współpracy z państwowymi instytucjami kultury i organami administracji publicznej poprzez trzy cele szczegółowe, podzielone na kierunki działania, tj.:

- Cel szczegółowy 1: „Weryfikacja wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości”, podzielony na kierunki działania: 1. Podnoszenie wiedzy o wybranych grupach zasobu zabytkowego kraju; 2. Ochrona zabytków i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości; 3. Realizacja międzynarodowych zobowiązań;
- Cel szczegółowy 2: „Wzmocnienie potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków”, podzielony na kierunki działania: 1. Cyfryzacja procesów administracyjnych; 2. Wzmacnianie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków; 3. Reforma finansowania ochrony i opieki nad zabytkami;
- Cel szczegółowy 3: „Rola zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja)”, podzielony na kierunki działania: 1. Wzmacnianie narzędzi

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych; 2. Edukacja i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

2) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą Nr 155 z dnia 27 października 2020 r. głównym celem tego opracowania jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego. Realizacja tego celu odbywać się ma przez wdrażanie kierunków interwencji zaplanowanych do realizacji w trzech głównych obszarach:

- Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie.
- Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie.
- Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

4.2.1 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+

Dokument ten został przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr V/70/19 z dnia 25 marca 2019 roku. Plan określa najistotniejsze uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa, model rozwoju przestrzennego, politykę przestrzenną i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, obejmujące wszystkie zagadnienia istotne dla planowania przestrzennego. Jego podstawowym celem jest stworzenie podstaw dla zachowania i przywracania ładu przestrzennego oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju Wielkopolski. W Planie uwzględnione są zagadnienia systemu obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

W Planie niezmiernie ważne znaczenie zyskało wprowadzenie określenia tzw. „ładu przestrzennego” nawiązujące do przestrzegania wytycznych konserwatorskich w zakresie ochrony obiektów zabytkowych oraz zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych, ochrony krajobrazu itd.

Podstawowymi zasadami zagospodarowania przestrzennego na obszarze województwa wielkopolskiego stało się m.in.:

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

Do najważniejszych kierunków działań wyznaczonych w Planie zagospodarowania województwa wielkopolskiego należą:

- zwiększenie nakładów na ochronę dziedzictwa kulturowego, zarówno w budżecie państwa, jak i w budżetach samorządowych,
- wpisanie do rejestru zabytków wszystkich zachowanych założeń i układów urbanistycznych,
- promocja szlaków kulturowych, parków kulturowych, pomników historii, a także obiektów wpisanych na listy dziedzictwa europejskiego,
- poprawienie infrastruktury turystycznej województwa wielkopolskiego.

Gmina Łobżenica w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego ujęta jest kilka razy, jako: 1) obszar o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego przez zasady polityczne, prawne i obyczajowe obowiązujące w różnych okresach historycznych i kształtujące przestrzeń miast, 2) obszar miast najatrakcyjniejszy krajobrazowo, obejmujący historyczne układy przestrzenne w połączeniu z topografią terenu oraz 3) obszar o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych związanych z kształtowaniem się przestrzeni miast i ich otoczenia.

4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego została opracowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a następnie przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 27 stycznia 2020 r.

Strategia jest podstawą do sporządzenia wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego, jak również poszczególnych planów zagospodarowania dla miejscowości wchodzących w granice Województwa Wielkopolskiego. Jednym z założeń Strategii jest poprawa zarządzania przestrzenią, a także optymalne wykorzystanie zasobów regionalnych (przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i gospodarczych) dla zapewnienia rozwoju regionu i wysokiej jakości życia mieszkańców. W Strategii wskazano cele strategiczne uszczegółowione poprzez cele operacyjne. Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

rozwoju województwa, wśród nich zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego, przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń. Ustalenia zawarte we wskazanym dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Celem głównym Strategii jest poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Cel ten ma być realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych. Na uwagę zasługuje cel strategiczny nr 2: rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, a także pakiety działań, min: działania w postaci zachowania tradycji i tożsamości kulturowej mieszkańców, odbudowy i utrzymania materialnego dorobku kultury i dziedzictwa regionu, ale także dla zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze, wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej województwa niezbędne jest wsparcie inwestycji w obszarze kultury. Spośród identyfikowanych w tym zakresie potrzeb należy wymienić m.in.:

- Rozwój wielkopolskich instytucji kultury - celem działań w ramach projektu będzie wsparcie funkcjonowania wielkopolskich instytucji kultury na jak najwyższym poziomie. Przewiduje się szereg inicjatyw związanych z rozwojem m.in. wielkopolskich muzeów, teatrów czy bibliotek, w tym również zapewnienie nowej bazy lokalowej dla Filharmonii Poznańskiej.
- Rozwój i promocja produktów turystyki kulturowej w Wielkopolsce ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego - celem projektu jest zachowanie, ochrona, promowanie i dalszy rozwój znaczącego potencjału turystyki kulturowej Wielkopolski, opartej głównie na szczególnej roli regionu w historii Polski, w tym szlaków turystyki kulturowej, zwłaszcza Szlaku Piastowskiego ze względu na jego rangę i znaczenie historyczne.

4.2.3 Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 - 2024

Program opieki nad zabytkami województwa wielkopolskiego na lata 2021 - 2024 jest dokumentem przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XXXVII/714/17 z dnia 20 grudnia 2021 roku. Głównym zamierzeniem "Programu opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2024" jest określenie warunków organizacyjnych i finansowych w zakresie leżącym w kompetencjach Samorządu Województwa Wielkopolskiego, służących polepszeniu stanu zachowania zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego Wielkopolski. Celem działania

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Samorządu Województwa jest zharmonizowanie polityki ochrony przestrzeni kulturowej z polityką rozwoju regionalnego i strategią zrównoważonego zagospodarowania województwa. Prowadzenie spójnej polityki i zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego oraz współdziałanie wszystkich szczebli jednostek samorządu terytorialnego w województwie z instytucjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi, podmiotami gospodarczymi, posiadaczami i użytkownikami zabytków umożliwi osiągnięcie wyznaczonych celów i zamierzeń określonych w dokumencie programowym. "Program opieki nad zabytkami województwa wielkopolskiego na lata 2021-2024" stanowi kontynuację "Programu opieki nad zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2017-2020". Realizacja wcześniejszych programów wykazuje, iż dzięki dotacjom z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz wysiłkowi właścicieli coraz więcej obiektów zabytkowych zostaje poddanych pracom remontowym i konserwatorskim, stając się wyróżnikami przestrzennymi w lokalnym krajobrazie.

4.2.4 Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego

Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr LI/1000/23 z dnia 27 marca 2023 roku. Europejska Konwencja Krajobrazowa z 2000 roku (ratyfikowana przez Polskę w 2004 r.) wprowadziła konieczność zintegrowania działań na rzecz ochrony i kształtowania krajobrazu z polityką państwa na wszystkich szczeblach planowania – krajowego, regionalnego i lokalnego. Kompleksowe wdrożenie postanowień Europejskiej Konwencji Krajobrazowej do przepisów polskiego prawa nastąpiło poprzez przyjęcie ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu – tzw. ustawa krajobrazowa. Zapisy ustawy wprowadziły nowe narzędzia ochrony krajobrazu, którymi posługiwać się mają zarówno samorządy szczebla regionalnego jak i lokalnego. Jednym z nich jest audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy to dokument stanowiący podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego. Wnioski i rekomendacje sformułowane w audycie będą miały swoje odzwierciedlenie w dokumentach planistycznych poziomu regionalnego i lokalnego. Wzmocnią one także ochronę krajobrazu w obszarach objętych formami ochrony przyrody i zabytków tj. w parkach narodowych i krajobrazowych, rezerwach przyrody, obszarach chronionego krajobrazu i parkach kulturowych, a także będą mogły stanowić podstawę do prowadzenia polityki krajobrazowej w województwie. Audyt krajobrazowy obejmuje następujące etapy: 1. Identyfikacja i klasyfikacja krajobrazów.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

2. Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów. 3. Ocena zidentyfikowanych krajobrazów. 4. Wskazanie krajobrazów priorytetowych. 5. Wskazanie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów chronionych. 6. Sformułowanie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów chronionych. 7. Określenie lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych. Po delimitacji krajobrazów, czyli podziale przestrzeni województwa na krajobrazy (polegającym na szczegółowej analizie pokrycia i użytkowania terenu w obrębie mezoregionu fizycznogeograficznego, przy uwzględnieniu rzeźby terenu), następuje charakterystyka wyznaczonych krajobrazów polegająca na inwentaryzacji walorów krajobrazowych, która obejmuje: cechy przyrodnicze (m.in.: obszary chronione, typy siedliskowe lasu i drzewostanu, obiekty geologiczne i geomorfologiczne, korytarze ekologiczne oraz elementy liniowe np. zadrzewienia śródpolne, ciekły), cechy kulturowe (zabytki oraz obiekty, które nie są uznane za zabytek, ale mające duże znaczenie dla wartości krajobrazu), cechy syntetyczne (cechy, które nie są bezpośrednio mierzalne, ale które mają wpływ na to, że krajobraz postrzegany jest jako tradycyjny). Na podstawie charakterystyki krajobrazów dokonuje się ich oceny poprzez analizę cech analitycznych – przyrodniczych i kulturowych, cech syntetycznych oraz cech unikatowych, którym przypisuje się odpowiedni stan zachowania lub wykształcenia. Na bazie tej oceny typuje się krajobrazy priorytetowe, czyli szczególnie cenne dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne lub estetyczno-widokowe i jako takie wymagające zachowania. Dla każdego krajobrazu priorytetowego oraz dla krajobrazów w obrębie obszarów prawnie chronionych, formułuje się zagrożenia dla możliwości zachowania ich wartości. Zidentyfikowanie zagrożeń dla poszczególnych krajobrazów jest kluczowym etapem przy sporządzaniu audytu krajobrazowego pozwalającym z jednej strony precyzyjnie formułować zapisy dotyczące ich eliminacji, z drugiej dającym możliwość prowadzenia skutecznych działań ochronnych. Najważniejszą część audytu krajobrazowego to sformułowanie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów prawnie chronionych. Zapisy tej części audytu krajobrazowego delegowane są do dokumentów planistycznych zarówno szczebla regionalnego jak i lokalnego. Rekomendacje i wnioski będą dotyczyły ochrony i kształtowania wartości przyrodniczych oraz kulturowych (m.in. architektonicznych, urbanistycznych, ruralistycznych, w tym obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą architektoniczną), a także wartości estetyczno-widokowych (osi i punktów

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

widokowych, przedpól ekspozycji) i będą odnosiły się zarówno do poziomu regionalnego jak i lokalnego. W ramach rekomendacji i wniosków zostają określone kierunki i zasady kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów, zostają wskazane obszary, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody lub ochrony zabytków, a także obszary objęte ochroną prawną, które wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony. Dla krajobrazów priorytetowych określone zostały lokalne formy architektoniczne zabudowy. Jako lokalną formę architektoniczną należy rozumieć wyjątkowe, w skali regionu, w tym krajobrazu priorytetowego, historyczne i kulturowe cechy zabudowy wykształcone w przestrzeni danego obszaru, wyróżniające się w sposób szczególny na tle innych obiektów. Zidentyfikowanie lokalnych form architektonicznych oraz sformułowanie dla nich zasad i warunków ochrony pozwoli na zachowanie często zagrożonych zniszczeniem wartości kulturowych, w których odczytać można historię osadnictwa i rozwoju poszczególnych miast i wsi. Presja inwestycyjna oraz prowadzona polityka przestrzenna często stanowi zagrożenie dla zachowania już nielicznych obiektów, które mają wpływ na postrzeganie obszaru jako tradycyjnego, swojskiego, z którym utożsamia się lokalna społeczność. Wytyczne dla ochrony i kształtowania krajobrazów określone w audycie będą podstawą do formułowania zadań polityki krajobrazowej województwa, dotyczących wszystkich krajobrazów w regionie. Audyt krajobrazowy jest zatem niezbędnym narzędziem wspierającym przygotowanie i prowadzenie polityki krajobrazowej w Wielkopolsce. Spójna oraz skuteczna polityka krajobrazowa musi opierać się na szerokiej wiedzy o zasobach i walorach krajobrazowych oraz w dalszej konsekwencji na sprawnym wdrażaniu do polityk sektorowych oraz dokumentów planistycznych wypracowanych zasad ochrony krajobrazu, gospodarowania nim i jego planowania. Rozpoznanie i waloryzacja przestrzeni, także pod kątem zdefiniowania jej potencjału rozwojowego na poziomie regionalnym, daje podstawy do podejmowania decyzji dotyczących wsparcia działań realizowanych na poziomie lokalnym. Polityka krajobrazowa będzie odgrywać istotną rolę w podejmowaniu działań, które decydować będą o przyszłym obrazie przestrzeni województwa. W perspektywie, od skuteczności tych działań będzie zależało, czy mieszkańcy regionu, jako użytkownicy tej przestrzeni, będą żyli wśród krajobrazów harmonijnych, obfitujących w dobrze zachowane i odpowiednio kształtowane wartości przyrodnicze i kulturowe, gdzie relacje pomiędzy wszystkimi komponentami krajobrazu będą opierać się na szeroko pojętym ładzie przestrzennym. Na terenie województwa wielkopolskiego, spośród zidentyfikowanych 2486 krajobrazów, wytypowano 120 krajobrazów priorytetowych, co stanowi 4,82% liczby wszystkich krajobrazów, natomiast ich powierzchnia to 4,7% powierzchni województwa

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

wielkopolskiego. 73 spośród krajobrazów priorytetowych leży w obrębie obszarów prawnie chronionych. Ogółem w obrębie obszarów prawnie chronionych (parki kulturowe, parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu) leży 1191 krajobrazów. Dla tych krajobrazów (łącznie jest to 1238 krajobrazów) opracowano rekomendacje i wnioski, które dalej powinny zostać uwzględnione w innych dokumentach. Dla pozostałych krajobrazów (w liczbie 1248), które nie są wskazane jako krajobrazy priorytetowe, a także nie leżą w obrębie form ochrony prawnej, nie sporządza się rekomendacji i wniosków w zakresie ich ochrony i kształtowania. Na terenie Gminy Łobżenica nie wytypowano krajobrazów priorytetowych.

4.2.5 Strategia Rozwoju Powiatu Piłskiego 2015-2025

Strategia Rozwoju Powiatu Piłskiego jest dokumentem uchwalonym przez Radę Powiatu dnia 25 września 2014 roku. Strategia jest w dużej mierze kontynuacją wcześniejszej z lat 2007-2015. Ma ona odpowiadać na wyzwania rozwojowe powiatu poprzez diagnozę zasobów, analizę potencjału powiatu, jak również tworzenie celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działania, które pozytywnie wpłyną na rozwój społeczno-gospodarczy.

Głównym celem Strategii jest wzmocnienie potencjału gospodarczego, przyrodniczego i społecznego powiatu na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia jego mieszkańców. Jest ona w dużej mierze nastawiona na rozbudowę infrastruktury turystycznej, zarówno pieszej, rowerowej, jak i wodnej. Jednym z kierunków działań jest zagospodarowanie rzek do celów gospodarczych i turystycznych. Wsparciem objęte mają zostać organizacje pozarządowe, które prowadzą działania ukierunkowane na upowszechnianie bogactwa kulturowego powiatu.

4.2.6 Inne dokumenty wykonane na poziomie województwa i powiatu

Na terenie Gminy Łobżenica wyznaczono 6 szlaków turystycznych, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym.

1) Szlaki piesze:

- Łobżenica-Kujan; szlak o długości 18 km do Łobżenicy, przez Górkę Klasztorną, Rudną, do miejscowości Kujan,
- Łobżenica-Kujan; szlak o długości 13 km, od Łobżenicy, przez Górkę Klasztorną, Piesno, Skic, Skicką Strugę do miejscowości Kujan.

2) Szlaki rowerowe:

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- Na trasie Liszkowo, Fanianowo, Dębno i Dziunin, znajduje się międzynarodowa trasa Euro-Route R-1,
 - Regionalna trasa rowerowa R-5, kierunek Wągrowiec Osiek n/N-Łobżenica-Lipka,
 - Szlak czerwony PL-7007c przechodzący przez Górkę Klasztorną i Walentynowo,
 - Walentynowo-Złotów, trasa opracowana przez Nadleśnictwo Złotów.
- 3) Szlak kajakowy na rzece Łobżonka o długości 32,5 km, który kończy się przy ujściu Łobżonki do Noteci.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego**5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy****5.1.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łobżenica**

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łobżenica - Uchwała Nr XLVI/378/18 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 22 czerwca 2018 r. zmieniona Uchwałą Nr LVIII/489/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 31 maja 2023 r.

Tematy dotyczące dziedzictwa kulturowego zostały ujęte w rozdziale 5. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Opisano w nim historię dziedzictwa kulturowego Gminy, zabytki ujęte w wielkopolskim rejestrze zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków, zabytki archeologiczne, dobra kultury współczesnej (na terenie Gminy Łobżenica wykazano brak) oraz wnioski i rekomendacje dotyczące krajobrazu kulturowego Gminy.

5.1.2 Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łobżenica

Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania przestrzennego Gminy Łobżenica została zatwierdzona uchwałą Rady Miejskiej w Łobżenicy Nr XXVIII/267/2021 z dnia 26 marca 2021 roku.

Integralną część zmiany planu stanowią rysunki dla Gminy Łobżenica, wsi Dębno, Dźwierszno Małe, Dźwierszno Wielkie, Liszkowo, Luchowo, Trzeboń, Witrogoszcz i Witrogoszcz Kolonia.

Rozdział IX zatytułowany „Ochrona środowiska kulturowego i przyrodniczego” określa zasady ochrony dziedzictwa kulturowego.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- **Art. 44:**

1. Na obszarze objętym planem, ochrona środowiska kulturowego obejmuje:

- a. Strefy pełnej ochrony konserwatorskiej założeń dworsko-pałacowo-parkowych i folwarków w Chlebnie, Dębnie, Ferdynandowie, Liszkowie i Trzeboniu, oznaczone na rysunku – K,
- b. obiekty architektury znajdujące się w rejestrze i ewidencji zabytków;
- c. cmentarze i miejsca pamięci narodowej objęte ochroną konserwatorską;
- d. stanowiska archeologiczne, znajdujące się w rejestrze zabytków i ewidencji oznaczone graficznie na rysunku;
- e. układy urbanistyczne wsi Dziegciarni i Kruszek;
- f. strefy ochrony krajobrazów przyjeziornych w Liszkowie i Trzeboniu.

2. Ustala się zakaz przekształcania form obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków, a przebudowa i modernizacja obiektów objętych ochroną konserwatorską wymaga zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

3. Na obszarach, na których oznaczono zaewidencjonowane stanowiska archeologiczne, prowadzenie robót ziemnych wymaga zgłoszenia do właściwych służb ochrony zabytków.

- **Art. 45:** Na obszarze objętym planem, wszystkie działania przestrzenne muszą spełniać warunki przepisów ustaw: o ochronie i kształtowaniu środowiska, o odpadach, prawo wodne, prawo geologiczne, o ochronie gruntów rolnych i leśnych, o ochronie przyrody, o lasach oraz przepisów wynikających z prawa miejscowego w odniesieniu do obszarów chronionego krajobrazu, oraz ustaleń niniejszej uchwały.

Część Gminy Łobżenica objęta jest strefą chronionego krajobrazu. Obszar ten został zapisany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łobżenica.

Teren Gminy w całości posiada aktualne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łobżenicy - Uchwała Nr XXXVIII/350/02 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 8 października 2002 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy lotniskowej w Gródku Krajeńskim - Uchwała Nr X/70/03 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 sierpnia 2003 r.;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBZENICA NA LATA 2024-2027

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łobzenica na obszarze wsi Izdebski - Uchwała Nr XXX/194/05 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 19.08.2005 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Łobzenica na obszarze wsi Trzeboń - Uchwała Nr XXX/199/05 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 24 października 2005 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Łobzenicy w rejonie ul. Łącznej - Uchwała Nr IX/34/07 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 15 czerwca 2007 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Łobzenica – rejon ulicy Ogrodowej - Uchwała Nr XLV/319/14 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 4 listopada 2014 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Wiktorówko – Uchwała Nr XLV/320/14 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 4 listopada 2014 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Łobzenica rejon ulicy Targowej - Uchwała Nr XLI/341/18 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 30 stycznia 2018 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Luchowo - Uchwała Nr XXXV/283/17 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 września 2017 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Łobzenica - rejon ul. Mickiewicza - Uchwała Nr XXXV/282/17 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 września 2017 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Dźwierszno Małe - Uchwała Nr XXXV/284/17 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 września 2017 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Rataje dla działki nr 1145/1 - Uchwała Nr VI/51/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 marca 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Trzeboń dla działki nr 37/13 - Uchwała Nr VI/52/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 marca 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Ferdynandowo dla działki nr 162/4 - Uchwała Nr VI/53/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 marca 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Luchowo dla działki nr 363 - Uchwała Nr VI/55/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 marca 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Kościerzyn Mały dla części działki nr 96/2 - Uchwała Nr VIII/66/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 31 maja 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Kruszki dla działek nr: 119, 120 - Uchwała Nr VIII/67/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 31 maja 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Rataje dla działki nr 148/14, części działki nr 179 oraz działki nr 153/1 - Uchwała Nr IX/81/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 28 czerwca 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Kościerzyn Mały dla działki nr 28/1, części działki nr 28/2 i części działki nr 19 - Uchwała Nr XII/102/19 Rady Miejskiej w Łobzenicy z dnia 29 października 2019 r.;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Witrogoszcz dla działki nr 128/1 oraz części działki nr 117/4 - Uchwała Nr XII/103/19 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 października 2019 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Liszkowo dla działki 43/1 – Uchwała Nr XXVI/226/20 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 30 grudnia 2020 r.;
- Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łobżenica – Uchwała Nr XXVIII/267/21 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 26 marca 2021 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Łobżenicy w rejonie ulicy Wyrzyskiej - Uchwała Nr XXXI/290/21 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 czerwca 2021 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Łobżenicy dla zabudowy mieszkaniowej z usługami w rejonie ulicy 600-Lecia - Uchwała Nr XLI/368/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 kwietnia 2022 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Izdebki dla działki nr 75 - Uchwała Nr XLI/369/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 kwietnia 2022 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Dębno dla fragmentów działek nr 21/1 i 21/7 - Uchwała Nr XLI/370/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 kwietnia 2022 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Dębno dla działki nr 10/49 - Uchwała Nr XLIII/388/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 27 czerwca 2022 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Ferdynandowo dla działki nr 162/24 - Uchwała Nr XLIII/389/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 27 czerwca 2022 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Walentynowo dla działki nr 153/3 - Uchwała Nr XLIII/390/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 27 czerwca 2022 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla farmy fotowoltaicznej we wsi Walentynowo - Uchwała Nr LII/453/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 27 stycznia 2023 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Łobżenicy w rejonie ul. Targowej i ul. Mickiewicza - Uchwała Nr LII/454/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 27 stycznia 2023 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ul. Targowej i ul. Spokojnej w mieście Łobżenica - Uchwała Nr LVIII/487/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 31 maja 2023 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ul. Złotowskiej i planowanej ścieżki spacerowej w mieście Łobżenica - Uchwała Nr LVIII/488/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 31 maja 2023 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr 209/2, 209/3, 209/4, 209/5, 209/6 w obrębie Kunowo - Uchwała Nr LXII/524/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 września 2023 r.;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr 199/2, 199/3, 199/5, 199/6, 199/8 w obrębie Wiktorówko - Uchwała Nr LXII/523/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 września 2023 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr 49/1, 49/2, 234/1, 234/2 i 234/3 położonych w obrębie Dziegieciarnia - Uchwała Nr LXII/525/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 września 2023 r.;
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 334/6 w obrębie Luchowo - Uchwała Nr LXII/526/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 września 2023 r.;

5.1.3 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Łobżenica

Zmiana miejscowego planu zagospodarowania miasta Łobżenica została przyjęta przez Radę Miejską w Łobżenicy uchwałą Nr XXXVIII/350/02 z dnia 8 października 2002 roku.

Uwarunkowania ochrony zabytków zostały zapisane w rozdziale V zatytułowanym „Zasady konserwatorskiej ochrony zabytków”.

- *Art. 17:*
 1. Na obszarze objętym planem ochrona środowiska kulturowego dotyczy obiektów oraz obszarów zabytkowych.
 2. Ochrona konserwatorska zabytków obejmuje:
 - 1) Budynki wpisane do rejestru zabytków,
 - 2) Budynki ujęte w ewidencji dóbr kultury,
 - 3) Układ i rozplanowanie ulic miasta Łobżenica wraz z wyznaczonymi liniami regulacyjnymi historycznej zabudowy,
 - 4) Cmentarze;
 - Cmentarz katolicki czynny,
 - Cmentarz katolicki przykościelny, nieczynny,
 - Cmentarz katolicki przykościelny, nieczynny,
 - Cmentarz ewangelicko-augsburski, nieczynny,
 - Cmentarz żydowski – zlikwidowany,
 - Cmentarz przykościelny w Górcie Klasztornej,
 - Cmentarz kościelny czynny w Górcie Klasztornej,
 - 5) Zespół klasztorny w Górcie Klasztornej,
 - 6) Zespół dworsko-folwarczny w Ratajach,
 - 7) Stanowiska archeologiczne.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

3. Budynki wpisane do rejestru oraz ujęte w ewidencji dóbr kultury, granice obszarów wpisanych do rejestru i stanowiska archeologiczne.
- *Art. 18:*
 1. Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w odniesieniu do obszaru zespołu klasztornego, zespołu dworsko-folwarcznego w Ratajach, układu i rozplanowania ulic miasta Łobżenicy na obszarze wpisanym do rejestru, budynków ujętych w rejestrze i ewidencji dóbr kultury wydaje się po uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
 2. Wszelkie prace i roboty przy zabytkach oraz prace archeologiczne i wykopaliskowe wolno prowadzić tylko za zezwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
 3. Odbudowa, przebudowa oraz remont obiektu wpisanego do rejestru zabytków wymaga przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
 4. Rozbiórka obiektu budowlanego wpisanego do rejestru zabytków wymaga zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
 5. Prowadzenie prac ziemnych na obszarach wpisanych do rejestru zabytków oraz na oznaczonych na rysunku stanowiskach archeologicznych wymaga zgłoszenia do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
 - *Art. 20:*
 1. Dla ochrony zasobów kulturowych, na obszarze objętym planem, ustala się strefy ochrony krajobrazu kulturowego, o których mówi rozdz. 2.
 2. Dla historycznego układu miasta, o którym mowa w art. 17 ust. 2 pkt. 3 ustala się:
 - 1) Linie regulacyjne historycznej zabudowy jako obowiązujące linie zabudowy;
 - 2) Zakaz zmiany formy zewnętrznej obiektów wpisanych do rejestru oraz oznaczonych na rysunku;
 - 3) Obowiązek zachowania historycznych podziałów terenu wyrażonych w podziale formy architektonicznej budynków;
 - 4) Obowiązek zastosowania w obiektach, których przebudowa wynika ze zmiany sposobu użytkowania lub budowy nowego obiektu nawiązania w wysokości do obiektów sąsiednich, czytelnych podziałów poziomych, o ile takie występują w budynkach sąsiednich oraz otworów okiennych nawiązujących do stosowanych w obiektach historycznych.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

5.1.4 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy letniskowej w Gródku Krajeńskim – Wieś Dźwierszno Małe

Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego Gródka Krajeńskiego został zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej w Łobżenicy nr X/70/03 z dnia 29 sierpnia 2003 roku. Rozdział II *Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu zabudowy letniskowej* czytamy: „Ze względu na ochronę środowiska kulturowego, prowadzenie robót ziemnych, na całym obszarze, o którym mowa w ust. 1, wymaga zgłoszenia do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ze względu na możliwość ustalenia nadzoru archeologicznego.

5.1.5 Formy ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

W miasto Łobżenicę wpisany jest zabytkowy układ urbanistyczny Nowego i Starego Miasta, który jest przykładem wczesnośredniowiecznej i nowożytniej zabudowy, wraz z późniejszymi modernizacjami i modyfikacjami. Oprócz zabudowy monumentalnej, w której skład wchodzi kościoły i budynki użyteczności publicznej, łobżenicki krajobraz tworzą XVIII/XX wieczne budynki mieszkalne wraz z charakterystycznymi wąskimi, niewielkimi podwórzami. Całość dopełniają zespoły zieleni, rozlewiska Łobżonki, łąki porastające teren po jeziorze Lepsze, aleje drzew oraz morenowe zróżnicowania terenu. Pozostałościami po XIX-wiecznej historii naszej Gminy są również cmentarze ewangelickie, które wśród polnych terenów wyróżniają charakterystyczne formy zieleni.

Jedną z prawnych form ochrony zabytków jest ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Dla Łobżenicy ustalono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- 1) Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej
- 2) Strefa „B” ochrony konserwatorskiej
- 3) Strefa „E” ochrony ekspozycji
- 4) Strefa „K” ochrony krajobrazu
- 5) Strefa „W” ścisłej ochrony stanowisk archeologicznych

Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej

Obejmuje ona obszar zawierający historyczny układ przestrzenny wyróżniający się wartością i wysokim stopniem zachowania historycznie ukształtowanej struktury. Strefa ma na celu:

1. zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych kształtujących sylwetkę zespołu osi kompozycyjnych i powiązań widokowych, charakteru wnętrza

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- urbanistycznych oraz kompozycji układów zieleni wraz z koniecznością uzupełnienia ubytków i kontroli dosadzeń.
2. Zachowanie rozplanowania tj. sieci ulic i placów bez zmian historycznego przebiegu; podziału parceli.
 3. Utrzymanie istniejącej zabudowy o wartości historycznej oraz zachowanych elementów zagospodarowania terenu we właściwym stanie technicznym i funkcjonalnym.
 4. Nawiązanie w nowej zabudowie do zasad historycznej kompozycji i charakteru zabudowy sąsiadującej.

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej

Strefa „B” ma za zadanie stworzenie pasa ochronnego mającego na celu utrzymanie i uszanowanie terenów szczególnie wartościowych, a wpisanych w strefę „A”. Ma stanowić jednocześnie fazę przejściową między obszarami zabytkowymi, a kontrastującymi z nimi obszarami dawnych przedmieść, bądź zespołów współczesnej zabudowy. W strefie tej postulaty konserwatorskie mają na celu ochronę elementów oraz układu przestrzennego w zakresie rozplanowania skali i bryły zabudowy. Dopuszcza się modyfikację elementów przestrzennych i kompozycyjnych opartych o koegzystencję elementów dawnych i współczesnych.

Celami ochrony są:

1. Utrzymanie zasadniczego układu ulic i placów, historycznej zasady podziałów parcelacyjnych, utrzymanie istniejącej zabudowy o wartości historycznej lub lokalno- kulturowej we właściwym stanie technicznym i funkcjonalnym oraz historycznej kompozycji obiektów z dostosowaniem elementów nowych do kompozycji istniejącej;
2. Zachowanie kompozycji układów zieleni wraz z koniecznością uzupełnienia ubytków i kontroli dosadzeń;
3. Nawiązania w nowej zabudowie do zasad historycznej kompozycji zespołu i typu zabudowy sąsiadującej.

Strefa „E” ochrony ekspozycji

Obszar umożliwiający, poprzez cechy swojego ukształtowania, ekspozycję obszarów i obiektów zabytkowych lub historycznych z ustalonymi kierunkami widokowymi. Celem

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

ochrony jest utrzymanie i ochrona ekspozycji wskazanych wartościowych zespołów i obiektów. Pozwala ona na optymalne wyeksponowanie panoram miasta.

Strefa „K” ochrony krajobrazu

Obszar obejmujący historyczne ukształtowane formy pokrycia terenu, w szczególności zieleni o wartościach przyrodniczych wraz z obiektami architektonicznymi.

Celami ochrony są:

1. Zachowanie historycznych układów zieleni;
2. Utrzymanie istniejącej historycznej zabudowy oraz nawiązanie w nowych elementach do zasad historycznej kompozycji zespołu;
3. Utrzymanie historycznych układów ulic, placów i alejek.

Strefa „W” ścisłej ochrony stanowisk archeologicznych

Obszar stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru podlega bezwzględnemu zachowaniu. Celem ochrony jest utrzymanie obiektów archeologicznych w niezmienionej formie wraz z ich układem topograficznym. Wszelkie prace na tym terenie wymagają nadzoru archeologicznego.

5.1.6 Strategia Rozwoju Gminy Łobżenica na lata 2015-2025

Strategia rozwoju Gminy Łobżenica na lata 2015-2025 jest dokumentem przyjętym przez Radę Miejską Gminy Łobżenica Uchwałą Nr XIV/123/15 z dnia 29 grudnia 2015 roku.

Po analizie wszystkich słabych i mocnych stron Gminy Łobżenica, zostały przygotowane trzy główne cele strategiczne, z czego dwa zakładają kierunki działania skierowane bezpośrednio na rozwój kultury i ochronę dziedzictwa historycznego.

Zauważono duży potencjał w zachowanym dziedzictwie kulturowym, który może przyczynić się rozwoju turystyki i być „kołem zamachowym gospodarki lokalnej”. Jednocześnie w celu zwiększenia atrakcyjności oferty dla przyjezdnych zaznaczono sobie za cel poprawę infrastruktury turystycznej.

Do dwóch celów głównych wspierających rozwój kultury i ochronę zabytków należą:

1. Zwiększenie potencjału gospodarczego gminy:

- a) wspieranie rozwoju turystyki i usług okołobiznesowych

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027**2. Rozwój usług społecznych:****a) wspieranie i utrwalanie dziedzictwa kulturowego**

Szereg działań mieszczących się w zakresie powyższych priorytetów ma na celu między innymi poprawę promocji turystycznej gminy poprzez stworzenie punktu obsługi turystycznej, wyposażonego w przewodniki historyczne. Duża liczba obiektów zabytkowych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków wymaga właściwej opieki konserwatorskiej. Gmina będzie starać się wspierać właścicieli zabytkowych obiektów poprzez udzielanie dotacji na roboty przy zabytkach, jak również pomóc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na renowację i ochronę zabytków.

5.1.7 Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łobżenica na lata 2020-2026

Program ochrony środowiska dla Gminy Łobżenica jest dokumentem zatwierdzonym przez Radę Miejską Gminy Łobżenica Uchwałą nr XXIV/204/20 z dnia 30 października 2020 roku, a następnie Uchwałą zmieniającą nr XXIV/214/20 z dnia 27 listopada 2020 roku. Program w swojej treści przedstawia szeroki obraz stanu środowiska na terenie gminy. Wprowadza on cele i kierunki działania, których realizacja doprowadzi osiągnięcia celów polityki ochrony środowiska.

Istotnymi kierunkami działania powiązanymi z ochroną zabytków jest między innymi tworzenie ścieżek przyrodniczych i dydaktycznych, jak również pielęgnacja i konserwacja znajdujących się na terenie gminy pomników przyrody ożywionej.

5.1.8 Gminny plan ochrony zabytków nieruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

Gmina Łobżenica posiada obowiązujący i utworzony w 2016 roku Gminny plan ochrony zabytków nieruchomych na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

6. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu Gminy Łobżenica**6.1 Charakterystyka Gminy Łobżenica – krajobraz naturalny i kulturowy**

Gmina Łobżenica położona jest w północnej Wielkopolsce, na Pojezierzu Krajeńskim, które pokrywa się z powierzchnią dawnej historycznej Krajny. Obejmuje ona tereny międzyrzecza Gwdy i Brdy.

Administracyjnie Gmina Łobżenica należy do województwa wielkopolskiego i powiatu pilskiego. Zajmuje ona powierzchnię 190,7 km² i zamieszkuje ją około 9247

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

mieszkańców. Przez miasto przebiega droga wojewódzka nr 242 Wyrzysk-Więcbork. Gmina oddalona jest o 10 km od drogi krajowej nr 10; Piła-Bydgoszcz.

Lokalizacja na Pojezierzu Krajeńskim skutkuje niezwykle pięknym widoków. Część obszaru stanowi strefa chronionego krajobrazu pn. „Dolina Łobżonki i Borów Kujawskich”. Teren gminy jest urozmaicony, ukształtowany przez lądolód skandynawski i wody roztopowe zlodowacenia bałtyckiego. Występują tutaj zarówno tereny równinne, faliste i pagórkowate, jak również polodowcowe doliny rzeczne i liczne jeziora. Pochodzenia polodowcowego są w całości gleby rdzawe i bielcowe.

Życie Łobżenicy kręci się wokół głównego cieków wodnego, jakim jest Łobżonka oraz jej dopływy Lubcza i Kocunia. Zlodowacenie bałtyckie pozostawiło na naszym terenie liczne jeziora, z czego największe to: Sławianowskie, Stryjewo, Ostrowite, Trzebońskie Duże, Luchowskie, Długie oraz Topola.

Urozmaicenie terenowe, duża różnorodność siedlisk: pól, łąk, lasów, rzek, jezior oraz mokradeł sprawiła, że Gmina Łobżenica może poszczycić się bogatym zasobem fauny i flory. Około 19,5% całej powierzchni zajmują lasy. Dwa ich główne skupiska występują po północnej (Bory Kujawskie) i południowej części miasta. Oprócz terenów leśnych trzeba wspomnieć o tzw. Gaju Góreckim, na terenie którego zachował się zespół starych, ponad sześćsetletnich dębów. Na terenie gminy znajdują się również parki krajobrazowe usytuowane przy zabytkowych pałacach i dworach (Chlebno, Dębno i Liszkowo).

Na terenach leśnych, oprócz wszechobecnej sosny, można zaobserwować również takie gatunki drzew jak dąb, brzoza, olcha, świerk, leszczyna pospolita, jarzębina, czeremcha zwyczajna, tarnina, liczne paprocie, jeżyny, grzyby i inne rośliny leśne. Natomiast w zabytkowych parkach występują takie drzewa jak: cis, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, jesion wyniosły, lipa szerokolistna oraz modrzew europejski.

Fauna w łobżenickich lasach, na łąkach i polach spotykamy: sarny, zające, dziki, lisy, kuny, tchórze, jerze, borsuki, nietoperze, wydry, bobry i wilki oraz ptaki: myszołów, sowa uszatka, jeżyk, wilga, bażant, kuropatwa, bocian czarny, jastrząb i wiele innych. Również pobliskie jeziora i rzeki obfitują w różnorodność wodnej fauny. Żyją tutaj między innymi: pstrągi, węgorze, karpie, szczupaki, liny, sandacze, okonie, płotki i leszcze.

Ośrodkiem spełniającym rolę animatora kultury w Łobżenicy jest Gminne Centrum Kultury. Przy GCK działają liczne koła zainteresowań skupiające różne kategorie wiekowe.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

W jego obrębie funkcjonuje również Biblioteka Publiczna oraz Miejska Izba Muzealna. Gminne Centrum Kultury odpowiada za przygotowywanie wydarzeń na terenie Gminy Łobżenica, również historycznych, związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i podtrzymywaniem pamięci o nim. Funkcjonuje tutaj także Towarzystwo Miłośników Łobżenicy, które także zajmuje się promowaniem historii, tradycji i zwyczajów Gminy.

6.1.1 Zarys historyczny Gminy i miasta Łobżenica

Pierwsze ślady działalności człowieka na terenach północnej Polski można datować na okres środkowej epoki kamienia tj. 8000-4200 p.n.e. Człowiek prowadził wówczas koczowniczy tryb życia, jego głównym źródłem pożywienia było mięso dużych zwierząt oraz dzika roślinność leśna. Dopiero w okresie neolitu (4200-1700 p.n.e.) wraz z ociepleniem klimatu, łowcy-zbieracze przeszli z koczowniczego trybu życia na osiadły. Zaczęło formować się rolnictwo, powstawały domostwa, na nasze tereny napływały nowe technologie wypału ceramiki i obróbki kamienia.

Do ludności neolitycznej, która zamieszkiwała okolice Łobżenicy należały: ludy kultur pucharów lejkowatych, amfor kulistych, ceramiki sznurowej, ceramiki grzebykowo-dołkowej. Groby neolityczne odkryto w Kruszkach, Luchowie i Florowie.

W latach 1700-1200 p.n.e. wspomniane cywilizacje zostały wyparte przez ludność kultury brązowej, a parę wieków później pojawili się na tych terenach przedstawiciele kultury przedłużyckiej, które poprzez połączenie z wcześniejszymi kulturami doprowadziły do powstania kultury łużyckiej, która ustąpiła miejsca kulturze wschodnio-pomorskiej.

Z początkiem VIII wieku n. e. na tereny Europy Środkowej zaczęli napływać Słowianie, którzy osiedlili się między innymi na terenie dzisiejszej gminy Łobżenica, czego dowodem są zachowane do dzisiaj pozostałości po grodach w Dźwiersznie Wielkim i Dźwiersznie Małym.

Zapewne wczesnośredniowieczny gród powstał również na terenie samej Łobżenicy. Wskazywałyby na to dogodne warunki obronne historycznego miasta, graniczącego od wschodu z dorzeczem rzeki Łobżonka, od południa z Doliną Przepadłą, zaś od zachodu z wodami jeziora Łepsze. Nie posiadamy jednak znaczących wzmianek z tego okresu, a sama lokacja miasta potwierdzona historycznie przypada na rok 1314, kiedy to Władysław Łokietek nadał Pałuce Wincentemu Piotrowicowi przywilej lokacyjny Łobżenicy na prawach magdeburskich. Wcześniejsze są natomiast wzmianki na temat powstania parafii p.w. Najświętszej Marii Panny datowane na rok 1143.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Korzystne położenie Łobżenicy przy szlakach handlowych z Poznania do Gdańska i Kołobrzegu zapewniły miastu szybki rozwój. Jednakże w tym samym okresie częste wojny nie ominęły miasta i stało się ono ofiarą napaści ze strony Krzyżaków w latach 1327, 1413, 1431 i 1455.

W końcu XIV wieku dobra łobżenickie zostały przekazane w ręce Arnolda Wałdowskiego, okoliczności przekazania nie są znane. Sprowadzonym w tym okresie do Łobżenicy Augustianom przypisuje się postawienie pierwszej kaplicy, bądź niewielkiego drewnianego kościoła w Górcie Klasztornej. Otrzymali oni liczne przywileje, w tym również prawo wycinki drzew z pobliskich lasów, z wyjątkiem „Gayu”. Świadczy to, że jeszcze w XIV wieku zachowała się u mieszkańców pamięć o wczesnośredniowiecznym kulcie pogańskim, który miał miejsce w dzisiejszym Gaju Góreckim.

W XVI wieku Łobżenica doczekała się nowych właścicieli. Krotoscy, przyczynili się do dalszego rozwoju miasta. Sprowadzili oni do Łobżenicy Braci Czeskich, oraz Luteranów i Szkotów będących kupcami i rzemieślnikami. To właśnie na ten okres, XVI wieku, datuje się powstanie Nowego Miasta zwanego niegdyś Małym Gdańskiem. Ordynację na nie wydał w 1606 roku Andrzej Krotowski.

Za rządów Jana Erazma Krotoskiego Łobżenica stała się największym ośrodkiem miejskim na terenie historycznej Krajny. Druga połowa XVI w. zapisała się w historii miasta jako „złoty wiek”, Łobżenica w tym czasie stała się wielkim ośrodkiem rzemieślniczo-handlowym, który zamieszkiwało 2250 osób. W latach 1612-1630 funkcjonowała tutaj prywatna mennica, w której wybijano tzw. denary Krotoskich, oznaczone herbem Bróg.

W 1650 roku Łobżenica przeszła we władanie Andrzeja Korola Grudzińskiego, kasztelana nakielskiego, wojewody inowrocławskiego, który potwierdził prawa miejskie. Był on zwolennikiem reformacji. Od tej chwili miasto stało się silnym ośrodkiem protestantyzmu. Łobżenicki kupcy prowadzili handel na szeroką skalę między innymi z takimi ośrodkami miejskimi jak: Bydgoszcz, Chojnice, Toruń, Poznań, Gniezno czy Gdańsk.

W roku 1690 dobra łobżenickie stały się własnością Jana Korzbok-Łąckiego, który nadał miastu nowy statut. Łobżenica była w tym okresie miastem tolerancyjnym religijnie. Na jej terenie powstały świątynie takich wyznań jak żydowskiego, protestanckiego czy luterńskiego. Napływ nowych mieszkańców obcego pochodzenia przyczynił się do rozwoju miasta zarówno pod względem naukowym, jak i ośrodka handlowego.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Na przełomie XVIII i XIX wieku Łobżenica znalazła się pod rozbiorem pruskim. Tereny nawiedzały liczne kataklizmy: zarazy, powodzie oraz pożary. Do 1870 roku przez okolice aż siedmiokrotnie przeszły epidemie cholery – pozostałością po tych nieszczęśliwych czasach jest cmentarz epidemiczny we wsi Luchowo.

Pomimo licznych katastrof miasto stopniowo się rozwijało. W końcu XVIII wieku posiadało ono browar. Wytwarzane w nim piwo w późniejszym okresie stało się walutą. Podstawą produkcji w Łobżenicy było włókiennictwo, a dokładnie jedwabnictwo. W mieście i okolicznych wsiach prowadzono hodowlę jedwabników. Kiedy w 1800 roku jedwabnictwo upadło, mieszkańcy szybko zaczęli produkcję nowego materiału – wełny. Nastąpił wtedy rozwój handlu wełną i tkactwa wełnianego. W mieście w tym czasie funkcjonowało 40 krosien, folusze i produkowano sukno.

W połowie XIX wieku Łobżenica zaczęła tracić na znaczeniu z powodu oddalenia od głównych szlaków komunikacyjnych; głównym powodem wyludnienia miasta była budowa sieci kolejowej, która omijała Łobżenicę. Najbardziej w tym czasie ucierpieli włókiennicy, którzy nie mogli utrzymać interesu i zbankrutowali.

Jedynym ratunkiem dla gospodarki była reforma rolna, którą wprowadziło Wielkie Księstwo Poznańskie w 1837 roku. Niemieccy właściciele ziemscy przyczynili się do powstania wielkich założeń folwarcznych w okolicach Łobżenicy. Na ten okres są również datowane funkcjonujące przy folwarku pałace i dwory w miejscowościach: Chlebno, Dębno, Liszkowo i Rataje. Rozpoczął się rozwój przetwórstwa zbożowego i produkcja dobrego tytoniu.

Już na początku XIX wieku miasto posiadało 2 browary, gorzelnię, młyn, tartak parowy, fabrykę cygar, cegielnię, mleczarnię, rzeźnię, fabrykę mebli i fabrykę wyrobów bednarskich. Był to okres największej prosperity gospodarczej.

Miasto zostało wybrukowane i częściowo skanalizowane, powstała wieża ciśnień z wodociągami, gazownia, rozbudowano rzeźnię miejską. Zbudowano gmachy użyteczności publicznej, pocztę, bank i łobżenicki sąd, szkoły różnych wyznań (katolickiego, ewangelickiego i żydowskiego). W 1905 roku powstał w Łobżenicy Bank Ludowy.

Styczeń 1920 roku przyniósł Łobżenicy upragnioną wolność. W okresie międzywojennym polskie instytucje gospodarcze, handlowe i finansowe umacniały się.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Podczas II wojny światowej Łobżenica ucierpiała zarówno gospodarczo, jak i biologicznie. Ogólnie zginęło około 233 osób, z tego 64 zamordowane zostały w lesie Łobżonka, sądzie i strzelnicy, 36 w Górcie Klasztornej, 60 w Paterku, 15 w Witrogoszczy, 24 w obozach koncentracyjnych. W 1941 roku doszło do masowych wysiedleń ludności z terenów Łobżenicy i okolic; szacuje się, że wyjechało stąd około 40% całej populacji mieszkającej w Gminie. Na ich miejsce osiedlali się tutaj Niemcy, głównie z Besarabii.

Po II wojnie światowej, kiedy Polska odzyskała niepodległość, ekshumowano zbiorowe groby w lesie Łobżonka i w Górcie Klasztornej, a szczątki przeniesiono na cmentarz parafialny w Łobżenicy. Dzisiaj na miejscu tragedii stoją pomniki pamięci narodowej, będące świadectwem tych wydarzeń.

Zaraz po wojnie w mieście na nowo zaczęły pracować Spółdzielnia Mleczarska i Bank Ludowy. Trudne czasy nadeszły wraz z wprowadzeniem stalinizmu, część majątków została skonfiskowana, ludność łobżenicką ponownie prześladowały aresztowania. Po zmianach ustrojowych lat 1988-1989 w Łobżenicy zaczęła rozwijać się prywatna przedsiębiorczość.

W końcowych dekadach XX wieku wraz z postępem budownictwa zaczęły z krajobrazu kulturowego miasta znikać zabytkowe obiekty budowlane, głównie szachulcowe, zastąpione przez domy nowego typu. Centralna część miasta nie zmieniła się znacznie od tego czasu.

Łobżenica stanowi dzisiaj niewielkie, schludne miasteczko, z rolniczym zapleczem.

6.1.2 Układ urbanistyczny

Układ urbanistyczny miasta Łobżenica został wpisany do rejestru zabytków pod numerem A-707 dnia 24 września 1990 roku. Rodowodu miasta należy doszukiwać się we wczesnym średniowieczu. Źródła historyczne podają datę 1314 jako rok lokacji miasta na prawach magdeburskich, jednak z dużym prawdopodobieństwem można przypuszczać, iż przekształciło się ono w ośrodek miejski ze wcześniej założonego w tym miejscu grodu. Swoją pierwotny układ uzyskało w późnym średniowieczu, kiedy przy Starym Mieście (Plac Wolności) powstało Nowe Miasto (Plac Zwycięstwa) zwane Małym Gdańskiem.

Pierwotne miasto powstało na bazie nieregularnego czworoboku, lekko wydłużonego w kierunku południowym, z dłuższym bokiem północnym. Posiadało obwarowania obronne z przynajmniej 3 bramami. Dodatkowo było otoczone dogodnym terenem, który sam w sobie posiadał właściwości obronne, mianowicie ze wschodu Łobżenica graniczyła z rzeką Łobżonką, od południa z tzw. Doliną Przepadłą a z zachodu oblewały ją wody

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

nieistniejącego już Jeziora Lepsze. Dzisiejsze miasto zachowało pierwotny układ ulic i parceli, z krajobrazu zniknęły tylko obwarowania i baszty.

Do najcenniejszych miejsc na terenie historycznego układu urbanistycznego miasta można zaliczyć teren Kościoła p.w. św. Trójcy z zachowanym po przebudowach budynkiem sakralnym oraz niewidocznym na powierzchni cmentarzem przykościelnym; Wzgórze św. Anny, na którym stał kościółek pod tym samym wezwaniem, rozebrany w XX wieku oraz obszar, gdzie aktualnie znajduje się budynek Gminnego Centrum Kultury, a gdzie pierwotnie swoją siedzibę mieli właściciele Łobżenicy. Pod względem historycznym najważniejszy jest sam pierwotny rynek Starego i Nowego Miasta, wokół którego kręciło się całe życie średniowiecznej Łobżenicy.

Łobżenicki układ urbanistyczny jest o tyle nietypowy, że wpisane zostały w niego dwa rynki. Starszy, utworzony w XV wieku, czyli dzisiejszy Plac Wolności, oraz nowszy pochodzący z XVII wieku – Plac Zwycięstwa. Rynki były centralnymi punktami dwóch dzielnic – Starego i Nowego Miasta. Stare Miasto do dzisiaj zachowało swój pierwotny układ i charakter ulic, wraz z podziałem na parcele. W samym obrębie rynku znajduje się kilka zabytków wpisanych do Wielkopolskiego Rejestru Zabytków, jak również innych budowli ujętych w Wielkopolskiej oraz Gminnej Ewidencji Zabytków. Nowe Miasto skupione wokół obecnego Placu Zwycięstwa powstało w I połowie XV wieku, a przez jego środek biegło przedłużenie głównego szlaku komunikacyjnego ze Starego Miasta. Nowe Miasto w XIX wieku przeszło regulację, która zmieniła nieco jego rozkład.

Ze względu na zabytkowy charakter układu urbanistycznego, który został wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków, zostały dla niego wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej.

6.1.3 Zabytki nieruchome

W myśl ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku „zabytek nieruchomy jest to nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości”.

Poniższa tabela przedstawia wyróżnione typy zabytków nieruchomych z terenu Gminy, wraz z ich liczbowym zestawieniem.

TYP OBIEKTU	LICZBA	W TYM WPISANYCH DO REJESTRU
1. UKŁAD URBANISTYCZNY	1	1
2. ZABUDOWA MIESZKALNA	163	3

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

3. OBIEKTY SAKRALNE		
a. kościoły nowożytne XVI-XVIII w.	2	2
b. kościoły XIX w. - 1945 r.	3	2
c. klasztory	1	
d. pastorówki, plebanie	3	
e. kaplice, kapliczki, bramy, ogrodzenia, inne	12	
4. OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ		
a. budynki adm. publ. Sądy, banki, poczty	3	
b. szkoły	13	
c. leśniczówki, gajówki	2	
d. karczmy i zajazdy	1	1
e. inne:	2	
5. OBIEKTY PRZEMYSŁOWE I GOSPODARCZE		
a. dworce kolejowe z zespołami budynków	2	
b. spichlerze, magazyny, stodoły	1	
c. młyny	1	
d. wieże ciśnień z zespołem budynków	3	
e. inne:	3	
6. PAŁACE I DWORY	7	3
7. ZESPOŁY FOLWARCZNE		
a. stodoły	9	
b. spichrze	1	
c. obory	8	
d. stajnie	8	
e. chlewnie, chlewiki	4	
f. owczarnie	3	
g. kuźnie	3	
i. inne magazyny	5	
j. gorzelnie i browary	2	
i. oficyny folwarczne	2	
k. transformator	4	
m. wozownia	1	
n. inne:	22	
8. PARKI	5	4
9. SZLAK KOLEJOWY WYRZYSKIEJ KOLEI POWIATOWEJ NA ODCINKU OD STACJI BIAŁOŚLIWIE DO STACJI ŁOBŻENICA	1	1
10. CMENTARZE		
a. katolickie	9	
b. ewangelicko - augsburskie	15	
c. żydowskie	1	
d. Miejsca Pamięci Narodowej	2	
e. inne:	3	
11. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	620	2
a. grodziska	2	2

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

b. cmentarzyska	7	
c. osady	608	
d. inne	3	

Źródło: Gminna ewidencja zabytków w Gminie Łobżenica

6.1.4 Zabytki ruchome

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków wojewódzkich, stanowią w głównej mierze wyposażenie kościołów katolickich. Należą do nich ołtarze, ambony, chrzcielnice, prospekty organowe wraz z instrumentami, ławki, konfesjonały, malowidła ściennie, obrazy, rzeźby itd. Ze względu na wysoką wartość historyczną zabytków ruchomych, w niniejszym opracowaniu nie zostaną podane szczegóły dotyczące tych obiektów.

MIEJCE PRZECHOWYWANIA	NR REJESTRU
Kościół przyklasztorny p.w. NMP Niepokalanie Poczętej w Górze Klasztornej	rejestr z dnia 29. 11. 1979 r. oraz 09.08.2022 r. nr rejestru 598/Wlkp/B
Kościół p.w. św. Trójcy w Łobżenicy	rejestr z dnia 07. 10. 2010 r. nr rejestru 183/Wlkp/B
Kościół p.w. św. Szczepana w Łobżenicy	rejestr z dnia 07. 10. 2010 r. nr rejestru 182/Wlkp/B
Kościół p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim	rejestr z dnia 28. 12. 1992 r. i 20. 10. 2011 r. nr rejestru 204/Wlkp/B
Kościół filialny p.w. Matki Bożej Bolesnej w Dębnie	rejestr z dnia 26. 01. 1984 r. nr rejestru 1049 B – 1053 B

Źródło: Gminna ewidencja zabytków w Gminie Łobżenica

Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie Gminy (stan zachowania):

1) Górka Klasztorna

Zespół wyposażenia obejmuje obiekty powstałe w większości na przestrzeni XVII – XX w., utrzymane w stylistyce barokowej i neobarokowej, m. in. pięć ołtarzy wraz z obrazami i rzeźbami, ambonę, chrzcielnicę, komplet ławek, dwanaście tablic epitafijnych umieszczonych na murze zewnętrznym świątyni oraz w podziemiach. Wyposażenie przemalowane, w kolorach innych niż oryginalne, co wpływa negatywnie na wartości artystyczne zabytków, na przestrzeni lat uległo również uszkodzeniom technicznym i degradacji materiałów. W latach 2020 – 2023 przeprowadzono prace konserwatorskie przy dwóch krucyfikсах, relikwiarzu oraz obrazie Matki Boskiej z Dzieciątkiem i czterech obrazach ze skrzydeł bocznych ołtarza w Kaplicy nad Źródłem.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

2) Dębno

Wypozażenie kaplicy p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Dębnie stanowi obraz „Opłakiwanie Chrystusa”, chrzcielnica, kropielnica, konfesjonał oraz cztery rzeźby z fasady. Wypozażenie jest w większości przemalowane. W 2016 roku wykonano konserwację obrazu Opłakiwanie Chrystusa; w ramach pozwolenia WWKZ udzielonego w 2020 roku w latach 2020 – 2021 wykonano prace konserwatorskie przy rzeźbach kaplicy p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Dębnie. Ponadto, w ramach wcześniejszego pozwolenia z 2018 r. planowane są prace konserwatorskie przy konfesjonale, chrzcielnicy i kropielnicy oraz w związku z Rządowym Programem Odbudowy Zabytków prace konserwatorskie i restauratorskie w kaplicy w Dębnie przy pozostałych 4 figurach świętych.

3) Dźwierszno Wielkie

Zespół wyposażenie w kościele p.w. św. Mikołaja jest w większej mierze barokowy. W jego skład wchodzi między innymi ołtarz - główny i dwa boczne wraz z rzeźbami i obrazami, chrzcielnica, ambona, prospekt organowy oraz feretron. W latach 2012-2014 wykonano konserwację ołtarza głównego, a w 2017 roku przeprowadzono prace konserwatorskie przy krucyfiksie, zespole płaskorzeźb Drogi Krzyżowej, chrzcielnicy oraz feretrone z obrazami Świętej Rodziny i Serca Jezusa. Na podstawie pozwolenia WWKZ z 2019 roku wykonano w latach 2019 - 2020 prace konserwatorskie przy ołtarzu bocznym p.w. św. Wawrzyńca. W 2021 roku wykonano prace konserwatorsko – restauratorskie ambony oraz w latach 2021 - 2023 roku wykonano prace konserwatorskie i restauratorskie przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Bożej w kościele p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim.

4) Łobżenica, kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy

Zespół wyposażenia w kościele parafialnym w większości barokowy, neobarokowy i eklektyczny, obejmuje między innymi siedem ołtarzy wraz z obrazami i rzeźbami, chrzcielnicę, stalle, konfesjonały, balustradę chóru muzycznego, posadzkę w nawie, ambonę, prospekt organowy, grupę rzeźbiarską Ukrzyżowanie oraz płytę epitafijną Jana Jagaczyka rajcy miejskiego i jego żony Jadwigi. Wypozażenie uległo dużym przekształceniom estetycznym (m.in. jest przemalowane), co znacznie obniżyło jego walory artystyczne i zabytkowe oraz uszkodzeniom technicznym (m.in. przez drewnojady).

W 2016 roku zakończono pierwszy etap prac konserwatorskich przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, a w 2023 roku rozpoczęto drugi etap prac konserwatorskich

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej. W 2024 roku w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków planowane są prace konserwatorskie ratujące kościół p.w. Świętej Trójcy w Łobżenicy.

5) Łobżenica, kościół pomocniczy p.w. św. Szczepana

Zespół rokokowego wyposażenia kościoła pomocniczego p.w. św. Szczepana w Łobżenicy obejmuje rokokowy ołtarz główny, ambonę, prospekt organowy i rzeźbę anioła, neobarokowe ławki i polichromie o motywach ornamentalnych, figuralnych i architektonicznych znajdujące się na stropie prezbiterium i nawy, łuku tęczowym i ścianie za ołtarzem głównym, ponadto zespół obrazów z przełomu XIX i XX w. z wizerunkami apostołów. Całość wyposażenia jest przemalowana zaś polichromia posiada znaczne ubytki i wymaga konserwacji. Ważnym elementem wystroju i wyposażenia kościoła są neobarokowe polichromie na stropie prezbiterium i nawy, łuku tęczowym oraz ścianie za ołtarzem głównym. Polichromia na stropie prezbiterium i nawy wymaga konserwacji – jest zabrudzona, z widocznymi przebarwieniami, zaciekami oraz ubytkami warstwy malarskiej, drewniane podłogi jest miejscami uszkodzone przez drewnojady.

6.1.5 Zabytki archeologiczne

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem w myśl art. 3 ust. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W myśl art. 6 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy, wszystkie zabytki archeologiczne bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Łobżenica zostały w przeważającej większości zlokalizowane podczas badań AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski). Dla potwierdzenia potencjalnych stanowisk stosuje się prospekcję powierzchniową, która polega na poszukiwaniu widocznych na ziemi lub w formach krajobrazowych zabytków archeologicznych takich jak grodziska czy kurhany (rodzaj mogiły w formie kopca). Najlepiej zachowane stanowiska archeologiczne położone są na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Europejska Konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 roku uznaje zabytki archeologiczne jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”, zatem zaznacza, że „dziedzictwo archeologiczne ma zasadnicze znaczenie dla wiedzy o historii ludzkości”. Mając to na uwadze można wywnioskować, że ewentualne badania archeologiczne mogłyby przyczynić się do poszerzenia naszej wiedzy na temat przeszłości Łobżenicy i całej gminy z okresu wczesnośredniowiecznego i prehistorycznego.

Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy Łobżenica. Na terenie Gminy Łobżenica występują 2 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	FUNKCJA	NR REJESTRU
Dźwierszno Małe stan. 1	33-31/93	Grodzisko	81/C z dnia 19.06.1968 r. Nr rejestru województwa wielkopolskiego: 220/Wlkp/C z dnia 23. 04. 2008 r.
Dźwierszno Wielkie stan. 1	33-32/1	Grodzisko	82/C z dnia 19.06.1968 r. Nr rejestru województwa wielkopolskiego: 221/Wlkp/C z dnia 23. 04. 2008 r.

W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na jego terenie, a prace porządkowe w jego obrębie wymagają uzgodnienia z WWKZ.

Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej:

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	FUNKCJA	NR REJESTRU
Dźwierszno Małe stan. 1	33-31/93	Grodzisko	81/C z dnia 19.06.1968 r. Nr rejestru województwa wielkopolskiego: 220/Wlkp/C z dnia 23.04.2008 r.
Dźwierszno Wielkie stan. 1	33-32/1	Grodzisko	82/C z dnia 19.06.1968 r. Nr rejestru województwa wielkopolskiego: 221/Wlkp/C z dnia 23.04.2008 r.

Zestawienie liczbowe zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo-konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP).

Urząd Miejski Gminy Łobżenica od lutego 2016 r. jest w posiadaniu Gminnej Ewidencji Zabytków Archeologicznych.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Poniżej przedstawione są zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie miasta i gminy Łobżenica.

Miasto i Gmina Łobżenica Kategorie faktów osadniczych w obrębie stanowisk				
Grodziska	Cmentarzyska	Osady	Inne	Ogólna liczba stanowisk archeologicznych
2	7	608	3	620

Źródło: Gminna ewidencja zabytków Gminy Łobżenica.

**WYKAZ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH UJĘTYCH W GMINNEJ
EWIDENCJI ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH GMINY ŁOBŻENICA**

Według schematu:

Miejscowość, numer stanowiska w miejscowości, obszar AZP/numer stanowiska na obszarze oraz czas powstania i funkcja.

1. Witrogoszcz Kolonia, stan. 13, ob. AZP 33-31/68 - MEZOLIT/NEOLIT– OBOZOWISKO
2. Witrogoszcz Kolonia, stan. 26, ob. AZP 33-31/110 - KULTURA PRZEWORSKA – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
3. Witrogoszcz Kolonia, stan. 21 ob. AZP 33-31/86 - NEOLIT – OBOZOWISKO KULTURA ŁUŻYCKA Ha C – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (X - XIII w.) - OSADA
4. Witrogoszcz Kolonia, stan. 22 ob. AZP 33-31/87 - NEOLIT – OBOZOWISKO KULTURA ŁUŻYCKA Ha C – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (X - XIII w.) – OSADA
5. Witrogoszcz Kolonia, stan. 23 ob. AZP 33-31/88 - NEOLIT – OBOZOWISKO Wczesne Średniowiecze (XI - XII w.) - OSADNICTWO
6. Witrogoszcz Kolonia, stan. 24 ob. AZP 33-31/89 - NEOLIT – OBOZOWISKO
7. Witrogoszcz Kolonia, stan. 25 ob. AZP 33-31/97 - NEOLIT – OBOZOWISKO Wczesne Średniowiecze (IX - XI w.)– OSADA
8. Witrogoszcz Kolonia, stan. 11 ob. AZP 33-31/65 - MEZOLIT/NEOLIT – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY (XI - XX w.) - OSADNICTWO
9. Dźwierszno Małe, stan. 3 ob. AZP 33-31/66 - NEOLIT – OSADNICTWO
10. Witrogoszcz Kolonia, stan. 12 ob. AZP 33-31/67 - NEOLIT– OBOZOWISKO Wczesne Średniowiecze (XI - XII w.) - OSADA
11. Witrogoszcz Kolonia, stan. 19 ob. AZP 33-31/75 - Wczesne Średniowiecze - OSADA

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

12. **Dźwierszno Małe, stan. 4 ob. AZP 33-31/76 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO**
13. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 20 ob. AZP 33-31/77 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO**
14. **Dźwierszno Małe, stan. 9, ob. AZP 33-31/90 - NEOLIT – OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY (XIX - XX w.) - OSADNICTWO**
15. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 1 ob. AZP 33-31/52 - MEZOLIT/NEOLIT – OBOZOWISKO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
16. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 2 ob. AZP 33-31/53 - MEZOLIT/NEOLIT – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO**
17. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 3 ob. AZP 33-31/54 - MEZOLIT – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY (XVII - XVIII) - OSADNICTWO**
18. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 4 ob. AZP 33-31/55 - MEZOLIT – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO**
19. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 5 ob. AZP 33-31/56 - MEZOLIT/NEOLIT – OBOZOWISKO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV - XV w.) – OSADNICTWO**
20. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 6 ob. AZP 33-31/60 - MEZOLIT/NEOLIT– OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI - XII w.) – OSADNICTWO**
21. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 7 ob. AZP 33-31/61 - MEZOLIT– OBOZOWISKO KULTURA ŁUŻYCKA Ha C – OSADNICTWO**
22. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 8 ob. AZP 33-31/62 - PRADZIEJE – OSADNICTWO MEZOLIT/NEOLIT– OBOZOWISKO**
23. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 9 ob. AZP 33-31/63 - MEZOLIT/NEOLIT– OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA - OSADA**
24. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 10 ob. AZP 33-31/64 - KULTURA POMORSKA - OSADA**
25. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 14 ob. AZP 33-31/70 - NEOLIT– OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
26. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 15 ob. AZP 33-31/71 - KULTURA POMORSKA La A-B - OSADA**
27. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 16 ob. AZP 33-31/72 - NEOLIT - OBOZOWISKO**
28. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 17 ob. AZP 33-31/73 - NEOLIT - OBOZOWISKO**
29. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 18 ob. AZP 33-31/74 - EPOKA KAMIENIA - OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO**
30. **Witrogoszcz Kolonia, stan. 27 ob. AZP 33-31/111 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO**

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

31. Dźwierszno Małe, stan. 13 ob. AZP 33-31/96 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo
32. Dźwierszno Małe, stan. 19 ob. AZP 33-32/2 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO
33. Dźwierszno Małe, stan. 20 ob. AZP 33-32/3 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo
34. Dźwierszno Małe, stan. 21 ob. AZP 33-32/4 - Pradzieje – Osadnictwo Późne Średniowiecze (XIV - XV w.) – Osadnictwo
35. Dźwierszno Małe, stan. 22 ob. AZP 33-32/5 - Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo
36. Dźwierszno Małe, stan. 30 ob. AZP 33-32/50 - Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.) – Osada
37. Dźwierszno Małe, stan. 31 ob. AZP 33-32/51 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo okres nowożytny – Osadnictwo
38. Dźwierszno Małe, stan. 32 ob. AZP 33-32/52 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO Późne Średniowiecze - Osadnictwo
39. Witrogoszcz, stan. 31 ob. AZP 33-31/103 - Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo
40. Witrogoszcz, stan. 32 ob. AZP 33-31/104 - Kultura Łużycka – Osadnictwo Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo
41. Witrogoszcz, stan. 35 ob. AZP 33-31/108 - Kultura Pomorska La A-B – Osada
42. Dźwierszno Małe, stan. 10 ob. AZP 33-31/91 - Wczesne Średniowiecze (IX - XI w.) – Osada
43. Dźwierszno Małe, stan. 11 ob. AZP 33-31/92 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO Wczesne Średniowiecze (IX - X w.) – Osadnictwo okres nowożytny – Osadnictwo
44. Dźwierszno Małe, stan. 1 ob. AZP 33-31/93 - Wczesne Średniowiecze (VII/VIII-X w.) - Grodzisko
45. Dźwierszno Małe, stan. 2 ob. AZP 33-31/94 - Wczesne Średniowiecze (VII-IX w.) – Osada
46. Dźwierszno Małe, stan. 12 ob. AZP 33-31/95 - Neolit – Obozowisko Wczesne Średniowiecze (IX - X w.) – Osada Późne Średniowiecze - Osadnictwo
47. Witrogoszcz, stan. 1 ob. AZP 33-31/30 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Późne Średniowiecze - Osadnictwo
48. Witrogoszcz, stan. 2 ob. AZP 33-31/31 - Mezolit/Neolit – Obozowisko Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo okres nowożytny - Osadnictwo

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

49. Witrogoszcz, stan. 3 ob. AZP 33-31/32 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (IX - X w.) - OSADA
50. Witrogoszcz, stan. 4 ob. AZP 33-31/33 - EPOKA KAMIENIA - OBOZOWISKO
51. Witrogoszcz, stan. 5 ob. AZP 33-31/34 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
52. Witrogoszcz, stan. 6 ob. AZP 33-31/35 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADA
53. Witrogoszcz, stan. 7 ob. AZP 33-31/36 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADA
54. Witrogoszcz, stan. 8 ob. AZP 33-31/37 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
55. Witrogoszcz, stan. 9 ob. AZP 33-31/38 - NEOLIT – OBOZOWISKO
56. Witrogoszcz, stan. 10 ob. AZP 33-31/39 - NEOLIT – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
57. Witrogoszcz, stan. 11 ob. AZP 33-31/40 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
58. Witrogoszcz, stan. 12 ob. AZP 33-31/41 - EPOKA KAMIENIA - OBOZOWISKO
59. Witrogoszcz, stan. 13 ob. AZP 33-31/42 - MEZOLIT/NEOLIT – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
60. Witrogoszcz, stan. 14 ob. AZP 33-31/43 - MEZOLIT/NEOLIT – OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
61. Witrogoszcz, stan. 15 ob. AZP 33-31/44 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (X - XI w.) – OSADA PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV/XV w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY (XVI/XVII) – OSADNICTWO
62. Witrogoszcz, stan. 16 ob. AZP 33-31/45 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY (XVI w.) – OSADNICTWO
63. Witrogoszcz, stan. 17 ob. AZP 33-31/46 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI - XIII w.) – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV w.) - OSADNICTWO
64. Witrogoszcz, stan. 18 ob. AZP 33-31/47 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV w.) - OSADNICTWO
65. Witrogoszcz, stan. 19 ob. AZP 33-31/48 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV – XV w.) - OSADNICTWO
66. Witrogoszcz, stan. 20 ob. AZP 33-31/49 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (VIII/IX w.) – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIII - XIV w.) - OSADNICTWO
67. Witrogoszcz, stan. 21 ob. AZP 33-31/50 - MEZOLIT/NEOLIT – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV w.) - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

68. Witrogoszcz, stan. 22 ob. AZP 33-31/51 - Wczesne Średniowiecze – Osada Późne Średniowiecze (XIV - XV w.) - Osadnictwo
69. Witrogoszcz, stan. 23 ob. AZP 33-31/57 - Mezolit/Neolit – Obozowisko Późne Średniowiecze (XIV - XV w.) – Osadnictwo Okres Nowożytny (XVI - XVII w.) - Osadnictwo
70. Witrogoszcz, stan. 24 ob. AZP 33-31/58 - Epoka Kamienia – Obozowisko Późne Średniowiecze (XIV - XV w.) – Osadnictwo
71. Witrogoszcz, stan. 25 ob. AZP 33-31/59 - Epoka Kamienia – Obozowisko Późne Średniowiecze (XIV - XV w.) – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
72. Witrogoszcz, stan. 26 ob. AZP 33-31/69 - Neolit – Obozowisko Kultura Łużycka – Osadnictwo Późne Średniowiecze - Osadnictwo
73. Witrogoszcz, stan. 27 ob. AZP 33-31/82 - Późne Średniowiecze - Osada
74. Witrogoszcz, stan. 28 ob. AZP 33-31/83 - Późne Średniowiecze (XIII/XIV w.) - Osada
75. Witrogoszcz, stan. 29 ob. AZP 33-31/84 - Pradzieje - Osadnictwo
76. Witrogoszcz, stan. 30 ob. AZP 33-31/85 - Późne Średniowiecze - Osadnictwo
77. Witrogoszcz, stan. 34 ob. AZP 33-31/106 - Późne Średniowiecze (XIV - XV w.) - Osadnictwo
78. Witrogoszcz, stan. 35 ob. AZP 33-31/107 - Późne Średniowiecze (XV - XVI w.) – Osadnictwo
79. Witrogoszcz, stan. 38 ob. AZP 33-31/112 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo
80. Witrogoszcz, stan. 41 ob. AZP 33-31/114 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny – Osadnictwo
81. Witrogoszcz, stan. 42 ob. AZP 33-31/115 - Okres Wpływów Rzymskich – Osadnictwo Okres Nowożytny (XVI - XVII w.) – Osadnictwo
82. Witrogoszcz, stan. 43 ob. AZP 33-31/116 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo
83. Witrogoszcz, stan. 44 ob. AZP 33-31/117 - Okres Wpływów Rzymskich – Osadnictwo Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
84. Dźwierszno Małe, stan. 5 ob. AZP 33-31/78 - Późne Średniowiecze (XV - XVI w.) - Osada
85. Dźwierszno Małe, stan. 6 ob. AZP 33-31/79 - Późne Średniowiecze (XV - XVI w.) - Osadnictwo
86. Dźwierszno Małe, stan. 7 ob. AZP 33-31/80 - Mezolit – Obozowisko Wczesne Średniowiecze (X - XI w.) - Osada
87. Dźwierszno Małe, stan. 8 ob. AZP 33-31/81 - Neolit – Obozowisko Okres Nowożytny - Osadnictwo

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

88. Dźwierszno Małe, stan. 14 ob. AZP 33-31/98 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV - XV w.) – OSADNICTWO
89. Dźwierszno Małe, stan. 15 ob. AZP 33-31/99 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV - XV/XVI w.) – OSADNICTWO
90. Dźwierszno Małe, stan. 16 ob. AZP 33-31/100 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV - XV w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
91. Dźwierszno Małe, stan. 17 ob. AZP 33-31/101 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV/XVI w.) – OSADA
92. Dźwierszno Małe, stan. 18 ob. AZP 33-31/102 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
93. Dźwierszno Małe, stan. 34 ob. AZP 33-31/119 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
94. Dźwierszno Małe, stan. 35 ob. AZP 33-31/120 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
95. Dźwierszno Małe, stan. 36 ob. AZP 33-31/121 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
96. Dźwierszno Małe, stan. 23 ob. AZP 33-32/6 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY (XIX - XX w.) – OSADNICTWO
97. Dźwierszno Małe, stan. 24 ob. AZP 33-32/7 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII - XIV w.) – OSADNICTWO
98. Dźwierszno Małe, stan. 25 ob. AZP 33-32/8 - EPOKA KAMIENIA- OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY (XVI - XVII w.) – OSADNICTWO
99. Dźwierszno Małe, stan. 26 ob. AZP 33-32/9 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV - XV w.) - OSADNICTWO
100. Dźwierszno Małe, stan. 27 ob. AZP 33-32/10 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI - XII w.) – OSADA PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XVI - XV w.) - OSADNICTWO
101. Dźwierszno Małe, stan. 28 ob. AZP 33-32/11 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII - XIV w.) - OSADNICTWO
102. Dźwierszno Małe, stan. 29 ob. AZP 33-32/49 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
103. Dźwierszno Małe, stan. 17 ob. AZP 34-31/89 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADA OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA F)- OSADA PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE - OSADA

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

104. Dźwierszno Wielkie, stan. 1 ob. AZP 33-32/1 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (VIII – X w.) – GRODZISKO
105. Dźwierszno Wielkie, stan. 2 ob. AZP 33-32/12 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII - XV w.) - OSADA
106. Dźwierszno Wielkie, stan. 3 ob. AZP 33-32/13 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV - XV w.) - OSADA
107. Dźwierszno Wielkie, stan. 4 ob. AZP 33-32/14 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV - XV w.) - OSADA
108. Dźwierszno Wielkie, stan. 5 ob. AZP 33-32/15 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII - XIV/XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
109. Dźwierszno Wielkie, stan. 6 ob. AZP 33-32/16 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII - XIV/XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
110. Dźwierszno Wielkie, stan. 7 ob. AZP 33-32/17 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII – XIV w.) – OSADNICTWO
111. Dźwierszno Wielkie, stan. 8 ob. AZP 33-32/18 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV - XV w.) – OSADA
112. Dźwierszno Wielkie, stan. 9 ob. AZP 33-32/19 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII - XIV w.) – OSADNICTWO
113. Dźwierszno Wielkie, stan. 10 ob. AZP 33-32/20 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII - XIII w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
114. Dźwierszno Wielkie, stan. 11 ob. AZP 33-32/21 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII – XIV w.) – OSADNICTWO
115. Dźwierszno Wielkie, stan. 12 ob. AZP 33-32/22 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
116. Dźwierszno Wielkie, stan. 13 ob. AZP 33-32/23 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
117. Dźwierszno Wielkie, stan. 14 ob. AZP 33-32/24 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
118. Dźwierszno Wielkie, stan. 15 ob. AZP 33-32/25 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (IX - X w.) – OSADNICTWO
119. Dźwierszno Wielkie, stan. 16 ob. AZP 33-32/26 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
120. Dźwierszno Wielkie, stan. 17 ob. AZP 33-32/27 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII/XIII w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

121. **Dźwierszno Wielkie, stan. 18 ob. AZP 33-32/28 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADNICTWO**
122. **Dźwierszno Wielkie, stan. 19 ob. AZP 33-32/29 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO**
123. **Dźwierszno Wielkie, stan. 20 ob. AZP 33-32/30 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV - XV w.) – OSADNICTWO**
124. **Dźwierszno Wielkie, stan. 21 ob. AZP 33-32/31 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV - XV w.) – OSADA**
125. **Dźwierszno Wielkie, stan. 22 ob. AZP 33-32/32 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) – OSADA**
126. **Dźwierszno Wielkie, stan. 23 ob. AZP 33-32/33 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA**
127. **Dźwierszno Wielkie, stan. 24 ob. AZP 33-32/34 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA**
128. **Dźwierszno Wielkie, stan. 25 ob. AZP 33-32/35 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA**
129. **Dźwierszno Wielkie, stan. 27 ob. AZP 33-32/37 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO**
130. **Dźwierszno Wielkie, stan. 28 ob. AZP 33-32/38 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADNICTWO**
131. **Dźwierszno Wielkie, stan. 29 ob. AZP 33-32/39 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO**
132. **Dźwierszno Wielkie, stan. 31 ob. AZP 33-32/41 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY (XVI-XVII w.) – OSADA**
133. **Dźwierszno Wielkie, stan. 32 ob. AZP 33-32/42 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO**
134. **Dźwierszno Wielkie, stan. 33 ob. AZP 33-32/43 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO**
135. **Dźwierszno Wielkie, stan. 34 ob. AZP 33-32/44 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (IX-X w.) – OSADA PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY (XIX-XX w.) – OSADNICTWO**
136. **Dźwierszno Wielkie, stan. 35 ob. AZP 33-32/45 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADNICTWO**
137. **Dźwierszno Wielkie, stan. 36 ob. AZP 33-32/46 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA**

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

138. Dźwierszno Wielkie, stan. 37 ob. AZP 33-32/47 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA
139. Dźwierszno Wielkie, stan. 38 ob. AZP 33-32/48 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA
140. Dźwierszno Wielkie, stan. 39 ob. AZP 34-32/1 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
141. Dźwierszno Wielkie, stan. 40 ob. AZP 34-32/2 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
142. Dźwierszno Wielkie, stan. 41 ob. AZP 34-32/3 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII w.) – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
143. Dźwierszno Wielkie, stan. 42 ob. AZP 34-32/4 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
144. Dźwierszno Wielkie, stan. 43 ob. AZP 34-32/5 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADNICTWO
145. Dźwierszno Wielkie, stan. 44 ob. AZP 34-32/6 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
146. Dźwierszno Wielkie, stan. 45 ob. AZP 34-32/7 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII-XIII w.) – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
147. Dźwierszno Wielkie, stan. 46 ob. AZP 34-32/8 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
148. Dźwierszno Wielkie, stan. 47 ob. AZP 34-32/9 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI-XII w.) – OSADA ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
149. Dźwierszno Wielkie, stan. 56 ob. AZP 34-32/60 - KULTURA PUCHARÓW LEJKOWATYCH – OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
150. Dźwierszno Wielkie, stan. 48 ob. AZP 34-32/10 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI-XII w.) – OSADA
151. Dźwierszno Wielkie, stan. 49 ob. AZP 34-32/11 - KULTURA POMORSKA – OSADA
152. Dźwierszno Wielkie, stan. 50 ob. AZP 34-32/12 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
153. Dźwierszno Wielkie, stan. 51 ob. AZP 34-32/13 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
154. Dźwierszno Wielkie, stan. 52 ob. AZP 34-32/14 - ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
155. Dźwierszno Wielkie, stan. 53 ob. AZP 34-32/15 – WCZESNE ŚREDNIOWIECZE(XII/XIII w.) - OSADNICTWO
156. Dźwierszno Wielkie, stan. 54 ob. AZP 34-32/16 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE(IX-X w.) - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

157. **Dźwierszno Wielkie, stan. 55 ob. AZP 34-32/17 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
158. **Topola, stan. 9 ob. AZP 34-32/41 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO**
159. **Topola, stan. 10 ob. AZP 34-32/42 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO**
160. **Topola, stan. 11 ob. AZP 34-32/43 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
161. **Topola, stan. 12 ob. AZP 34-32/44 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII/XIII w.) - OSADNICTWO**
162. **Topola, stan. 13 ob. AZP 34-32/45 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII/XIII w.) - OSADNICTWO**
163. **Topola, stan. 14 ob. AZP 34-32/46 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO**
164. **Topola, stan. 16 ob. AZP 34-32/48 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (X-XI w.) – OSADA ŚREDNIOWIECZE (XIII-XVI w.) - OSADA**
165. **Topola, stan. 17 ob. AZP 34-32/49 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
166. **Topola, stan. 18 ob. AZP 34-32/50 - KULTURA POMORSKA OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
167. **Topola, stan. 19 ob. AZP 34-32/51 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
168. **Topola, stan. 20 ob. AZP 34-32/52 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
169. **Topola, stan. 21 ob. AZP 34-32/53 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADA OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**
170. **Topola, stan. 22 ob. AZP 34-32/54 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADA**
171. **Topola, stan. 23 ob. AZP 34-32/55 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO**

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

172. Topola, stan. 24 ob. AZP 34-32/56 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA E) – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA F- PŚ) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
173. Topola, stan. 25 ob. AZP 34-32/57 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA D- E) – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
174. Topola, stan. 26 ob. AZP 34-32/58 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
175. Topola, stan. 27 ob. AZP 34-32/59 - OKRES WPŁYÓW RZYMSKICH – OSADA PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
176. Izdebki, stan. 4 ob. AZP 34-31/76 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
177. Izdebki, stan. 5 ob. AZP 34-31/77 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
178. Izdebki, stan. 6 ob. AZP 34-31/78 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
179. Izdebki, stan. 2 ob. AZP 34-31/73 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII-XIII w.) – OSADNICTWO
180. Luchowo, stan. 2 ob. AZP 34-31/62 - KULTURA POMORSKA – CMENTARZYSKO
181. Chlebno, stan. 1 ob. AZP 34-31/79 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
182. Chlebno, stan. 2 ob. AZP 34-31/80 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
183. Luchowo, stan. 51 ob. AZP 34-31/88 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADA
184. Topola, stan. 5 ob. AZP 34-32/37 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
185. Topola, stan. 6 ob. AZP 34-32/38 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
186. Topola, stan. 7 ob. AZP 34-32/39 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
187. Topola, stan. 23 ob. AZP 34-32/55 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
188. Topola, stan. 8 ob. AZP 34-32/40 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
189. Dziegciarnia, stan. 1 ob. AZP 34-32/18 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
190. Dziegciarnia, stan. 2 ob. AZP 34-32/19 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
191. Dziegciarnia, stan. 3 ob. AZP 34-32/20 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
192. Dziegciarnia, stan. 5 ob. AZP 34-32/22 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

193. Dziegielarnia, stan. 6 ob. AZP 34-32/23 - Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
194. Dziegielarnia, stan. 7 ob. AZP 34-32/24 - Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.) - OSADA
195. Dziegielarnia, stan. 8 ob. AZP 34-32/25 - Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
196. Dziegielarnia, stan. 9 ob. AZP 34-32/26 - Kultura Pomorska – OSADNICTWO
197. Dziegielarnia, stan. 10 ob. AZP 34-32/27 - Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.) – OSADA Średniowiecze – OSADNICTWO
198. Dziegielarnia, stan. 11 ob. AZP 34-32/28 - Wczesne Średniowiecze – OSADA
199. Topola, stan. 2 ob. AZP 34-32/33 - Wczesne Średniowiecze – OSADA
200. Topola, stan. 1 ob. AZP 34-32/34 - Kultura Ceramiki Sznurowej, Neolit – OBOZOWISKO
201. Topola, stan. 3 ob. AZP 34-32/35 - Kultura Pomorska – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
202. Topola, stan. 4 ob. AZP 34-32/36 - Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
203. Dębno, stan. 6 ob. AZP 35-32/10 - Epoka Kamienia - OBOZOWISKO
204. Dębno, stan. 7 ob. AZP 35-32/11 - Kultura Łużycka – OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Późne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
205. Dziunin, stan. 1 ob. AZP 35-32/12 - Neolit – OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
206. Dziunin, stan. 2 ob. AZP 35-32/13 - Kultura Łużycka – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
207. Dziunin, stan. 3 ob. AZP 35-32/14 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
208. Dębno, stan. 4 ob. AZP 35-32/8 - Wczesne Średniowiecze (faza EF) – OSADNICTWO Późne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
209. Dębno, stan. 5 ob. AZP 35-32/9 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
210. Dębno, stan. 2 ob. AZP 35-32/6 - Epoka Kamienia – OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
211. Dębno, stan. 3, ob. AZP 35-32/7 - Późne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- 212. Fanianowo, stan. 3 ob. AZP 35-32/3 - EPOKA KAMIENIA - OBOZOWISKO
- 213. Fanianowo, stan. 4 ob. AZP 35-32/4 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
- 214. Fanianowo, stan. 5 ob. AZP 35-32/5 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
- 215. Liszkowo, stan. 1 ob. AZP 35-31/33 - KULTURA POMORSKA – CMENTARZYSKO
- 216. Liszkowo, stan. 2 ob. AZP 35-31/35 - KULTURA POMORSKA – CMENTARZYSKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA III-IV) - OSADNICTWO
- 217. Liszkowo, stan. 3 ob. AZP 35-31/36 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADNICTWO
- 218. Liszkowo, stan. 4 ob. AZP 35-31/37 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADNICTWO
- 219. Liszkowo, stan. 5 ob. AZP 35-31/38 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
- 220. Liszkowo, stan. 6 ob. AZP 35-31/39 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
- 221. Liszkowo, stan. 7 ob. AZP 35-31/40 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) - OSADNICTWO
- 222. Liszkowo, stan. 8 ob. AZP 35-31/41 - ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) - OSADA
- 223. Liszkowo, stan. 9 ob. AZP 35-31/42 - ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) - OSADA
- 224. Liszkowo, stan. 10 ob. AZP 35-31/43 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XVI w.) - OSADA
- 225. Liszkowo, stan. 11 ob. AZP 35-31/44 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
- 226. Liszkowo, stan. 12 ob. AZP 35-31/45 - ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) - OSADA
- 227. Liszkowo, stan. 13 ob. AZP 35-31/46 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
- 228. Liszkowo, stan. 15 ob. AZP 35-31/49 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADNICTWO
- 229. Liszkowo, stan. 16 ob. AZP 35-31/50 - ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) - OSADNICTWO
- 230. Liszkowo, stan. 17 ob. AZP 35-31/51 - ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) - OSADA
- 231. Liszkowo, stan. 19 ob. AZP 35-31/53 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.)- OSADA
- 232. Liszkowo, stan. 21 ob. AZP 35-31/55 - KULTURA POMORSKA - OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
- 233. Liszkowo, stan. 22 ob. AZP 35-31/56 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
- 234. Liszkowo, stan. 31 ob. AZP 35-31/85 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA IV-V) – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA
- 235. Liszkowo, stan. 18 ob. AZP 35-31/52 - KULTURA ŁUŻYCKA -OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADA
- 236. Liszkowo, stan. 20 ob. AZP 35-31/54 - KULTURA POMORSKA - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

237. Liszkowo, stan. 26 ob. AZP 35-31/60 - KULTURA ŁUŻYCKA/KULTURA POMORSKA - OSADA
238. Liszkowo, stan. 27 ob. AZP 35-31/61 - KULTURA ŁUŻYCKA/KULTURA POMORSKA - OSADA
239. Liszkowo, stan. 28 ob. AZP 35-31/62 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA ŁUŻYCKA/KULTURA POMORSKA (Ha C) – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (FAZA III-IV) – OSADA Średniowiecze (XIV-XV) – OSADA
240. Liszkowo, stan. 29 ob. AZP 35-31/63 - Wczesne Średniowiecze – OSADA
241. Liszkowo, stan. 30 ob. AZP 35-31/64 - KULTURA ŁUŻYCKA/KULTURA POMORSKA - OSADA
242. Trzeboń, stan. 7 ob. AZP 35-31/31 - Wczesne Średniowiecze (FAZA III) – OSADNICTWO
243. Trzeboń, stan. 8 ob. AZP 35-31/32 - KULTURA ŁUŻYCKA/KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (FAZA III-IV) - OSADNICTWO
244. Trzeboń, stan. 6 ob. AZP 35-31/28 - KULTURA POMORSKA – Cmentarzysko
245. Luchowo, stan. 3 ob. AZP 34-31/26 - Późne Średniowiecze (XIII-XIV w.)– OSADA OKRES Nowożytny - OSADA
246. Luchowo, stan. 4 ob. AZP 34-31/27 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES Nowożytny - OSADNICTWO
247. Luchowo, stan. 5 ob. AZP 34-31/28 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES Nowożytny - OSADNICTWO
248. Luchowo, stan. 6 ob. AZP 34-31/29 - Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES Nowożytny - OSADNICTWO
249. Luchowo, stan. 7 ob. AZP 34-31/30 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES Nowożytny - OSADNICTWO
250. Luchowo, stan. 8 ob. AZP 34-31/31 - Wczesne Średniowiecze – OSADA Późne Średniowiecze – OSADA OKRES Nowożytny - OSADA
251. Luchowo, stan. 9 ob. AZP 34-31/32 - Średniowiecze - OSADNICTWO
252. Luchowo, stan. 11 ob. AZP 34-31/34 - Średniowiecze - OSADNICTWO
253. Luchowo, stan. 12 ob. AZP 34-31/35 - Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES Nowożytny - OSADNICTWO
254. Luchowo, stan. 13 ob. AZP 34-31/36 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO Średniowiecze - OSADNICTWO
255. Luchowo, stan. 14 ob. AZP 34-31/37 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO OKRES Nowożytny - OSADNICTWO
256. Luchowo, stan. 15 ob. AZP 34-31/38 - KULTURA POMORSKA - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

257. Luchowo, stan. 16 ob. AZP 34-31/39 - KULTURA ŁUŻYCKA (IV-V EB) - OSADNICTWO
258. Luchowo, stan. 17 ob. AZP 34-31/40 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
259. Luchowo, stan. 18 ob. AZP 34-31/41 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
260. Luchowo, stan. 19 ob. AZP 34-31/42 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
261. Luchowo, stan. 20 ob. AZP 34-31/43 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
262. Luchowo, stan. 26 ob. AZP 34-31/49 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
263. Luchowo, stan. 27 ob. AZP 34-31/50 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
264. Luchowo, stan. 30 ob. AZP 34-31/53 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
265. Luchowo, stan. 31 ob. AZP 34-31/54 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
266. Luchowo, stan. 32 ob. AZP 34-31/55 - KULTURA POMORSKA – OSADA ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
267. Luchowo, stan. 33 ob. AZP 34-31/56 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
268. Luchowo, stan. 34 ob. AZP 34-31/57 - KULTURA POMORSKA – OSADA ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
269. Luchowo, stan. 35 ob. AZP 34-31/58 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
270. Luchowo, stan. 36 ob. AZP 34-31/59 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
271. Luchowo, stan. 37 ob. AZP 34-31/60 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
272. Luchowo, stan. 40 ob. AZP 34-31/64 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
273. Luchowo, stan. 41 ob. AZP 34-31/65 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
274. Luchowo, stan. 42 ob. AZP 34-31/67 - ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
275. Luchowo, stan. 43 ob. AZP 34-31/68 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

276. Luchowo, stan. 44 ob. AZP 34-31/69 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
277. Luchowo, stan. 45 ob. AZP 34-31/70 - ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
278. Luchowo, stan. 46 ob. AZP 34-31/71 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
279. Luchowo, stan. 47 ob. AZP 34-31/72 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA
280. Luchowo, stan. 48 ob. AZP 34-31/85 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
281. Luchowo, stan. 49 ob. AZP 34-31/86 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
282. Luchowo, stan. 50 ob. AZP 34-31/87 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
283. Luchowo, stan. 54 ob. AZP 34-31/96 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
284. Luchowo, stan. 55 ob. AZP 34-31/97 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
285. Kościerzyn Mały, stan. 7 ob. AZP 35-31/6 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
286. Kościerzyn Mały, stan. 8 ob. AZP 35-31/7 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XVI w.) - OSADA
287. Kościerzyn Mały, stan. 21 ob. AZP 35-31/20 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PRADZIEJE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
288. Trzeboń, stan. 2 ob. AZP 35-31/23 - EPOKA KAMIENIA - OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA IV) – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
289. Trzeboń, stan. 16 ob. AZP 35-31/97 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO
290. Kościerzyn Mały, stan. 2 ob. AZP 35-31/1 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
291. Kościerzyn Mały, stan. 9 ob. AZP 35-31/8 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XVI w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
292. Kościerzyn Mały, stan. 10 ob. AZP 35-31/9 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA II b) - OSADNICTWO
293. Kościerzyn Mały, stan. 11 ob. AZP 35-31/10 - PRADZIEJE – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
294. Kościerzyn Mały, stan. 12 ob. AZP 35-31/11 - KULTURA POMORSKA – OSADA WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA IV/V) - OSADA
295. Kościerzyn Mały, stan. 13 ob. AZP 35-31/12 - KULTURA ŁUŻYCKA/KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA II b) - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

296. Kościerzyn Mały, stan. 14 ob. AZP 35-31/13 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO Wczesne Średniowiecze (faza II b) – Osadnictwo Średniowiecze (XIV-XV w.) – Osadnictwo
297. Kościerzyn Mały, stan. 15 ob. AZP 35-31/14 - Pradzieje - Osadnictwo Średniowiecze (XIII-XIV w.) – Osadnictwo
298. Kościerzyn Mały, stan. 16 ob. AZP 35-31/15 - Wczesne Średniowiecze – Osada Średniowiecze (XIII-XIV w.) – Osadnictwo
299. Kościerzyn Mały, stan. 17 ob. AZP 35-31/16 - Wczesne Średniowiecze (faza II b) – Osadnictwo
300. Kościerzyn Mały, stan. 18 ob. AZP 35-31/17 - Kultura Łużycka (Ha C) – Osadnictwo
301. Kościerzyn Mały, stan. 19 ob. AZP 35-31/18 - Pradzieje – Osadnictwo Średniowiecze - Osadnictwo
302. Kościerzyn Mały, stan. 20 ob. AZP 35-31/19 - Wczesne Średniowiecze(faza IV) – Osadnictwo Średniowiecze (XIV-XVI w.) - Osadnictwo
303. Kościerzyn Mały, stan. 1 ob. AZP 35-31/21 - Kultura Pomorska – Cmentarzysko
304. Kościerzyn Mały, stan. 22 ob. AZP 35-31/22 - Kultura Pomorska – Cmentarzysko
305. Kościerzyn Mały, stan. 24 ob. AZP 35-31/91 - Kultura Łużycka – Osadnictwo Okres Wpływów Rzymskich – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
306. Kościerzyn Mały, stan. 25 ob. AZP 35-31/92 - Okres Wpływów Rzymskich – Osadnictwo
307. Kościerzyn Mały, stan. 26 ob. AZP 35-31/93 - Wczesne Średniowiecze (faza E/F) – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
308. Kościerzyn Mały, stan. 27 ob. AZP 35-31/94 - Wczesne Średniowiecze (faza E/F) – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
309. Kościerzyn Mały, stan. 28 ob. AZP 35-31/95 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo
310. Szczerbin, stan. 13 ob. AZP 35-30/147 - Okres Nowożytny - Osadnictwo
311. Szczerbin, stan. 8 ob. AZP 35-30/88 - Okres Wpływów Rzymskich – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo
312. Szczerbin, stan. 9 ob. AZP 35-30/89 - Okres Wpływów Rzymskich – Osadnictwo Okres Nowożytny – Osadnictwo

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

313. Szczerbin, stan. 14 ob. AZP 35-30/148 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
314. Szczerbin, stan. 15 ob. AZP 35-30/149 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA F) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
315. Rataje, stan. 14 ob. AZP 35-30/150 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
316. Rataje, stan. 15 ob. AZP 35-30/151 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
317. Łobżenica, stan. 16 ob. AZP 34-31/23 - ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
318. Kościerzyn Mały, stan. 23 ob. AZP 34-31/24 - KULTURA PUCHARÓW LEJKOWATYCH – OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADA KULTURA PRZEWORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
319. Kościerzyn Mały, stan. 24 ob. AZP 34-31/25 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (X-XII w.) – OSADNICTWO
320. Luchowo, stan. 10 ob. AZP 34-31/33 - ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
321. Łobżenica, stan. 19 ob. AZP 34-31/82 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
322. Łobżenica, stan. 20 ob. AZP 34-31/84 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
323. Trzeboń, stan. 12 ob. AZP 34-31/90 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA D)- OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
324. Trzeboń, stan. 15 ob. AZP 34-31/92 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA D) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
325. Łobżenica, stan. 21 ob. AZP 34-31/93 - KULTURA PRZEWORSKA – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
326. Rataje, stan. 12 ob. AZP 35-30/144 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
327. Rataje, stan. 13 ob. AZP 35-30/145 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
328. Łobżenica, stan. 18ob. AZP 34-31/91 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA F) - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - WIEŚ
329. Łobżenica, stan. 17 ob. AZP 35-31/86 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
330. Łobżenica, stan. 8 ob. AZP 34-31/8 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
331. Łobżenica, stan. 9 ob. AZP 34-31/9 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
332. Łobżenica, stan. 10 ob. AZP 34-31/10 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO

333. Łobżenica, stan. 11 ob. AZP 34-31/11 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
334. Łobżenica, stan. 13 ob. AZP 34-31/13 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
335. Łobżenica, stan. 14 ob. AZP 34-31/14 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
336. Łobżenica, stan. 15 ob. AZP 34-31/15 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
337. Wiktorówko, stan. 31 ob. AZP 34-31/1 - EPOKA KAMIENIA- OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
338. Wiktorówko, stan. 32 ob. AZP 34-31/2 - ŚREDNIOWIECZE (XIII/XIV w.) - OSADNICTWO
339. Wiktorówko, stan. 33 ob. AZP 34-31/3 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
340. Wiktorówko, stan. 34 ob. AZP 34-31/4 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
341. Rataje, stan. 8 ob. AZP 34-31/5 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
342. Rataje, stan. 9 ob. AZP 34-31/6 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
343. Rataje, stan. 10 ob. AZP 34-31/7 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
344. Wiktorówko, stan. 4 ob. AZP 34-30/83 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
345. Wiktorówko, stan. 5 ob. AZP 34-30/84 - MEZOLIT- OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
346. Wiktorówko, stan. 6 ob. AZP 34-30/85 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
347. Piesna, stan. 40 ob. AZP 34-30/194 - PRADZIEJE – OSADNICTWO
348. Wiktorówko, stan. 43 ob. AZP 34-30/197 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
349. Wiktorówko, stan. 44 ob. AZP 34-30/198- PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
350. Wiktorówko, stan. 45 ob. AZP 34-30/199 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO
351. Wiktorówko, stan. 48 ob. AZP 34-30/202 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

352. Wiktorówko, stan. 7 ob. AZP 34-30/86 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
353. Rataje, stan. 11 ob. AZP 34-30/227 – PRADZIEJE Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
354. Rataje, stan. 11 ob. AZP 34-30/156 - OKRES NOWOŻYTNY- OSADA
355. Piesna, stan. 41 ob. AZP 34-30/195 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo
356. Wiktorówko, stan. 42 ob. AZP 34-30/196 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
357. Wiktorówko, stan. 46 ob. AZP 34-30/200 - Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
358. Wiktorówko, stan. 47 ob. AZP 34-30/201 - Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
359. Rataje, stan. 3 ob. AZP 34-30/112 - Średniowiecze (XIV-XV w.) - Osadnictwo
360. Rataje, stan. 4 ob. AZP 34-30/113 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Średniowiecze – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
361. Rataje, stan. 5 ob. AZP 34-30/114 - Wczesne Średniowiecze – OSADA
362. Rataje, stan. 6 ob. AZP 34-30/115 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADA Średniowiecze – OSADNICTWO
363. Rataje, stan. 7 ob. AZP 34-30/116 - Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
364. Rataje, stan. 14 ob. AZP 34-30/205 – PRADZIEJE Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Późne Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
365. Rataje, stan. 15 ob. AZP 34-30/206 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO
366. Wiktorówko, stan. 9 ob. AZP 34-30/90 - Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Średniowiecze- Osadnictwo
367. Wiktorówko, stan. 10 ob. AZP 34-30/91 - MEZOLIT- OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo
368. Wiktorówko, stan. 11 ob. AZP 34-30/92 - MEZOLIT- OSADNICTWO KULTURA ŁUŻ- POM.- OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Średniowiecze – Osadnictwo Okres Nowożytny – Osadnictwo
369. Wiktorówko, stan. 12 ob. AZP 34-30/93 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADA Wczesne Średniowiecze – Osadnictwo Średniowiecze – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

370. Wiktorówko, stan. 13 ob. AZP 34-30/94 - KULTURA LUŻ-POM.- OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
371. Wiktorówko, stan. 14 ob. AZP 34-30/95 - Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
372. Wiktorówko, stan. 15 ob. AZP 34-30/96 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO Średniowiecze - OSADNICTWO
373. Wiktorówko, stan. 16 ob. AZP 34-30/97 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
374. Wiktorówko, stan. 17 ob. AZP 34-30/98 - Wczesne Średniowiecze – OSADA Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
375. Wiktorówko, stan. 18 ob. AZP 34-30/99 - PRADZIEJE – OSADNICTWO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
376. Wiktorówko, stan. 19 ob. AZP 34-30/100 - KULTURA POMORSKA – OSADA
377. Wiktorówko, stan. 20 ob. AZP 34-30/101 - Wczesne Średniowiecze - OSADA
378. Wiktorówko, stan. 21 ob. AZP 34-30/102 - MEZOLIT – OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADA Późne Średniowiecze - OSADNICTWO
379. Wiktorówko, stan. 25 ob. AZP 34-30/106 - Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.) – OSADNICTWO
380. Wiktorówko, stan. 26 ob. AZP 34-30/107 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO
381. Wiktorówko, stan. 27 ob. AZP 34-30/108 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze - OSADA
382. Wiktorówko, stan. 28 ob. AZP 34-30/109 - KULTURA POMORSKA– OSADA
383. Wiktorówko, stan. 29 ob. AZP 34-30/110 - Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.) – OSADA Średniowiecze - OSADNICTWO
384. Wiktorówko, stan. 49 ob. AZP 34-30/203 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
385. Wiktorówko, stan. 50 ob. AZP 34-30/204 - Późne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
386. Wiktorówko, stan. 51 ob. AZP 34-30/207 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

387. Wiktorówko, stan. 52 ob. AZP 34-30/208 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
388. Wiktorówko, stan. 53 ob. AZP 34-30/209 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
389. Wiktorówko, stan. 54 ob. AZP 34-30/210 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
390. Wiktorówko, stan. 55 ob. AZP 34-30/211 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
391. Wiktorówko, stan. 57 ob. AZP 34-30/213 - PRADZIEJE – OSADNICTWO SCHYLKOWY NEOLIT/Wczesna epoka brązu – OSADNICTWO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
392. Wiktorówko, stan. 60 ob. AZP 34-30/216 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
393. Wiktorówko, stan. 62 ob. AZP 34-30/218 – PRADZIEJE KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
394. Wiktorówko, stan. 63 ob. AZP 34-30/219 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
395. Wiktorówko, stan. 64 ob. AZP 34-30/220 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
396. Wiktorówko, stan. 38 ob. AZP 34-30/157 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
397. Wiktorówko, stan. 40 ob. AZP 34-30/163 - EPOKA KAMienia – OSADNICTWO
398. Wiktorówko, stan. 35 ob. AZP 35-30/78 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO
399. Wiktorówko, stan. 36 ob. AZP 35-30/79 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
400. Wiktorówko, stan. 37 ob. AZP 35-30/80 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
401. Szczerbin, stan. 1 ob. AZP 35-30/81 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
402. Szczerbin, stan. 2 ob. AZP 35-30/82 - NEOLIT - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

403. Szczerbin, stan. 3 ob. AZP 35-30/83 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – (FAZA E,F) - OSADNICTWO
404. Szczerbin, stan. 4 ob. AZP 35-30/84 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO
405. Kruszkki, stan. 1 ob. AZP 35-30/26 - KULTURA CERAMIKI SZNUROWEJ - NEOLIT/Wczesna Epoka Brązu – Cmentarzysko Kultura Łużycko - Pomorska - HaD/Późny La - OSADA
406. Kruszkki, stan. 2 ob. AZP 35-30/27 - KULTURA ŁUŻYCKO-POMORSKA - HaD/Późny La - OSADNICTWO
407. Kruszkki, stan. 3 ob. AZP 35-30/28 - KULTURA ŁUŻYCKO-POMORSKA - OSADNICTWO
408. Kruszkki, stan. 4 ob. AZP 35-30/29 - KULTURA POMORSKA - Cmentarzysko Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
409. Kruszkki, stan. 5 ob. AZP 35-30/30 - Epoka Kamienia – Obozowisko Kultura Łużycka - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (IX-XI w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
410. Kruszkki, stan. 6 ob. AZP 35-30/31 - NEOLIT – OSADNICTWO Kultura Łużycka - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
411. Kruszkki, stan. 7 ob. AZP 35-30/32 - KULTURA ŁUŻYCKO -POMORSKA - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO Późne Średniowiecze - OSADNICTWO
412. Kruszkki, stan. 8 ob. AZP 35-30/33 - NEOLIT- OSADNICTWO Kultura Łużycka - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (VI/VII w., XII-XIV w.) - OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
413. Kruszkki, stan. 9 ob. AZP 35-30/34 - KULTURA ŁUŻYCKO- POMORSKA (HaC/D- La)- OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO - OSADNICTWO
414. Kruszkki, stan. 10 ob. AZP 35-30/35 - Wczesne Średniowiecze (FAZA D)- OSADNICTWO Późne Średniowiecze- OSADNICTWO
415. Kruszkki, stan. 11 ob. AZP 35-30/36 - KULTURA ŁUŻYCKO - POMORSKA (Ha C/D-La) - OSADNICTWO
416. Kruszkki, stan. 12 ob. AZP 35-30/37 - KULTURA ŁUŻYCKO - POMORSKA (Ha C/D-La) - OSADA, Cmentarzysko, OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADA Wczesne Średniowiecze (X-XII w.) – OSADNICTWO Późne Średniowiecze – OSADNICTWO
417. Kruszkki, stan. 13 ob. AZP 35-30/38 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
418. Kruszkki, stan. 14 ob. AZP 35-30/39 - KULTURA AMFOR KULISTYCH, NEOLI – OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

419. Kruszkki, stan. 15 ob. AZP 35-30/40 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
420. Kruszkki, stan. 16 ob. AZP 35-30/41 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
421. Kruszkki, stan. 17 ob. AZP 35-30/42 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
422. Kruszkki, stan. 31 ob. AZP 35-30/56 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
423. Kruszkki, stan. 32 ob. AZP 35-30/57 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
424. Kruszkki, stan. 33 ob. AZP 35-30/58 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
425. Kruszkki, stan. 34 ob. AZP 35-30/59 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
426. Kruszkki, stan. 35 ob. AZP 35-30/60 - NEOLIT – OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
427. Kruszkki, stan. 36 ob. AZP 35-30/61 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
428. Kruszkki, stan. 37 ob. AZP 35-30/62 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADA OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
429. Kruszkki, stan. 38 ob. AZP 35-30/63 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
430. Kruszkki, stan. 39 ob. AZP 35-30/64 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
431. Kruszkki, stan. 40 ob. AZP 35-30/65 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE/OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
432. Kruszkki, stan. 41 ob. AZP 35-30/66 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO KULTURA WIELBARSKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
433. Kruszkki, stan. 42 ob. AZP 35-30/67 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
434. Kruszkki, stan. 43 ob. AZP 35-30/68 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
435. Kruszkki, stan. 44 ob. AZP 35-30/69 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
436. Kruszkki, stan. 56 ob. AZP 35-30/157 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA F) – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
437. Kruszkki, stan. 19 ob. AZP 35-30/44 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO
438. Kruszkki, stan. 20 ob. AZP 35-30/45 - NEOLIT – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

439. Kruszk, stan. 21 ob. AZP 35-30/46 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
440. Kruszk, stan. 22 ob. AZP 35-30/47 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
441. Kruszk, stan. 23 ob. AZP 35-30/48 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO
442. Kruszk, stan. 24 ob. AZP 35-30/49 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
443. Kruszk, stan. 25 ob. AZP 35-30/50 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
444. Kruszk, stan. 26 ob. AZP 35-30/51 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
445. Kruszk, stan. 27 ob. AZP 35-30/52 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
446. Kruszk, stan. 28 ob. AZP 35-30/53 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
447. Kruszk, stan. 29 ob. AZP 35-30/54 - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
448. Kruszk, stan. 30 ob. AZP 35-30/55 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO
449. Kruszk, stan. 49 ob. AZP 35-30/74 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE/OKRES NOWOŻYTNY - OSADA - OSADNICTWO
450. Kruszk, stan. 50 ob. AZP 35-30/75 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
451. Kruszk, stan. 51 ob. AZP 35-30/76 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
452. Kruszk, stan. 52 ob. AZP 35-30/77 - NEOLIT - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
453. Kruszk, stan. 57 ob. AZP 35-30/159 - PRADZIEJE - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
454. Kruszk, stan. 58 ob. AZP 35-30/160 - KULTURA CERAMIKI SZNUROWEJ - OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO
455. Kruszk, stan. 59 ob. AZP 35-30/161 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADA WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
456. Kunowo, stan. 40 ob. AZP 35-30/163 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
457. Kunowo, stan. 41 ob. AZP 35-30/164 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

458. Wiktorówko, stan. 30 ob. AZP 34-30/111 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
459. Kunowo, stan. 33 ob. AZP 35-30/20 - EPOKA KAMIENIA- OBOZOWISKO
460. Kunowo, stan. 34 ob. AZP 35-30/21 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
461. Kunowo, stan. 35 ob. AZP 35-30/22 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES Wpływów Rzymskich - OSADNICTWO
462. Kunowo, stan. 36 ob. AZP 35-30/23 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Późne Średniowiecze - OSADNICTWO
463. Kunowo, stan. 37 ob. AZP 35-30/24 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES Wpływów Rzymskich – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
464. Kunowo, stan. 38 ob. AZP 35-30/25 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
465. Kunowo, stan. 39 ob. AZP 35-30/162 - OKRES Wpływów Rzymskich – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO
466. Kunowo, stan. 2 ob. AZP 34-30/117 - Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.) – OSADA
467. Kunowo, stan. 3 ob. AZP 34-30/118 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Średniowiecze - OSADNICTWO
468. Kunowo, stan. 4 ob. AZP 34-30/119 - NEOLIT – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (X-XI w.) - OSADA
469. Kunowo, stan. 5 ob. AZP 34-30/120 - Wczesne Średniowiecze (X-XI w.) - OSADA
470. Kunowo, stan. 6 ob. AZP 34-30/121 - Wczesne Średniowiecze (X-XI w.) – OSADA Średniowiecze- OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
471. Kunowo, stan. 7 ob. AZP 34-30/122 - Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO Średniowiecze- OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
472. Kunowo, stan. 8 ob. AZP 34-30/123 - Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
473. Kunowo, stan. 9 ob. AZP 34-30/124 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (XI-XII w.)- OSADA
474. Kunowo, stan. 10 ob. AZP 34-30/125 - Średniowiecze – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
475. Kunowo, stan. 11 ob. AZP 34-30/126 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
476. Kunowo, stan. 12 ob. AZP 34-30/127 - Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
477. Kunowo, stan. 14 ob. AZP 34-30/129 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO Średniowiecze (XIV-XV w.) - OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

478. Kunowo, stan. 15 ob. AZP 34-30/130 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
479. Kunowo, stan. 16 ob. AZP 34-30/131 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
480. Kunowo, stan. 17 ob. AZP 34-30/132 - ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
481. Kunowo, stan. 18 ob. AZP 34-30/133 - NEOLIT- OSADNICTWO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE– OSADNICTWO
482. Kunowo, stan. 19 ob. AZP 34-30/134 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH - OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII-XIII w.) – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.) – OSADA
483. Kunowo, stan. 20 ob. AZP 34-30/135 - EPOKA KAMIENIA- OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
484. Kunowo, stan. 21 ob. AZP 34-30/136 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII-XIII w.) – OSADA ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
485. Kunowo, stan. 22 ob. AZP 34-30/137 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE– OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE –OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
486. Kunowo, stan. 23 ob. AZP 34-30/138 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (VIII-IX w.) – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE(XIII-XIV w.) – OSADA
487. Kunowo, stan. 24 ob. AZP 34-30/139 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (X-XI w.) – OSADA ŚREDNIOWIECZE- OSADNICTWO
488. Kunowo, stan. 25 ob. AZP 34-30/140 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.)- OSADNICTWO
489. Kunowo, stan. 26 ob. AZP 34-30/141 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE (XIII-XIV w.)- OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
490. Kunowo, stan. 27 ob. AZP 34-30/142 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
491. Kunowo, stan. 28 ob. AZP 34-30/143 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (X-XI w.) – OSADA ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
492. Kunowo, stan. 29 ob. AZP 34-30/144 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI-XII w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
493. Kunowo, stan. 30 ob. AZP 34-30/145 - PRADZIEJE – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (X-XI w.) – OSADA ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
494. Kunowo, stan. 31 ob. AZP 34-30/146 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

495. Kunowo, stan. 32 ob. AZP 34-30/147 - KULTURA AMFOR KULISTYCH – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze (X-XI w.)- OSADA
496. Kunowo, stan. 41 ob. AZP 34-30/165 - KULTURA PRZEWORSKA – OSADNICTWO
497. Kunowo, stan. 42 ob. AZP 34-30/166 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO
498. Kunowo, stan. 43 ob. AZP 34-30/167 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
499. Wiktorówko, stan. 59 ob. AZP 34-30/215 - PRADZIEJE - OSADNICTWO KULTURA POMORSKA - OSADNICTWO
500. Kunowo, stan. 45 ob. AZP 34-30/221 - KULTURA POMORSKA - OSADNICTWO
501. Kunowo, stan. 46 ob. AZP 34-30/222 - PRADZIEJE - OSADNICTWO
502. Kunowo, stan. 47 ob. AZP 34-30/223 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
503. Walentynowo, stan. 4 ob. AZP 34-30/63 - MEZOLIT- OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
504. Walentynowo, stan. 5 ob. AZP 34-30/64 - MEZOLIT- OBOZOWISKO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
505. Walentynowo, stan. 11 ob. AZP 34-30/187 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
506. Walentynowo, stan. 12 ob. AZP 34-30/188 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
507. Wiktorówko, stan. 8 ob. AZP 34-30/87 - PRADZIEJE – OSADNICTWO EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADA OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze - OSADNICTWO
508. Piesna, stan. 15 ob. AZP 34-30/67 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO
509. Piesna, stan. 16 ob. AZP 34-30/68 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
510. Piesna, stan. 17 ob. AZP 34-30/69 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.)-OSADA
511. Piesna, stan. 18 ob. AZP 34-30/70 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.)-OSADA NOWOŻYTNOŚĆ – OSADNICTWO
512. Piesna, stan. 19 ob. AZP 34-30/71 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
513. Piesna, stan. 20 ob. AZP 34-30/72 - Wczesne Średniowiecze – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

514. Piesna, stan. 21 ob. AZP 34-30/73 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XII-XIII w.) – OSADA PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
515. Piesna, stan. 22 ob. AZP 34-30/74 - NEOLIT- OSADNICTWO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADA OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
516. Piesna, stan. 26 ob. AZP 34-30/78 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY-OSADNICTWO
517. Piesna, stan. 27 ob. AZP 34-30/79 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO KULTURA POMORSKA- CMENTARZYSKO
518. Piesna, stan. 28 ob. AZP 34-30/80 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
519. Piesna, stan. 29 ob. AZP 34-30/81 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
520. Piesna, stan. 30 ob. AZP 34-30/82 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
521. Piesna, stan. 35 ob. AZP 34-30/189 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
522. Piesna, stan. 36 ob. AZP 34-30/190 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
523. Piesna, stan. 37 ob. AZP 34-30/191 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO
524. Piesna, stan. 38 ob. AZP 34-30/192 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
525. Piesna, stan. 39 ob. AZP 34-30/193 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
526. Piesna, stan. 31 ob. AZP 34-30/168 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
527. Walentynowo, stan. 7 ob. AZP 34-30/66 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
528. Piesna, stan. 42 ob. AZP 34-30/230 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY- OSADNICTWO
529. Piesna, stan. 23 ob. AZP 34-30/75 - KULTURA POMORSKA- OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
530. Piesna, stan. 24 ob. AZP 34-30/76 - PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
531. Piesna, stan. 25 ob. AZP 34-30/77 - OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY-OSADNICTWO
532. Piesna, stan. 4 ob. AZP 33-30/68 - NEOLIT- OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
533. Piesna, stan. 3 ob. AZP 33-30/69 - EPOKA KAMIENIA - OBOZOWISKO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

534. Piesna, stan. 5 ob. AZP 33-30/70 - NEOLIT – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
535. Piesna, stan. 6 ob. AZP 33-30/71 - NEOLIT – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
536. Piesna, stan. 7 ob. AZP 33-30/72 - KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
537. Piesna, stan. 8 ob. AZP 33-30/73 - PRADZIEJE – OSADNICTWO EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
538. Piesna, stan. 9 ob. AZP 33-30/74 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
539. Piesna, stan. 10 ob. AZP 33-30/75 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADA
540. Piesna, stan. 11 ob. AZP 33-30/76 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
541. Piesna, stan. 12 ob. AZP 33-30/77 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
542. Piesna, stan. 13 ob. AZP 33-30/78 - EPOKA KAMIENIA – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
543. Piesna, stan. 14 ob. AZP 33-30/79 - PRADZIEJE – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
544. Piesna, stan. 1 ob. AZP 33-30/80 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OBRONNA PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
545. Piesna, stan. 2 ob. AZP 33-30/81 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OBRONNA
546. Walentynowo, stan. 1 ob. AZP 33-30/82 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO KULTURA POMORSKA – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
547. Walentynowo, stan. 2 ob. AZP 33-30/83 - PRADZIEJE – OSADNICTWO WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY-OSADNICTWO
548. Walentynowo, stan. 3 ob. AZP 33-30/84 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADA
549. Walentynowo, stan. 13 ob. AZP 33-30/137 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
550. Łobżenica, stan. 6 ob. AZP 34-31/16 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
551. Łobżenica, stan. 7 ob. AZP 34-31/17 - KULTURA ŁUŻYCKA - OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

552. Łobżenica, stan. 17ob. AZP 34-31/81 - RUINY KOŚCIOŁA PW. ŚW. ANNY – XVII w.
553. Łobżenica, stan. 5 ob. AZP 34-31/18 - OKRES NOWOŻYTNY (XVII w.) - MENNICA
554. Łobżenica, stan. 24 ob. AZP 34-31/98 - UKŁAD I ROZPLANOWANIE ULIC MIASTA ŁOBŻENICA WRAZ Z WYZNACZONYMI LINIAMI REGULACYJNYMI HISTORYCZNEJ ZABUDOWY”
555. Witrogoszcz, stan. 33 ob. AZP 33-31/105 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADNICTWO
556. Dźwierszno Małe, stan. 33 ob. AZP 33-31/11 -
557. Witrogoszcz, stan. 40 ob. AZP 33-31/113 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
558. Witrogoszcz, stan. 39 ob. AZP 34-31/83 - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
559. Izdebki, stan. 3 ob. AZP 34-31/74 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
560. Topola, stan. 15 ob. AZP 34-32/47 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
561. Dziegiarnia, stan. 4 ob. AZP 34-32/21 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
562. Dziegiarnia, stan. 12 ob. AZP 34-32/29 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
563. Dziegiarnia, stan. 13 ob. AZP 34-32/30 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
564. Dziegiarnia, stan. 14 ob. AZP 34-32/31 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
565. Dziunin, stan. 4 ob. AZP 35-32/15 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO
566. Dębno, stan. 1 ob. AZP 34-32/32 - OKRES NOWOŻYTNY – CMENARZ CHOLERYKÓW (1849 r.)
567. Fanianowo, stan. 1 ob. AZP 35-32/1 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
568. Fanianowo, stan. 2 ob. AZP 35-32/2 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
569. Liszkowo, stan. 14 ob. AZP 35-31/48 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA IV-V) - OSADNICTWO
570. Liszkowo, stan. 23 ob. AZP 35-31/57 - EPOKA KAMIENIA – OBOZOWISKO ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) - OSADA
571. Liszkowo, stan. 34 ob. AZP 35-31/65 - KULTURA ŁUŻYCKA/KULTURA POMORSKA - OSADA
572. Liszkowo, stan. 24 ob. AZP 35-31/58 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
573. Liszkowo, stan. 25 ob. AZP 35-31/59 - PRADZIEJE - OSADNICTWO
574. Trzeboń, stan. 17 ob. AZP 35-31/27 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA III) – OSADNICTWO
575. Trzeboń, stan. 5 ob. AZP 35-31/26 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA III) – OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

576. Trzeboń, stan. 4 ob. AZP 35-31/25 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA IIb - III) – OSADNICTWO
577. Trzeboń, stan. 13 ob. AZP 35-31/90 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADA
578. Trzeboń, stan. 14 ob. AZP 35-31/96 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH – OSADNICTWO
579. Trzeboń, stan. 3 ob. AZP 35-31/24 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (FAZA IV) – OSADA ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
580. Luchowo, stan. 39 ob. AZP 34-31/63 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
581. Luchowo, stan. 38 ob. AZP 34-31/61 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
582. Luchowo, stan. 28 ob. AZP 34-31/51 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
583. Luchowo, stan. 29 ob. AZP 34-31/52 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
584. Luchowo, stan. 25 ob. AZP 34-31/48 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
585. Luchowo, stan. 24 ob. AZP 34-31/47 - ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO
586. Luchowo, stan. 23 ob. AZP 34-31/46 - ŚREDNIOWIECZE - OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
587. Luchowo, stan. 22 ob. AZP 34-31/45 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
588. Luchowo, stan. 21 ob. AZP 34-31/44 - OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
589. Walentynowo, stan. 10 ob. AZP 34-30/186 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
590. Walentynowo, stan. 6 ob. AZP 34-30/65 - ŚREDNIOWIECZE (XIV-XV w.) – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY - OSADA
591. Piesna, stan. 33 ob. AZP 34-30/170 - OKRES NOWOŻYTNY - OSADNICTWO
592. Piesna, stan. 32 ob. AZP 34-30/169 - KULTURA PRAPOLSKA WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY – OSADNICTWO
593. Walentynowo, stan. 8 ob. AZP 34-30/162 – OSADNICTWO
594. Wiktorówko, stan. 39 ob. AZP 34-30/158 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
595. Wiktorówko, stan. 41 ob. AZP 34-30/164 - KULTURA PRZEWORSKA – OSADNICTWO
596. Wiktorówko, stan. 22 ob. AZP 34-30/103 - OKRES NOWOŻYTNY- OSADNICTWO
597. Wiktorówko, stan. 56 ob. AZP 34-30/212 - OKRES NOWOŻYTNY- OSADA
598. Wiktorówko, stan. 24 ob. AZP 34-30/105 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO
599. Kunowo, stan. 13 ob. AZP 34-30/128 - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE- OSADNICTWO
600. Wiktorówko, stan. 23 ob. AZP 34-30/104 - ŚREDNIOWIECZE – OSADNICTWO OKRES NOWOŻYTNY- OSADNICTWO

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

601. Wiktorówko, stan. 61 ob. AZP 34-30/217 - Wczesne Średniowiecze - Osadnictwo
602. Szczerbin, stan. 7 ob. AZP 35-30/87 - Okres Nowożytny - Osadnictwo
603. Rataje, stan. 1 ob. AZP 34-30/171 - Kultura Łużycka- Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
604. Rataje, stan. 2 ob. AZP 34-30/172 - Późne Średniowiecze/ Okres Nowożytny - Osada
605. Łobżenica, stan. 12 ob. AZP 34-31/12 - Średniowiecze - Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
606. Luchowo, stan. 52 ob. AZP 34-31/94 - Epoka Kamienia - Obozowisko Okres Nowożytny - Osada
607. Łobżenica, stan. 23 ob. AZP 34-31/95 - Kultura Łużycka - Osadnictwo Okres Wpływów Rzymskich - Osadnictwo Wczesne Średniowiecze - Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
608. Kościerzyn Mały, stan. 6 ob. AZP 35-31/5 - Epoka Kamienia - Obozowisko Wczesne Średniowiecze - Osadnictwo Średniowiecze - Osadnictwo
609. Kościerzyn Mały, stan. 5 ob. AZP 35-31/4 - Pradzieje - Osadnictwo Średniowiecze (XIV-XV w.) - Osada
610. Kościerzyn Mały, stan. 4 ob. AZP 35-31/3 - Kultura Łużycka/Kultura Pomorska - Osadnictwo
611. Kościerzyn Mały, stan. 3 ob. AZP 35-31/2 - Wczesne Średniowiecze - Osadnictwo
612. Kruszkki, stan.48 ob. AZP 35-30/73 - Kultura Amfor Kulistych - Neolit - Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
613. Kruszkki, stan.18 ob. AZP 35-30/43 - Późne Średniowiecze - Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
614. Kruszkki, stan.45 ob. AZP 35-30/70 - Wczesne Średniowiecze - Osadnictwo Późne Średniowiecze - Osadnictwo
615. Kruszkki, stan.47 ob. AZP 35-30/72 - Późne Średniowiecze - Osadnictwo Okres Nowożytny - Osadnictwo
616. Kruszkki, stan.46 ob. AZP 35-30/71 - Późne Średniowiecze/Okres Nowożytny - Osadnictwo
617. Szczerbin, stan. 11 ob. AZP 35-30/91 - Kultura Łużycka - Osadnictwo Późne Średniowiecze/Okres Nowożytny - Osadnictwo
618. Szczerbin, stan. 10 ob. AZP 35-30/90 - Okres Wpływów Rzymskich - Osadnictwo Późne Średniowiecze/Okres Nowożytny - Osadnictwo
619. Szczerbin, stan. 6 ob. AZP 35-30/86 - Osadnictwo

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

620. Szczerbin, stan. 5 ob. AZP 35-30/85 - KULTURA ŁUŻYCKA – OSADNICTWO**Dane z Gminnej Ewidencji Zabytków Archeologicznych**

Stanowiska pradziejowe w Gminie Łobżenica położone są głównie przy krawędziach dolin rzecznych Łobżonki, Lubczy oraz Skickiej Strugi, na krawędziach małych dolin rzecznych oraz na terenach bagnistych i podmokłych łąkach. Na wysoczyznach występuje mniej pradziejowych stanowisk archeologicznych, przy czym zawsze w pobliższym sąsiedztwie cieków lub ich dolin. Dotychczasowe badania powierzchniowe przeprowadzone w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski oraz archeologiczne badania wykopaliskowe świadczą o ciągłości osadniczej tego terenu.

Znane są znaleziska archeologiczne potwierdzające osadnictwo neolityczne na terenie gminy Łobżenica. Neolit to ostatni okres wyróżniany w epoce kamienia (przed epoką brązu), wyróżniający się uprawą roślin, hodowlą zwierząt (przejście od myślistwa i zbieractwa do gospodarki produkcyjnej opartej na rolnictwie i hodowli), zakładaniem stałych osad i rozwojem techniki obróbki kamienia (gładzenie powierzchni, wiercenie otworów); początek neolitu datuje się różnie w zależności od obszaru (np. dla Bliskiego Wschodu jest to ok. 10000 lat p.n.e., a dla Europy Środkowej 4500 lat p.n.e.). Do kultur, które znalazły schronienie wśród lasów i jezior należą między innymi kultura pucharów lejkowatych, amfor kulistych, ceramiki sznurowej, ceramiki grzebykowo-dółkowej. Groby tej ludności znaleziono w Kruszkach i pobliższym Luchowie i Florowie. Z późniejszej epoki brązu w samej Łobżenicy odkryto łużyckie groby kloszowe. Osady łużycko-pomorskie znajdowały się w Liszkowie i Trzeboniu, tam właśnie na północnym krańcu jeziora Luchowskiego, znaleziono dłubankę, łódź służącą niegdyś historycznym mieszkańcom tych rejonów. Posiadamy również wyżej wymienione grodziska, jako przykład zachowanych zabytków o własnej formie krajobrazowej, z okresu wczesnośredniowiecznego.

Nawiązanie w przyszłości współpracy z archeologami może przynieść wiele ciekawych odkryć na terenie miasta, co w konsekwencji przyczynić się może do podniesienia wartości turystycznej Łobżenicy. Zgromadzone informacje powinno się wykorzystać do stworzenia historycznego przewodnika po Gminie.

6.1.6 Zabytkowe cmentarze

Na terenie Gminy Łobżenica znajduje się 30 zidentyfikowanych cmentarzy, w tym 15 cmentarzy ewangelickich, 9 katolickich oraz 1 żydowski. Pozostałe zostały zidentyfikowane

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

jako rodowe oraz epidemiczne. Dodatkowo w wojewódzkiej i w gminnej ewidencji zabytków zostały uwzględnione dwa groby zbiorowe pochodzące z okresu II wojny światowej, będące Miejscem Pamięci Narodowej. Większość z obiektów było użytkowanych na przełomie XIX/XX wieku, wyjątek stanowią cmentarze średniowieczne i nowożytne z terenów miasta Łobżenica i Górki Klasztornej.

Cmentarze ewangelickie stanowią pozostałość po wzmożonej kolonizacji niemieckiej na naszych ziemiach. Praktycznie przy niemal każdej wsi w gminie znajduje się taki obiekt. Do dzisiaj zachowały się w krajobrazie wiejskim dzięki drzewostanowi, który stanowią głównie takie drzewa jak: dąb, brzoza, lipa, klon, wiąz zaś najbardziej charakterystyczną rośliną, którą można znaleźć na każdym z cmentarzy ewangelickich jest bluszcz.

Cmentarze na terenie miasta pochodzą jeszcze z XVI wieku. Mowa tutaj o cmentarzu przykościelnym katolickim, zaś z XVIII wieku pochodzi cmentarz ewangelicki znajdujący się na terenie Parku Miejskiego. Łobżenica była w tym okresie gminą tolerancyjną religijnie i prócz zboru ewangelickiego, na terenie miasta istniała Synagoga oraz Kościół Fromów. Nie zachował się natomiast cmentarz żydowski, na którego terenie stoją dzisiaj budynki mieszkalne.

Poniższa tabela posiada listę zidentyfikowanych cmentarzy na terenie Gminy Łobżenica, które zostały wpisane do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków i są objęte ochroną konserwatorską.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Stan	Data
1	Chlebno	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
2	Chlebno	cmentarz rodowy	nieczynny	XIX/XX w.
3	Dębno	cmentarz katolicki- przypałacowy	nieczynny	I poł. XX w.
4	Dziegiarnia	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
5	Dźwierszno Małe	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
6	Dźwierszno W.	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
7	Dźwierszno W.	cmentarz katolicki	czynny	XIX w.
8	Dźwierszno W.	cmentarz katolicki przykościelny	nieczynny	XIX w.
9	Fanianowo	cmentarz katolicki	czynny	XIX/XX w.
10	Górka Klasztorna	cmentarz katolicki	czynny	pocz. XX w.
11	Górka Klasztorna	cmentarz katolicki przykościelny	nieczynny	XVIII w.
12	Kunowo	cmentarz katolicki	nieczynny	XIX w.
13	Kościierzyn Mały	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
14	Kruszki	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
15	Kruszki	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX/XX w.
16	Liszkowo	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
17	Luchowo	cmentarz epidemiczny	nieczynny	XIX w.
18	Łobżenica	cmentarz żydowski	zlikwidowany	pocz. XVI w.
19	Łobżenica	cmentarz ewangelicki przykościelny	nieczynny	pocz. XIX w.
20	Łobżenica	cmentarz katolicki	czynny	XIX w.
21	Łobżenica	cmentarz przykościelny	nieczynny	pocz. XVI w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

22	Łobżenica	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	k. XVIII w.
23	Łobżonka	Miejsce Pamięci Narodowej	-	1939 r.
24	Piesno	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX/XX w.
25	Piesno	cmentarz rodziny młynarzy	nieczynny	XIX/XX w.
26	Piesno	Miejsce Pamięci Narodowej	-	1939 r.
27	Topola	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.
28	Trzeboń	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX/XX w.
29	Wiktorówko	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX/XX w.
30	Witrogoszcz	cmentarz ewangelicko-augsburski	nieczynny	XIX w.

6.1.7 Dziedzictwo niematerialne

Łobżenica leży niemal w samym centrum terenu należącego niegdyś do historycznej Krajny. Jest to region homogenizacji kultury północnej Wielkopolski i Kaszub. Znaczny wpływ na ukształtowanie się kultury tych terenów miały również silne wpływy niemieckie. Do naszych czasów zachowały się na tym terenie tradycje krajeńskie widoczne między innymi w obrzędach świątecznych, sztuce oraz języku mieszkańców Łobżenicy.

W sztuce ludowej Krajny można zauważyć wpływy z Kujaw, Kaszub i Pałuk. Charakterystyczne dla okolicznych mieszkańców jest przywiązanie do rodzinnych tradycji, a nieodłącznym elementem krajobrazu kulturowego są liczne przydrożne kapliczki i krzyże. Do najczęstszych przedstawień należą figury Matki Boskiej i Jezusa Chrystusa oraz takich świętych jak Wawrzyńca, św. Józefa, Franciszka czy Jana Nepomucena. Oswajały one miejsca, które z pewnych przyczyn były uważane za niebezpieczne. Postrzeganie w ten sposób rozdroży wywodzi się jeszcze z okresu średniowiecza i ma związek z wcześniejszą kulturą słowiańską. Współcześnie nadal przetrwał obyczaj odmawiania majowego różańca przed wiejskimi kapliczkami.

Jedną z charakterystycznych cech zachowanej do dzisiaj kultury krajeńskiej są ciągle żywe zwyczaje świąteczne. Oprócz charakterystycznej wierzby wigilijnej z 12 potrawami oraz pozostawionym miejscem dla zbłąkanego podróżnika, w okolicach Łobżenicy nadal praktykuje się obrzędy związane z Niedzielą Palmową, kiedy to w kościołach święci się palmy z gałązek wierzby i brzozy. Również w okresie Wielkanocy w sobotni poranek, okrytą białą chustą, do kościoła niesie się święconkę, a dzień po Wielkanocy odbywa się lany poniedziałek, kiedy to chłopcy zamiast bić dziewczęta tradycyjną witką z gałązki brzozowej, polewają je wodą. Natomiast w dzień Bożego Ciała przynosi się do domów poświęcone gałązki brzozy, z udekorowanych ołtarzy procesyjnych.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

W okresie święta Matki Boskiej Zielnej, którego geneza wywodzi się jeszcze z czasów pogańskich, święci się kłosy zbóż, które we wrześniu przed zasiewem zbóż ozimych wrzuca do ziemi i naznacza krzyżem; ma to chronić pola uprawne i zapewnić owocny plon. Innym zwyczajem dotyczącym tego święta jest okadzanie domostwa palonymi ziołami, które podobnie jak w przypadku gruntów ornych, miały charakter ochronny.

Znaczna część zwyczajów krajeńskich dotyczy domowego ogniska i weszła w rutynę życia codziennego mieszkańców, którzy nawet nie zdają sobie często sprawy z historycznego podłoża ich nawyków. Mowa tutaj między innymi o naznaczaniu chleba przed przekrojeniem czy też nie kładzeniu go do góry nogami, aby „nie dopuścić do kłótni w domu”.

Wydarzeniem, które już na stałe wpisało się w coroczne obchody Wielkanocy w gminie Łobżenica jest Misterium Męki Pańskiej w Sanktuarium Maryjnym w Górze Klasztornej. Aktorskie przedstawienie Drogi Krzyżowej przyciąga tysiące pielgrzymów z terenu całej Polski.

Omawiając dziedzictwo kulturowe gminy Łobżenica, nie można nie wspomnieć o tradycyjnym stroju krajeńskim. Towarzystwo Miłośników Łobżenicy na podstawie ustnych relacji żyjących świadków historii oraz zachowanych w muzeach fragmentów stroju, odtworzyło charakterystyczny dla naszego regionu krój, który ma w sobie pewne powiązania z sąsiadującymi krainami historycznymi. W stroju przeważają kolory biały i niebieski, zaś elementy dekoracyjne składające się na element kwiatowy, wyhaftowane są w kolorze czarnym.

Charakterystyczna dla omawianego obszaru jest również gwara krajeńska; trzeba tutaj zauważyć, że prawdziwie krajniacki jest język mówiony, zaś forma pisemna jest bardzo uproszczona. Dialekt krajeński obejmuje swym zasięgiem tereny między rzekami Debrzynką i Kamionką na północy, Notecią na południu, doliną Gwdy od zachodu i Brdy od wschodu. Na terenach północnych obserwuje się wpływ z języka kaszubskiego, zaś na południu z gwary wielkopolskiej, cały teren korzystał również z zapożyczeń niemieckich. Często zdarza się, że gwara krajeńska różni się między sobą w obrębie poszczególnych wsi.

To, co wyróżnia tutejszy język od reszty Polski, to wymowa „ć” i „dź” w miejsce zwiększonego „k” lub „g” (np. cieszeń zamiast kieszeń). Zauważa się również między innymi ekonomizm w wymowie, aby powiedzieć mało, ale trafnie, dlatego też posiadamy takie powiedzenia jak: „pochwalić” to powiedzieć „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”. Gwara krajeńska jest nadal żywa na wsiach, chociaż słychać już ją coraz rzadziej.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Kultura niematerialna jest jednym z elementów naszej tożsamości regionalnej, dlatego powinno się dbać, żeby nie uległa zapomnieniu.

6.1.8 Formy ochrony przyrody

Obszar chronionego krajobrazu

W myśl ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. 2023 r., poz. 1336, z późn. zm.) obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie Gminy Łobżenica znajdują się cenne tereny przyrodnicze skupione głównie przy dorzeczu rzeki Łobżonki. Objęte ochroną są dwa obszary krajobrazowe:

1) „Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie”

Znaczna część gminy – około 33 % (6,3 tys. ha) znajduje się w granicach chronionego krajobrazu Doliny Łobżonki i Borów Kujańskich. Obszar ten rozciąga się na terenie doliny Łobżonki i lasów nad jeziorem Borówno na Pojezierzu Krajeńskim. W krajobrazie dominują lasy, jeziora, łąki i torfowiska. Charakterystyczne dla tego obszaru są liczne stanowiska roślin chronionych oraz pomniki przyrody.

2) „Natura 2000” kod obszaru PLH 30040

Dolina Łobżonki została zatwierdzona w roku 2011 jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Obszar chroni rzekę Łobżonkę wraz z fragmentami dopływów – Lubczą i Orlą oraz tereny do nich przyległe. Osią obszaru jest 60 kilometrowa dolina rzeki Łobżonki od okolic Białobłocia, aż po rzekę Noteć. Obszar wyróżnia się obecnością 21 typów siedlisk.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Status pomnika może nadać wojewoda na mocy rozporządzenia lub rada gminy na mocy uchwały.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Na terenie Gminy Łobżenica znajduje się 11 pomników przyrody, uznanych Rozporządzeniami Wojewody Pilskiego, podlegających ochronie indywidualnej, wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Są to okazy przyrody ożywionej w postaci pojedynczych drzew lub ich grup, najczęściej w obrębie parków lub alej.

Lp.	Przedmiot ochrony	Położenie	Nr rej.
1	2 dęby szypułkowe o obwodzie 262 i 330 cm	Dębno	32
2	3 platany klonolistne o obwodach 290-430 cm	Dębno	
3	Jesion wyniosły o obwodzie 370 cm	Dębno	391
4	74 lipy drobnolistne o obwodzie do 330 cm	Chlebno- aleja w drodze do parku	34
5	Dęby szypułkowe o obwodzie do 375 cm	Chlebno	35
6	Grupa drzew: dęby o obwodzie 27-450 cm; dwa platany obwód 250 i 330 cm; dwa cisy obwód 48 i 150 cm; jeden modrzew obwód 240 cm, jedna lipa obwód 360 cm	Chlebno	36
7	Lipa drobnolistna o obwodzie 442 cm	Rataje	37
8	Grupa 34 drzew: głównie dęby posadzone w dwóch rzędach parku	Górka Klasztorna – Gaj	38
9	Lipa drobnolistna o obwodzie 374 cm	Górka Klasztorna	320
10	Lipa drobnolistna o obwodzie 370 cm	Witrogoszcz	746
11	Grupa drzew: trzy buki zwyczajne o obwodzie 270, 275 i 280 cm	Łobżenica	747

6.2 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. formami ochrony zabytków są:

- Wpis do rejestru zabytków;
- Uznanie za pomnik historii;
- Utworzenie parku kulturowego;
- Ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

W Polsce rejestr zabytków tworzy się na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora, dla obiektów o wysokiej wartości historycznej, artystycznej bądź naukowej.

Na obszarze gminy Łobżenica funkcjonują dwie formy ochrony tj. wpis do rejestru zabytków oraz ustalenie ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Poniższa tabela przedstawia listę zabytków objętych ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków:

ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW			
MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT		WPIS DO REJESTRU
Chlebno	Pałac		A-591 z dnia 15. 12. 1988 r.
Chlebno	Oficyna		A-592 z dnia 15. 12. 1988 r.
Chlebno	Park pałacowy		A- 313/13 z dnia 19. 08. 1977 r.
Dębno	Park pałacowy		A-393 z dnia 28.03.1981 r.
Dźwierszno Wielkie	Kościół p.w. św. Mikołaja		A-743 z dnia 28. 12. 1993 r.
Ferdynandowo	Dwór		A-539 z dnia 19. 12. 1986 r.
Górka Klasztorna	Kościół		Ak-I-11a/272/33 z dnia 14. 03. 1933 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Górka Klasztorna	Gaj Górecki		A-266 z dnia 06. 09. 1976 r.
Liszkowo	Park dworski		A-388 z dnia 28. 03. 1981 r.
Łobżenica	Układ urbanistyczny		A-707 z dnia 24. 09. 1990 r.
Łobżenica	Kościół św. Trójcy		A-653 z dnia 06. 01. 1990 r.
Łobżenica	Kościół św. Szczepana		A-654 z dnia 06. 01. 1990 r.
Łobżenica	Dom 1 Maja 1		A-404 z dnia 02. 12. 1957 r.
Łobżenica	Zajazd św. Józefa		A-403 z dnia 06. 12. 1957 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Łobżenica	Dom P. Wolności 5		A-405 z dnia 02. 12. 1957 r.
Łobżenica	Dom P. Wolności 10		A-402 z dnia 06. 12. 1957 r.
Łobżenica	Szlak kolejowy Wyrzyskiej Kolei Powiatowej na odcinku od stacji Białośliwie do stacji Łobżenica		1167/Wlkp/A z dnia 30.06.2023 r.
Trzeboń	Pałac		A-303 z dnia 01. 12. 1967 r.

6.3 Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków

Według ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 22 ust. 4) burmistrz prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Zakres gminnej ewidencji zabytków:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- stanowiska archeologiczne,
- historyczne układy ruralistyczne wsi, historyczne układy urbanistyczne miasta,
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Informacje o zabytkach nieruchomych, które powinna zawierać karta adresowa, określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2021 r., poz. 56).

Wykaz obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków (obiekty podkreślone wpisane są do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomych). Ewidencja zabytków nieruchomych została uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Delegatura w Pile dnia 7 marca 2016 roku. Gminna Ewidencja Zabytków przyjęta została Zarządzeniem Nr 0050.34a.2016 Burmistrza Łobżenicy z dnia 13 kwietnia 2016 roku.

BUCHOLCOWO

1. MIEJSCE PAMIĘCI NARODOWEJ, 1939 r.

CHLEBNO

2. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWO-FOWARCZNY:
 - a. Pałac, ob. Dom Pomocy Społecznej, mur. Ok. 1900
 - b. Oficyna pałacowa, ob. Dom Nr 6, mur./kam. Ok. 1900
 - c. Budynek gospodarczy, mur./kam., ok. 1900
 - d. Wozownia, ob. Budynek inwentarsko-gospodarczy, mur., ok. 1900
 - e. Stodoła, mur., ok. 1900
 - f. Transformator, mur., ok. 1900
 - g. Dwojak, ob. Dom Nr 10, mur. ok. 1900
 - h. Szkoła, ob. Dom Nr 12, mur. ok. 1900
 - i. dom robotników folwarcznych, ob. Dom Nr 12, mur., ok. 1900,
 - j. dom robotników folwarcznych, ob. Dom Nr 14, ok. 1900
 - k. park z aleją lipową, XVII – XIX w.
3. CMENTARZ EWANGELICKO – AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
4. CMENTARZ RODOWY, nieczynny, XIX/XX w.

DĘBNO

5. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
 - a. Pałac ob. Dom Pomocy Społecznej, mur., 1877 wg projektu Seweryna Mielżyńskiego, przebud. 1902 i lat. 70-te XX w.
 - b. Kaplica p.w. Matki Boskiej Bolesnej, mur. 1870,
 - c. Rządcówka, ob. Biuro, mur. 1870
 - d. Stajnia ze żrebięciarnią, mur. 1900
 - e. Gorzelnia, mur., ok. 1906
 - f. Zlewnia mleka, mur. 1900
 - g. Kuźnia ze stelmacharnią, mur., 1900
 - h. Transformator, mur., ok. 1900
 - i. Dom ogrodnika, mur., ok. 1914

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- j. Domy mieszkalne, mur., ok. 1900
- k. Park krajobrazowy, poł. XIX w.

DZIEGCIARNIA

- 6. KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, mur., pocz. XX w.
- 7. SZKOŁA, mur. 1 ćw. XX w.
- 8. ZAGRODA, NR 3:
 - a. Dom mur., ok. 1900
 - b. Budynek gospodarczy, mur. Ok. 1900
- 9. DOM NR 5, mur., pocz. XIX w.
- 10. ZAGRODA NR 18:
 - a. Dom mur. 4 ćw. XIX w.
 - b. Budynek gospodarczy, mur. 4 ćw. XIX w.
- 11. ZAGRODA NR 19:
 - a. Dom, mur. pocz. XX w.
 - b. Budynek gospodarczy, mur. pocz. XX w.
- 12. ZAGRODA NR 36:
 - a. Dom, mur. pocz. XX w.
 - b. Stajnia, mur./kam., pocz. XX w.
 - c. Budynek inwentarski, mur. k. XIX w. przebudowany
- 13. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

DZIUNIN

- 14. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:
 - a. Rządcówka, mur. k. XIX w.
 - b. Stodoła z magazynem, mur. k. XIX w.
 - c. Stajnia, mur. k. XIX w.
 - d. Owczarnia, mur. k. XIX w.
 - e. Domy mieszkalne, mur. k. XIX w.
 - f. Obora, mur. k. XIX w.

DŹWIERSZNO MAŁE

- 15. SZKOŁA, mur. 1 ćw. XX w.
- 16. DOM NR 13. Mur. 1 ćw. XX w.
- 17. DOM NR 18, mur. 1 ćw. XX w.
- 18. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.
- 19. GRODZISKO WZESNOŚREDNIOWIECZNE – stan. 2

DŹWIERSZNO WIELKIE

- 20. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. ŚW. MIKOŁAJA:
 - a. Kościół, mur., 1869
 - b. Plebania, mur. po 1869
- 21. DOM NR 6, mur./szach., poł. XIX w., przebudowany pocz. XX w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- 22. DOM NR 9, mur. pocz. XX w.
- 23. DOM NR 11, mur. k. XIX w.
- 24. DOM NR 13, mur. 4 ćw. XIX w.
- 25. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny XIX w.
- 26. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX w.
- 27. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny XIX w.
- 28. GRODZISKO WZESNOŚREDNIOWIECZNE.

FANIANOWO

- 29. ZAGRODA NR 19:
 - a. Dom mur., pocz. XX w.
 - b. Budynek inwentarski, mur. k. XIX w.
- 30. DOM NR 9, mur. k. XIX w. przebudowany
- 31. DOM NR 12, mur. 1 ćw. XX w.
- 32. KAPLICZKA, mur. figura św. Józefa 1945, odnowiona 1995.
- 33. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, XIX/XX w.

FERDYNANDOWO

- 34. DWÓR, wł. POHZ Dobrzyniewo, mur. 1913

GÓRKA KLASZTORNA

- 35. ZESPÓŁ KLASZTORU BERNARDYNÓW, Sanktuarium Maryjne:
 - a. Kościół par. p.w. Najśw. Panny Marii Niepokalanie Poczętej, mur. 1675-1680, sygnaturka 1741, odnowiony 1932-35
 - b. Klasztor bernardynów, ob. Misjonarzy Świętej Rodziny, mur. 1654-87, przebudowany 1976-78
 - c. Kaplica, mur. k. XIX w.
 - d. Kaplica, mur. k. XIX w.
 - e. Brama, mur., XVIII w.
 - f. Gaj Górecki, XI, XIX/XX w.
- 36. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, pocz. XX w.
- 37. CMENTARZ PRZYKLASZTORNY, KATOLICKI, nieczynny, XVIII w.

IZDEBKI

- 38. DOM NR 15, mur. k. XIX w.
- 39. DOM NR 18, mur. k. XIX w.
- 40. KAPLICZKA, mur. 1945, figura św. Wawrzyńca, drewno, ludowa, XIX w.

KOŚCIERZYN MAŁY

- 41. SZKOŁA, mur., pocz. XX w.
- 42. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

KRUSZKI

- 43. SZKOŁA, mur., pocz. XX w.
- 44. ZAGRODA NR 19:
 - a. Dom, szach. poł. XIX w.
 - b. Budynek gospodarczy, mur. pocz. XX w.
- 45. DOM NR 6, mur., 1 ćw. XX w.
- 46. DOM NR 31, mur. 1 ćw. XX w.
- 47. DOM NR 10, mur., 1 ćw. XX w.
- 48. DOM NR 23, ściany glinobite, mur./drewno, ok. poł. XIX w.
- 49. DOM NR 32, mur. 1 ćw. XX w.
- 50. MLECZARNIA, ob. Zlewnia mleka, mur. pocz. XX w.
- 51. KAPLICZKA, mur. 1946
- 52. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny XIX w.
- 53. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX/XX w.

KUNOWO

- 54. DOM NR 8, mur. pocz. XX w.
- 55. DOM NR 9, mur. k. XIX w.
- 56. DOM NR 11, mur. 1 ćw. XX w.
- 57. DOM NR 48, mur., pocz. XX w.
- 58. KAPLICZKA, mur. figura św. Wawrzyńca, ludowa XIX w., odnowiona 1984
- 59. CMENTARZ KATOLICKI, nieczynny, XIX w.

LIPKI

- 60. ZAGRODA LEŚNICZEGO:
 - a. Stodoła, drewno, 1 ćw. XX w.

LISZKOWO

- 61. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWO-FOLWARCZNY:
 - a. Dwór, mur. 2 ćw. XIX w., przebudowany 1910,
 - b. Oficyna mieszkalna, mur. k. XIX w.
 - c. Park krajobrazowy, poł. XIX w
 - d. Stajnia, mur./kam. 1890, przebudowana l.20-30-te XX w.
 - e. Obora, mur. 1894, odnowiona po pożarze w l.90-tych XX w.
 - f. Transformator, mur. 1914
 - g. Brama i mur ogrodzeniowy folwarku, mur. 1935
 - h. Chlewnia z magazynem, mur. k. XIX w.
 - i. Stodoła, mur. k. XIX w.
 - j. Kuźnia, mur. k. XIX w.
 - k. Budynek gospodarczy, mur. k. XIX w.
 - l. Domy mieszkalne nr 61 i 66, mur. k. XIX w.
- 62. DOM NR 10, szach., 1 poł. XIX w. przebudowany pocz. XX w.
- 63. DOM NR 16, mur./ szach. 1 poł. XIX w. , przebudowany XX w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

64. BUDYNEK GOSPODARCZY w zagrodzie nr 13, mur., 1908 r.
65. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

LUCHOWO

66. SZKOŁA NR 2, mur. 1 ćw. XX w.
67. DOM NR 1, mur. 1 ćw. XX w.
68. DOM NR 35, mur. 1905
69. CMENTARZ EWANGELICKI, nieczynny XIX w.

ŁOBŻENICA**70. UKŁAD URBANISTYCZNY STAREGO I NOWEGO MIASTA****71. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. TRÓJCY:**

- a. Kościół mur., XV/XVI w. przebudowany 1931-1932 wg projektu G. Chmielewskiego,
- b. Plebania, ul. Mickiewicza 2, szach., XVIII/XIX w.
- c. Zajazd św. Józefa u zbiegu ul. Sobieskiego, Mickiewicza i Sportowej, szach. XVIII/XIX w. rekonstruowany, częściowo przebudowany 2001
- d. Cmentarz przykościelny, pocz. XVI w.

72. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO:

- a. Kościół, ob. Katolicki, filialny p.w. św. Szczepana, mur. 1910-11
- b. Pastorówka, ul. Sikorskiego 7, ob. Urząd Gminy, mur./drewno, ok. 1910

73. SĄD, ob. Państwowy Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, ul. Złotowska 14, mur. k. XIX w.**74. SZKOŁA, ob. Gminne Centrum Kultury, ul. Mickiewicza 20, mur. pocz. XX w.****75. SZKOŁA ul. Sikorskiego 3, mur. XIX/XX w.****76. ZESPÓŁ STACJI KOLEJKI WĄSKOTOROWEJ, ul. Wyrzyska 28:**

- a. Dworzec, mur. 1895, przebudowany po poł. XIX w.
- b. Magazyn towarowy, mur. ok. 1910

77. CMENTARZ ŻYDOWSKI, zlikwidowany, ul. Spacerowa, p. XVI w.**78. CMENTARZ EWANGELICKI ob. Katolicki, przykościelny, nieczynny, ul. Szkolna, Ściegiennego, Sikorskiego, pocz. XIX w.****79. CMENTARZ KATOLICKI, czynny, ul. Sportowa, XIX w.****80. CMENTARZ EWANGELICKO - AUGSBURSKI, nieczynny, ul. Sikorskiego, k. XVI w.****ul. Batorego****81. DOM NR 3, mur. XIX/XX w.****ul. Dąbrowskiego**

82. DOM NR 2, mur. poł XIX w.
83. DOM NR 4, mur. 4 ćw. XIX w.
84. DOM NR 5, mur. szach., poł XIX w.
85. DOM NR 6, szach. poł. XIX w.
86. DOM NR 12, mur./szach. 4 ćw. XIX w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

ul. B. Głowackiego

87. DOM NR 1, mur. XIX/XX w.

ul. 1 Maja

88. DOM NR 1, mur./szach. XVIII/XIX w.

89. DOM NR 3, mur. 4 ćw. XIX w., przebudowany

90. DOM NR 4, mur./szach. 1 ćw. XIX w.

91. DOM NR 5, ob. Restauracja, mur. 4 ćw. XIX w.

92. DOM NR 6, mur. 4 ćw. XIX w.

93. DOM NR 7, mur., 1913

94. DOM NR 9, mur. ok. poł. XIX w.

95. DOM NR 15, mur., 4 ćw. XIX w.

96. DOM NR 17, mur. 4 ćw. XIX w.

97. BUDYNEK GOSPODARCZY przy podwórzu domu nr 7, mur/drewno, ok. 1913

ul. Mickiewicza

98. DOM NR 6, mur., 4 ćw. XIX w.

ul. Polna

99. DOM NR 1, mur. 1 ćw. XX w.

ul. Powstańców

100. DOM NR 1, szach. 1 poł. XIX w. przebudowany XIX/XX w.

101. DOM NR 2, mur./szach., 2 poł. XIX w.

102. DOM NR 3, mur./szach., poł. XIX w., przebudowany pocz. XX w.

103. DOM NR 5, mur. XVIII/XIX w.

104. DOM NR 6, mur. 1 ćw. XX w.

105. DOM NR 9, mur./szach., XVIII/XIX w.

106. DOM NR 15, szach., poł. XIX w.

107. DOM NR 17, mur., 4 ćw. XIX w.

108. DOM NR 19, mur., 1 ćw. XX w.

109. CHLEWIK przy domu nr 5, XVIII/XIX w.

ul. Sienkiewicza

110. DOM NR 2, mur./szach. 4 ćw. XIX w.

111. DOM NR 5, mur., 4 ćw. XIX w.

112. DOM NR 6, mur. 4 ćw. XIX w., rozbudowany

113. DOM NR 8, mur., 2 poł. XVIII, remontowany pocz. XX w.

114. DOM NR 16, szach., 4 ćw. XIX w.

115. DOM NR 18, mur. 4 ćw. XIX w.

116. MAGAZYN NR 5, mur., ok. 1901 r.

ul. Sikorskiego

117. DOM NR 1, mur. 1907

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- 118. DOM NR 5, mur./szach., poł XIX w. przebudowany pocz. XX w.
- 119. DOM NR 11, mur., pocz. XX w.
- 120. DOM NR 13, mur. 1907
- 121. DOM NR 15, mur., 4 ćw. XIX w.

ul. Sportowa

- 122. DOM NR 1, mur./ szach. 3 ćw. XIX w.
- 123. DOM NR 2, mur. 4 ćw. XIX w.
- 124. DOM NR 3, mur. k. XIX w. przebudowany 2 poł. XIX w.
- 125. DOM NR 12, mur. XIX/XX w.
- 126. DOM NR 14, mur. 4 ćw. XIX w.
- 127. DOM NR 18, mur./szach., 3 ćw. XIX w.
- 128. DOM NR 20, mur. 4 ćw. XIX w.
- 129. DOM NR 21, mur. k. XIX w.
- 130. DOM NR 22, mur. 1 ćw. XX w.
- 131. DOM NR 24, mur. 3 ćw. XIX w.
- 132. DOM NR 26, mur. 4 ćw. XIX w.
- 133. DOM NR 33, mur/kam., 1 ćw. XX w.

ul. Ściegiennego

- 134. DOM NR 4, mur. ok. 1900
- 135. DOM NR 8, 2 poł. XVIII w., przebudowany
- 136. DOM NR 10, szach., 2 poł XVIII, przebudowany
- 137. DOM NR 12, szach., 2 poł. XVIII, przebudowany

Plac Wolności

- 138. POCZTA, Nr 4, mur. 1892
- 139. HOTEL I RESTAURACJA, Nr 2. mur. 4 ćw. XIX w.
- 140. DOM NR 1, mur., 1 poł. XIX w.
- 141. DOM NR 2a, ob. bar i sklep, mur. 1907
- 142. DOM NR 3, mur. poł XVIII w., przebudowany po poł. XX w.
- 143. DOM NR 5, szach., k. XVIII w.
- 144. DOM NR 6, mur. 2 poł. XVIII w., przebudowany po poł. XX w.
- 145. DOM NR 7, szach., poł XVIII w.
- 146. DOM NR 8, szach., poł XIX w.
- 147. DOM NR 9, mur. 2 poł. XIX w., przebudowany XX w.
- 148. DOM NR 10, mur. 1 poł XIX w.
- 149. DOM NR 12, mur. poł. XIX w.
- 150. DOM NR 13, szach. Poł XIX w., przebudowany 1.90-te XX w.
- 151. DOM NR 14, mur. XVIII/XIX w.
- 152. DOM NR 15, mur. 4 ćw. XIX w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

ul. Wyrzyska

- 153. DOM NR 3, mur./szach., poł. XIX w., przebudowany XX w.
- 154. DOM NR 7, mur. 1929
- 155. DOM NR 11, mur. 4 ćw. XIX w.
- 156. DOM NR 13, mur. 1909
- 157. DOM NR 19, mur. 4 ćw. XIX w.
- 158. DOM NR 20, mur. ok. 1900
- 159. DOM NR 21, mur. 1.0-te XX w.
- 160. DOM NR 23, mur. ok. 1900
- 161. DOM NR 24, mur. ok. 1900
- 162. DOM NR 25, mur. 4 ćw. XIX w.
- 163. DOM NR 26, mur. ok. 1880
- 164. DOM NR 27, mur. 4 ćw. XIX w.

ul. Złotowska

- 165. DOM NR 1, mur. 1 poł. XIX w.
- 166. DOM NR 2, mur. 1 poł. XIX w.
- 167. DOM NR 3, mur. 2 poł. XIX w., przebudowany pocz. XX w.
- 168. DOM NR 4, mur. 4 ćw. XIX w.
- 169. DOM NR 5, mur. ok. 1900
- 170. DOM NR 6, szach. poł. XIX w. przebudowany 2001
- 171. DOM NR 7, szach., poł. XIX w.
- 172. DOM NR 9, mur./szach., 2 poł. XIX w.
- 173. DOM NR 10, mur. 4 ćw. XIX w.
- 174. DOM NR 11, mur. ok. 1880
- 175. DOM NR 12, szach. poł. XIX w.
- 176. DOM NR 17, mur. k. XIX w. przebudowany po poł. XX w.
- 177. DOM NR 18, mur./szach., poł. XIX w.
- 178. DOM NR 19, mur. 4 ćw. XIX w.
- 179. DOM NR 21, mur. 1 ćw. XX w.
- 180. DOM NR 31, ob. Internat, mur., pocz. XX w.

Plac Zwycięstwa

- 181. DOM NR 1, mur. 2 poł. XIX w.
- 182. DOM NR 2, mur. pocz. XX w.
- 183. DOM NR 3, mur. 2 poł. XIX w.
- 184. DOM NR 5, szach. poł. XIX w. przebudowany 2 poł. XX w.
- 185. DOM NR 6, mur. XIX w., przebudowany 4 ćw. XX w.
- 186. DOM NR 7, mur. 2 poł. XVIII w.
- 187. DOM NR 10, mur. 1905

ul. 600-lecia

- 188. DOM NR 2, mur., pocz. XX w.
- 189. MŁYN, ul. Sportowa 30, mur. 1905-1907

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- 190. SPICHLERZ, ul. Sportowa 30, szach. XVIII/XIX w.
- 191. BUDYNEK GOSPODARCZY przy młynie, szach., XX w.
- 192. ZESPÓŁ WIEŻY CIŚNIEŃ, ul. Wyrzyska 27:
 - a. Wieża ciśnień, mur. 1905-1910
 - b. Budynek przepompowni, mur. 1905-1910
 - c. Budynek przepompowni, mur. ok. 1920
- 193. ZESPÓŁ GAZOWNI MIEJSKIEJ, ul. Wyrzyska 29
 - a. Gazownia, MUR. 1905-07
 - b. Budynek administracyjny, mur. ok. 1910

ŁOBŻONKA

- 194. ZAGRODA MŁYNARZA:
 - a. Dom mur., 1 ćw. XX w.
 - b. Stodoła, glinobita/mur. 3 ćw. XIX w.
 - c. Budynek gospodarczy, mur. ok. 1900
- 195. LEŚNICZÓWKA ob. gajówka, mur. ok. 1910
- 196. KAPLICZKA, mur. l.20-te XX w.

NOWINA

- 197. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:
 - a. Dom mieszkalny, mur. k. XIX w.
 - b. Obora ze stajnią, mur. k. XIX w.
 - c. Chlewik, mur. k. XIX w.

PIESNO

- 198. SZKOŁA NR 31, mur. 1 ćw. XX w.
- 199. Zagroda nr 1:
 - a. Dom mur. pocz. XX w.
 - b. Budynek inwentarski, mur. pocz. XX w.
 - c. Stodoła drewno, 1 poł XX w.
- 200. DOM NR 20, mur. l.20-te. XX w.
- 201. DOM NR 23, mur. pocz. Xx w.
- 202. KUŹNIA mur. pocz. XX w.
- 203. KAPLICZKA mur. 1922, figura MB Niepokalanie Poczętej.
- 204. MIEJSCE PAMIĘCI NARODOWEJ, grób zbiorowy 1939
- 205. CMĘTARZ EWANGELICKI, nieczynny XIX/XX w.

PIESNO – MŁYN

- 206. CMĘTARZ RODZINY MŁYNARZY, nieczynny, XIX/XX w,

RATAJE

- 207. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
 - a. Dwór, mur. 1 poł XIX w. przebudowany

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- b. Czworak, mur. 4 ćw. XIX w. przebudowany
- c. Dom folwarczny, ul. Targowa 18, mur. XIX/XX w.
- d. Stajnia, mur. k. XIX w.
- e. Stajnia mur. 1906
- f. Obora, mur. XIX/XX w. przebudowana na mieszkania
- g. Owczarnia, mur. pocz. XX w.
- h. Chlewik, mur. XIX/ XX w.
- i. Gorzelnia, mur./kam. L.20-30-te XX w. rozbudowana
- j. Stelmacharnia, mur. 4 ćw. XIX w.
- k. Transformator, mur. 4 ćw. XIX w.

STEBIONEK

208. DOMEK MYŚLIWSKI, drewno, 3-4 ćw. XIX w.

SZCZERBIN

209. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:
- a. Oficyna mieszkalna, mur. k. XIX w.
 - b. Wielofunkcyjny budynek mieszkalno-gospodarczy, mur. k. XIX w.
 - c. Magazyn ze stajnią, mur. k. XIX w.
 - d. Magazyn, mur. k. XIX w.
 - e. Stodoła, mur. k. XIX w.
 - f. Dom mieszkalny, mur. k. XIX w.
 - g. Chlewik, mur. k. XIX w.
210. SZKOŁA, mur. k. XIX w.
211. DOM NR 7, mur. k. XIX w.
212. DOM NR 23, mur./drewno, 4 ćw. XIX w.
213. DOM NR 33, mur./drewno, po poł. XIX w. przebudowany
214. OBORA, w zagrodzie nr 34, mur. 1928

TOPOLA

215. SZKOŁA, mur. 1 ćw. XX w.
216. KAPLICZKA przy drodze do Dźwierszna, mur. figura św. Józefa XIX w.
217. CMENTARZ EWANGELICKO – AUSGBURSKI, nieczynny, XIX w.

TRZEBOŃ

218. ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY:
- a. Dwór mur. 2 poł. XIX w.
 - b. Park krajobrazowy, ok. poł. XIX w.
219. KAPLICZKA mur. k. XIX w. figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem, XVII/XIX w.
220. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, nieczynny, XIX w.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

WIKTORÓWKO

- 221. SZKOŁA, mur. 1 ćw. XX w.
- 222. ZAŁOŻENIE FOLWARCZNE:
 - a. Budynek gospodarczy, ob. mieszkalny, nieużytkowany, mur. ok. poł. XIX
 - b. Stodoła, ob. stodoła i garaż, mur. ok. poł. XIX w.
 - c. Stodoła, ob. stodoła i obora nr 55, mur. ok. poł. XIX w.
 - d. Obora, ob. stodoła Nr 57, mur. ok. poł. XIX w.
 - e. Obora, ob. stodoła i obora Nr 60, mur. ok. poł. XIX w.
 - f. Obora, ob. obora i stodoła Nr 59, mur. ok. poł. XIX w.
 - g. Spichlerz, ob. stodoła i obora Nr 58, mur. ok. poł. XIX w.
- 223. DOM NR 1, mur. ok. 1900
- 224. DOM NR 10, mur. k. XIX w.
- 225. DOM NR 28, mur. 1 ćw. XX w.
- 226. DOM NR 30, mur. k. XIX w.
- 227. DOM NR 37, mur. 1 ćw. XX w.
- 228. DOM NR 75, mur. k. XIX w.
- 229. DOM NR 78, mur. 1 ćw. XX w.
- 230. DOM NR 81, mur. 1 ćw. XX w.
- 231. STODOŁA w zagrodzie NR 3, mur. pocz. XX w.
- 232. KAPLICZKA, mur. z figurką Chrystusa, 1927
- 233. CMENTARZ EWANGELICKO – AUGSBURSKI, nieczynny, XIX/XX w.

WITROGOSZCZ

- 234. DOM MODLITWY Z PASTORÓWKĄ, Nr 58, mur. 1892-96, ob. sala wiejska
- 235. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
 - a. Dwór, mur. 1 ćw. XX w.
 - b. Budynek gospodarczy, mur. 1 ćw. XX w.
 - c. Stajnia, ob. chlewnia, mur. 1 ćw. XX w.
 - d. Owczarnia, ob. chlewnia, mur. 1 ćw. XX w.
 - e. Stodoła, chlewnia, mur. 1 ćw. XX w.
 - f. Stodoła, mur. 1 ćw. XX w.
- 236. SZKOŁA nr 23, mur. 1 ćw. XX w.
- 237. DOM NR 11, mur. pocz. XX w.
- 238. DOM NR 16, mur. 4 ćw. XIX w.
- 239. DOM NR 18, mur. k. XIX w.
- 240. DOM NR 24, mur. pocz. XX w.
- 241. DOM NR 29, mur. 1933
- 242. DOM NR 34, mur. 1 ćw. XX w.
- 243. CMENTARZ EWANGELICKO – AUGSBURSKI, nieczynny, XIX/XX w.

Zarządzeniami Burmistrza Łobżenicy nr 0050.75.2017 z dnia 29 czerwca 2017 roku i nr 0050.26.2020 z dnia 25 lutego 2020 roku z Gminnej Ewidencji Zabytków skreślono zabytki oraz wyłączono kartę adresową (GEZ/I/5E) – stodołę w Dębnie oraz oborę

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

(GEZ/I/101C) i budynek gospodarczy (GEZ/I/101H) w Szczerbinie. Ponadto, Zarządzeniem Nr 0050.69.2023 Burmistrza Łobżenicy z dnia 5 czerwca 2023 r. w sprawie wykreślenia zabytku i wyłączenia karty adresowej z gminnej ewidencji zabytków skreślono zabytek oraz wyłączono kartę adresową (GEZ/I/101G) – budynek chlewni wchodzący w skład zespołu folwarcznego położonego w miejscowości Szczerbin. Wykreślenia zostały spowodowane wyłączeniem tych obiektów z Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków ze względu na ich zły stan techniczny.

6.4 Zabytki o najważniejszym znaczeniu dla Gminy

Na terenie Gminy Łobżenica znajduje się 12 obiektów budowlanych i 4 założenia parkowe wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków i objęte ochroną konserwatorską. Do budynków należą głównie kościoły, pałace i dwory będące częścią większych zespołów folwarcznych oraz budynki w Łobżenicy, o dużym znaczeniu historycznym dla miasta. W 2023 roku wpisano także Szlak kolejowy Wyrzyskiej Kolei Powiatowej na odcinku od stacji Białośliwie do stacji Łobżenica. Ponadto, do rejestru należy także układ urbanistyczny średniowiecznego Nowego i Starego Miasta. Należy wspomnieć, że w 2023 roku zakończono prace nad rewitalizacją Placu Wolności w Łobżenicy. Jest to centralne miejsce w mieście, które było świadkiem wielu ważnych wydarzeń i przemian społecznych. Decyzja o rewitalizacji Placu Wolności była wyrazem troski o dziedzictwo kulturowe miasta i pragnienia stworzenia atrakcyjnej przestrzeni dla społeczności. Zrewitalizowany Plac Wolności jest teraz wizytówką miasta i służy mieszkańcom Gminy Łobżenica.

Gmina Łobżenica nie jest właścicielem żadnego z zabytków ujętych w Wielkopolskim Rejestrze Zabytków. Budynkami o największym znaczeniu dla Gminy Łobżenica są:

- **Kościół parafialny p.w. św. Trójcy**

Późnogotycki kościół parafialny p.w. św. Trójcy w Łobżenicy znajduje się w złym stanie technicznym. Wymaga gruntowego odnowienia z uwagi na zły stan fundamentów i pękających, rozwarstwiających się ścian. Kościół został wzniesiony na przełomie XV i XVI wieku. Po spaleniu w okresie wojen szwedzkich, podczas odbudowy zyskał cechy barokowe. Podczas kolejnej rozbudowy w latach 1931-1932 dostawiono wieżę, boczną nawę i przedłużono nawę główną. Od strony południowej do kościoła przylega barokowa kaplica, prawdopodobnie z 1662 roku, a od strony północnej druga z lat 1931-1932.

Zespół wyposażenia w kościele parafialnym w większości barokowy, neobarokowy i eklektyczny, obejmuje między innymi siedem ołtarzy wraz z obrazami i rzeźbami,

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

chrzcielnicę, stalle, konfesjonały, balustradę chóru muzycznego, posadzkę w nawie, ambonę, prospekt organowy, grupę rzeźbiarską Ukrzyżowanie oraz płytę epitafijną Jana Jagaczyka i Jadwigi. Wyposażenie uległo dużym przekształceniom estetycznym (m.in. jest przemalowane), co znacznie obniżyło jego walory artystyczne i zabytkowe oraz uszkodzeniom technicznym (m.in. przez drewnojady).

W 2016 roku zakończono pierwszy etap prac konserwatorskich przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, a w 2023 roku rozpoczęto drugi etap prac konserwatorskich przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej. W 2024 roku w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków planowane są prace konserwatorskie ratujące kościół p.w. Świętej Trójcy w Łobżenicy.

- **Kościół pomocniczy p.w. św. Szczepana**

Kościół p.w. św. Szczepana w Łobżenicy jest w dobrym stanie technicznym. Zbudowany w latach 1910-1911, nawiązuje w formie do poprzedniej świątyni szachulcowej z około 1776 roku. Murowany, orientowany, jednonawowy z wydzielonym prostokątnym prezbiterium i wieżą od zachodu usytuowaną centralnie. Wnętrze nakryte pozornym sklepieniem kolebkowym, neobarokowa polichromia na sklepieniach i w prezbiterium. Rokokowy ołtarz i ambona przeniesione z poprzedniego kościoła.

Zespół wyposażenia w kościele parafialnym to rokokowy ołtarz główny, ambona, prospekt organowy i rzeźbę anioła, neobarokowe ławki i polichromie o motywach ornamentalnych, figuralnych i architektonicznych znajdujące się na stropie prezbiterium i nawy, łuku tęczowym i ścianie za ołtarzem głównym, ponadto zespół obrazów z przełomu XIX i XX w. z wizerunkami apostołów.

Zbudowany w latach 1910-1911, nawiązuje on w formie do poprzedniej świątyni szachulcowej z około 1776 roku. Murowany, orientowany, jednonawowy z wydzielonym prostokątnym prezbiterium i wieżą od zachodu usytuowaną centralnie. Wnętrze nakryte pozornym sklepieniem kolebkowym, neobarokowa polichromia na sklepieniach i w prezbiterium. We wnętrzu drewniane empory. W 2020 i 2021 roku wykonano prace restauratorsko - budowlane przy elewacji ściany nawy głównej kościoła p.w. św. Szczepana w Łobżenicy.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- **Sanktuarium Maryjne w Górze Klasztornej**

Kościół parafialny pw. NMP Niepokalanie Poczętej znajduje się w dobrym stanie technicznym, położony jest ok. 2 km na północny-zachód od Łobżenicy. Do świątyni od północy przylegają dwa skrzydła klasztorne. Po stronie południowej znajduje się założony w XVIII w., otoczony murem dziedziniec odpustowy. Na dziedzińcu znajduje się m. in. kaplica cudownej studzienki z XIX w. (odbudowana po pożarze w 1985 r.) oraz dwie kapliczki neogotyckie. Dalej, za barokową bramą rozciąga się leśny park zwany Gajem, z aleją na osi i licznymi okazami starych drzew. W jego południowej części w 2000 r. odtworzono kamienny krąg - domniemany obiekt kultu Światowida.

Barokowy kościół jest budynkiem jednonawowym, z nieco węższym, zamkniętym trójbocznie prezbiterium od wschodu i prostokątną kruchtą od zachodu. Nawę i nieco niższe prezbiterium nakrywają wysokie dachy dwuspadowe, kruchtę zachodnią - dach pulpitowy. Ponad kalenicą dachu nawy po stronie wschodniej wznosi się wieżyczka na sygnaturkę, zwieńczona baniastym hełmem z latarnią. Kościół jest budynkiem murowanym z cegły, jego ściany zostały otynkowane. Dachy kryte są dachówką ceramiczną, dach kruchty i hełm wieżyczki na sygnaturkę - blachą. Wnętrze nawy i prezbiterium nakryte jest sklepieniem kolebkowym z lunetami i plafonami o urozmaiconych kształtach. Kruchta nakryta jest trzema przęsłami sklepień żaglastych na gurtach.

Elewacje kościoła niegdyś podzielone były prostymi pilastrami dźwigającymi fryz i gzyms koronujący (obecnie pilastry zostały zlikwidowane). Elewację wschodnią i elewację zachodnią nawy wieńczy trójkątne szczyty. Szczytowi zachodniemu, niegdyś urozmaiconemu sterczynami, obecnie nadano wykrój wklęsło-wypukły. Okna nawy zamknięte są półkoliście, okna prezbiterium - segmentowo. Główne wejście do kościoła, ujęte prostym neobarokowym portalem, znajduje się w południowej ścianie kruchty. W dolnej strefie ścian prezbiterium w zamkniętych segmentowo wnękach umieszczono szereg tablic epitafijnych.

We wnętrzu ściany podzielone zostały zdwojonymi pilastrami dźwigającymi odcinki gzymsu. Spływy kolebkowych sklepień wtopione są w ściany. Prezbiterium otwiera się do nawy szerokim, półkoliście zamkniętym łukiem tęczowym. Po stronie północnej prezbiterium, ponad przejściem do klasztoru widoczna jest loża z balkonem, otwierająca się do wnętrza półkoliście zamkniętą arkadą. W przeszle zachodnim nawy znajduje się murowany chór muzyczny o falistym parapecie, wsparty na trzech filarowych arkadach. Wnętrze ozdobione jest polichromią wykonaną w latach 1978-1979. Wyposażenie kościoła obejmuje m. in.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

rokokowy ołtarz główny (po 1770 r., odtworzony po spaleniu w 1907 r.), dwa barokowe ołtarze boczne przy tarczy (ok. 1700 r.), dwa rokokowe ołtarze boczne w nawie (ok. 1770 r.), W ołtarzu głównym znajduje się uznany za cudowny obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, tzw. Góreckiej, kopia pierwotnego wizerunku namalowana po 1907 r. Wyposażenie zostało przemalowane, w kolorach innych niż oryginalne, co wpływa negatywnie na wartości artystyczne zabytków, na przestrzeni lat uległo również uszkodzeniom technicznym i degradacji materiałów. W latach 2020 – 2023 przeprowadzono prace konserwatorskie przy dwóch krucyfikсах, relikwiarzu oraz obrazie Matki Boskiej z Dzieciątkiem i czterech obrazach ze skrzydeł bocznych ołtarza w Kaplicy nad Źródłem. W ramach pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w latach 2020 – 2023 wykonano prace konserwatorskie przy krypcie w kościele p.w. NMP Niepokalanie Poczętej, dwóch krucyfikсах, relikwiarzu oraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem i czterech obrazach ze skrzydeł bocznych ołtarza w Kaplicy nad Źródłem. W 2024 roku w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków planowane są prace budowlane, instalacyjne na terenie Sanktuarium Maryjnego w Górze Klasztornej oraz konserwacja i restauracja oszklenia witrażowego w Bazylice.

- **Kościół p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim**

Kościół p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim znajduje się w dobrym stanie technicznym, pochodzi z 1869 roku – bryła powstała prawdopodobnie w wyniku obmurowania poprzedniego szachulcowego kościółka datowanego na 1741 rok. Posiada on skromne cechy neogotyckie, o ceglanych elewacjach z wieżyczką od frontu. Dach dwuspadowy, od frontu dobudowana wieża zwieńczona baniastym hełmem z latarnią. Należałoby odnowić ceglana elewację. Zespół wyposażenia w kościele p.w. św. Mikołaja jest w większej mierze barokowy. W jego skład wchodzi między innymi ołtarz wraz z rzeźbami i obrazami, chrzcielnica, ambona, prospekt organowy oraz feretron.

W latach 2012-2014 wykonano konserwację ołtarza głównego, a w 2017 roku przeprowadzono prace konserwatorskie przy krucyfiksie, zespole płaskorzeźb Drogi Krzyżowej, chrzcielnicy oraz feretrone z obrazami Świętej Rodziny i Serca Jezusa. W latach 2019-2020 wykonano konserwację ołtarza bocznego p.w. św. Wawrzyńca. W 2021 roku wykonano konserwację ambony, a w latach 2021-2023 konserwację ołtarza bocznego p.w. Matki Bożej. W 2024 roku planowane są prace konserwatorskie i restauratorskie przy Grupie rzeźbiarskiej – Ukrzyżowanie w kościele p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- **Zespół pałacowo-parkowy w Chlebnie**

Założenie pałacowo-parkowe usytuowane jest w znacznej odległości od zabudowań wsi. Część rezydencjonalna składa się z: pałacu, oficyny pałacowej oraz parku krajobrazowego. Obecny zespół powstał około 1870-1880, wtedy też prawdopodobnie został zbudowany pałac. Właścicielami terenu była niegdyś rodzina Ebers, obecnie obiekt pałacowy należy do Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Pile i w jego murach mieści się Dom Pomocy Społecznej w Chlebnie. Pałac jest w dobrym stanie technicznym, jest budowlą na rzucie prostokąta, nakryty dachem dwuspadowym. W elewacji frontowej centralnie usytuowana wieża z drewnianą werandą u szczytu. Cały pałac nawiązuje do form stylu szwajcarskiego (czy tyrolskiego). Oficyna pałacowa znajduje się w dostatecznym stanie technicznym, powstała około 1900 roku, połączona ze stajnią arkadową galeryjką na piętrze. Budynek na rzucie litery T, dwukondygnacyjny z wieżyczką zegarową. Elewacja murowana z licowanym kamieniem i cegłą. Całość posiada ciekawą architekturę i nietypowe rozwiązanie funkcjonalne. Park krajobrazowy, na rzucie nieregularnego wieloboku, rozciąga się wokół zabudowy pałacowej, a od strony wschodniej i południowej łączy się z lasem. Jest zadbany i stale pielęgnowany. Przy jego założeniu wymienione jest nazwisko dyrektora ogrodów pałacowych w Berlinie – Petera Josepha Lenne. Część parku służyła niegdyś właścicielom za cmentarz rodowy, pozostałością po nim jest granitowy kamień nagrobny z czterema nazwiskami Günther, Bernard, Hans Adam oraz Gotfrieda von Techirechky.

- **Dębno – park dworski**

Park dworski w Dębnie powstał około poł. XIX wieku. Park jest zadbany i na bieżąco pielęgnowany. Jest on swobodnym założeniem krajobrazowym, z dobrze zachowanymi alejkami, z licznymi okazami starych drzew. W skład parku wchodzi również dwa stawy. Szczególnie na uwagę zasługują drzewa o charakterze pomnikowym: dęby, platany, jesion, miłorząb. Na terenie parku krajobrazowego znajduje się pałac, obecnie Dom Pomocy Społecznej, zbudowany w 1877 roku, kaplica obecnie kościół fil. p.w. Matki Boskiej Bolesnej z 1877 roku oraz Rządówka, Własność Powiatu Pilskiego. Kościół filialny p.w. Matki Bożej Bolesnej w Dębnie znajduje się w dostatecznym stanie technicznym, wybudowany został w 1877 roku przez właściciela dóbr dembińskich Adolfa Koczorowskiego. Należałoby wymienić dach, stolarkę okienną i odnowić elewację budynku. Jak dotąd wykonano prace konserwatorskie przy dwóch rzeźbach (św. Katarzyna Aleksandryjska, św. Bartłomiej) z fasady kaplicy przeprowadzono w 2020 r. na podstawie pozwolenia WWKZ z 2020 r.,

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

natomiast prace przy konfesjonale, kropielnicy i chrzcielnicy prowadzone będą na podstawie pozwolenia WWKZ z 2018 r.

- **Ferdynandowo – Dwór**

Dwór powstały w 1913 r. na rzucie prostokąta, murowany z cegły, nakryty dachem naczółkowym krytym dachówką. Budynek od frontu posiada podcień wsparty na kolumnach. Układ wnętrza dwu i pół traktowy z centralnym korytarzem. Budynek stanowi własność Skarbu Państwa. Obecnie znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga gruntownego remontu.

- **Liszkowo – park dworski**

Założony w poł. XIX wieku. Jest to park krajobrazowy z polaną widokową, na jego terenie znajdują się takie drzewa jak: buk i klon jawor o znacznych rozmiarach. Park nie jest zadbany i wymaga pielęgnacji. W obrębie parku stoi dwór datowany na 2 ćw. XIX wieku, przebudowany około 1910 roku, obecnie jest zamieszkiwany przez osoby prywatne. Dwór znajduje się w dostatecznym stanie technicznym i wymaga gruntownego remontu. Należy do Skarbu Państwa.

- **Łobżenica**

- **układ urbanistyczny miasta**

Miasto lokowane w 1314 roku jest odzwierciedleniem średniowiecznej i nowożytnej działalności planistycznej wraz z późniejszymi modernizacjami i modyfikacjami. Historyczny układ został zachowany do dnia dzisiejszego, stanowi on kompozycję zabudowy monumentalnej, użyteczności publicznej oraz budownictwa mieszczańskiego z charakterystyczną zabudową gospodarczą. W 2023 roku zakończono prace nad rewitalizacją Placu Wolności w Łobżenicy, co znacznie przyczyniło się do poprawy estetyki Miasta.

- **Zajazd św. Józefa**

Wzniesiony w końcu XVIII wieku jako budynek szkieletowy, na wysokim podmurowaniu, częściowo podpiwniczony. Całość założenia w kształcie litery U. Po II wojnie światowej w salach głównego korpusu nauczano religii, w skrzydle mieszkalnym mieszkał grabarz. Obiekt zrekonstruowano w latach

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

2001 - 2006 z przeznaczeniem na plebanię. Obecnie znajduje się w dobrym stanie technicznym.

- **Dom, Plac Wolności 5**

Jest to jeden z najstarszych i najbardziej charakterystycznych budynków w mieście. Został zbudowany pod koniec XVIII wieku o konstrukcji szachulcowej z ceglanymi, tynkowanymi wypełnieniami. Całość na rzucie prostokąta, sześciosiowy z wystawką, nakryty wysokim mansardowym dachem. Wejście od strony frontowej poprzedzone schodami, zachowane drewniane drzwi posiadają rokokową dekorację. Własność prywatna. Obecnie budynek znajduje się w dobrym stanie technicznym.

- **Dom, Plac Wolności 10**

Budynek pochodzący z 1 poł. XX wieku o konstrukcji szachulcowej, otynkowany. Całość na rzucie prostokąta, pięciosiowy, nakryty dachem naczółkowym. Wejście od strony Placu Wolności. Własność prywatna. Obecnie połowa budynku jest wyremontowana i znajduje się w dobrym stanie technicznym, druga zaś jest dostatecznym stanie i wymaga gruntownego remontu (wymiana dachu, elewacja, itp.)

- **Dom, ul. 1 Maja 1**

Drugi z charakterystycznych domów w Łobżenicy znajduje się w narożniku Placu Wolności przy wylocie ulicy 1 Maja. Jest to budynek na rzucie prostokąta, pięciosiowy, nakryty dachem mansardowym. Konstrukcja budynku szachulcowa, otynkowana. W przeszłości w narożniku południowo-wschodnim znajdował się sklep, prawdopodobnie piekarniczy, o czym świadczy zachowany na podwórzu budynek z dużym kominem, gdzie wypiekano chleb. Zabytek jest własnością prywatną. Jest w dobrym stanie technicznym, wymaga wymiany elewacji.

- **Trzeboń – pałac**

Zbudowany w I poł. XIX wieku, został przebudowany w latach 70-tych XIX w. i początkach XX w. Budynek na rzucie prostokąta, otynkowany, wysoko podpiwniczony. Wejście od frontu z centralnie usytuowanym kolumnowym gankiem poprzedzonym schodami. Układ wnętrza dwutaktowy. Obiekt został zaadaptowany na mieszkanie i stanowi własność prywatną. Obecnie znajduje się w dopuszczającym stanie technicznym i wymaga remontu.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Gmina Łobżenica nie jest właścicielem żadnego z obiektów indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków.

7. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy. Analiza szans i zagrożeń.

Analiza SWOT, której użyto w tym Programie, jest najpopularniejszą techniką analityczną, służącą do porządkowania informacji w pierwszym etapie planowania strategicznego. Posiadane dane zostały posegregowane w czterech kategoriach:

- S (Strengths) – mocne strony: wszystko co stanowi atut, przewagę, zaletę gminy;
- W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko co stanowi słabość, barierę, wadę;
- O (Opportunities) – szanse: wszystko co stwarza dla zasobów kultury korzystną szansę na zmianę;
- T (Threats) – zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo dla dziedzictwa kulturowego;

Analiza poniższych informacji pozwoliła na wyodrębnienie poszczególnych priorytetów i kierunków działania mających na celu polepszenie warunków ochrony i opieki nad zabytkami w Gminie Łobżenica, jak również szerszą i lepiej zorganizowaną promocję dziedzictwa kulturowego.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• spory zasób zabytków na terenie miasta i gminy, w tym średniowieczny, wpisany do rejestru zabytkowy układ urbanistyczny • zachowane zabytkowe obiekty sakralne o dużym znaczeniu historyczno-kulturowym • brak uciążliwego przemysłu • istnienie na terenie gminy placówek oświatowych • wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej • bogata i ciekawa historia miasta • funkcjonująca Miejska Izba Muzealna • znaczna liczba kapliczek i figur przydrożnych • atrakcyjność regionu pod względem historyczno-krajobrazowym • strefy chronionego krajobrazu • opracowane miejscowe plany zagospodarowania miasta • działalność Towarzystwa Miłośników	• brak upowszechniania wiedzy o wartości chronionych obiektów oraz idei ochrony zabytków • zły stan techniczny części obiektów zabytkowych oraz ich postępująca degradacja – szczególnie obiektów we własności prywatnej • samowola budowlana i remontowa prowadząca do utraty walorów zabytkowych budynków • stosunkowo niewielka dbałość o obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków • niewystarczające środki budżetowe Gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami • brak archeologicznych i historyczno-architektonicznych programów badawczych na terenie gminy • niewystarczająca informacja turystyczna; brak oznaczeń informacyjnych prowadzących do

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Łobżenicy oraz Kurkowego Bractwa Strzeleckiego w Łobżenicy - wydawany miesięcznik – Panorama Łobżenicy - działalność Gminnego Centrum Kultury	zabytków - odpływ ludności – młodych osób – z uwagi na mało atrakcyjny rynek pracy i braki w ofercie edukacyjno-kulturalnej. - brak infrastruktury turystycznej
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość rewaloryzacji zabytków z wykorzystaniem dotacji krajowych i unijnych, szczególnie w nowym okresie programowania - wysoka atrakcyjność turystyczna regionu - promocja gminnych walorów przyrodniczych, kulturowych oraz dziedzictwa w zakresie budowania oferty turystyczno-rekreacyjnej. - poprawa dostępności do zabytków poprzez wprowadzenie informacji na stronę internetową - programy edukacyjno-promocyjne poszerzające wiedzę mieszkańców na temat zasobu dziedzictwa kulturowego (dzień Łobżenicy, konkursy historyczne, imprezy kulturowe itd.) - systematyczna aktualizacja dokumentów na poziomie gminy - podejmowanie działań administracyjnych na rzecz poprawy stanu zachowania zabytków - uwzględnianie kwestii ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym - finansowanie ze środków gminy prac konserwatorskich - aktywna działalność instytucji kultury, szkół i organizacji społecznych na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego Gminy	- samowola budowlana – wprowadzanie obcych elementów nowej zabudowy, niezgodnych z historyczną kolorystyką - brak dostatecznego nadzoru nad remontami i przebudowami budynków obiektów zabytkowych - bardzo wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych - utrudniony dostęp do środków zewnętrznych - traktowanie przez niektórych właścicieli konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego, jako problemu ograniczającego dysponowanie własnością prywatną - brak potencjalnych inwestorów - działalność tzw. łowców skarbów z wykrywaczami metali zagrażających pozostałościom materialnym dziedzictwa kulturowego - zagrożenie pożarowe - kłęski żywiołowe - kradzież zabytków szczególnie z obiektów sakralnych - akty wandalizmu - brak funkcji dla zabytków w szczególności dla zabudowy folwarcznej - nieprawidłowo prowadzone prace konserwatorskie i roboty budowlane

Obszary największego zagrożenia dla zabytków na obszarze gminy Łobżenica

a. zabytki archeologiczne

Jednym z głównych zagrożeń dla zabytków archeologicznych są inwestycje budowlane, które wymagają prowadzenia szerokopłaszczyznowych prac ziemno-budowlanych. Naruszające strukturę głębokie wykopy, bezpowrotnie niszczą dziedzictwo kulturowe. Przed przystąpieniem do prac należałoby sprawdzić, czy na danym obszarze nie znajduje się zidentyfikowane stanowisko archeologiczne. Najbezpieczniejszym wyjściem w wypadku dużych inwestycji na terenie zabytkowych terenów miejskich jest przeprowadzenie przedwykopaliskowej prospekcji

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

archeologicznej, w celu uniknięcia niewygodnej przerwy w pracach, spowodowanej odnalezieniem ewentualnych zabytków. Trzeba tutaj również zaznaczyć, że ochrona stanowisk archeologicznych i nawarstwień kulturowych przy inwestycjach związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, powinna mieć swoje odbicie w ujmowaniu zagadnień związanych z ochroną zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego, warunkach zabudowy i inwestycjach celu publicznego oraz respektowaniu zapisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych w opiniach i decyzjach właściwego miejscowo konserwatora zabytków.

Ponadto, postępująca mechanizacja rolnictwa, głęboka orka, wpływa negatywnie na stan zachowania stanowisk archeologicznych, które w większości przypadków znajdują się na terenie gruntów ornych. Największym jednak zagrożeniem dla zabytków zarówno ruchomych, jak i struktury stanowisk archeologicznych jest działalność tzw. „dzikich poszukiwaczy skarbów” korzystających z wykrywaczy metali. Przekopywanie stanowisk, tak jak w przypadku prac budowlanych narusza warstwy kulturowe. Odnalezione zabytki trafiają najczęściej do prywatnych kolekcji, a w niektórych przypadkach na czarny rynek. Używanie wykrywaczy metali do odszukiwania „skarbów” według polskiego prawa wymaga pozwolenia, a jego brak grozi grzywną lub pozbawieniem wolności. Według art. 109 c ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami – Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia poszukuje ukrytych lub porzuconych zabytków, w tym przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2; ponadto, w przypadku odkrycia zabytku archeologicznego, obowiązkiem osoby zgłaszającej odkrycie jest powiadomienie niezwłocznie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe – Burmistrza.

Innym ważnym problemem jest również niewiedza mieszkańców o wartościach zabytkowych dziedzictwa archeologicznego oraz występujących dla nich zagrożeniach. W przeświadczeniu większości osób przypadkowe znaleziska archeologiczne stanowią problem, dlatego większość z nich zostaje ponownie zasypana, a cała sprawa uciszona. Niezbędnym przedsięwzięciem będzie dla przyszłości Łobżenicy przeprowadzenie badań nieinwazyjnych w najstarszych

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

częściach miasta w celu sprawdzenia faktycznego zasobu stanowisk archeologicznych oraz określenie zasad ich ochrony.

Obowiązkiem właściciela posiadłości, na której doszło do znalezienia zabytków, które mogą mieć wartość archeologiczną, jest poinformowanie o tym burmistrza, a on w ciągu trzech dni musi przekazać tę informację Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków. Za niewypełnienie tego obowiązku grozi odpowiedzialność karna.

Brak zainteresowania ze strony mieszkańców działa negatywnie nie tylko na zabytki, ale również na wizerunek gminy, która mogłaby zyskać dodatkowy atut jako miejsce atrakcyjne turystycznie.

Informacja o planowanych inwestycjach, których lokalizacja może naruszyć zewidencjonowane stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Łobżenica:

Zespół stanowisk archeologicznych	Pojedyncze stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	Lokalizacja	Projektowane / planowane zadanie inwestycyjne
39	X	Łobżenica	„Przebudowa targowiska w Łobżenicy wraz z budową drogi dojazdowej”
33	X	Luchowo	„Przebudowa drogi gminnej nr 129042P w miejscowości Luchowo”
27	X	Fanianowo	„Wykonanie dokumentacji przebudowy drogi (Fanianowo)”
33	X	Luchowo	„Budowa i rozbudowa dróg gminnych w miejscowości Luchowo (Berlinki)”

b. Zabytki wpisane do rejestru i znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków

Tak jak w przypadku zabytków archeologicznych, problem stanowi niewiedza mieszkańców, w tym właścicieli obiektów zabytkowych. Najczęściej nie zdają sobie sprawy, iż ich budynek znajduje się w gminnej ewidencji zabytków. Oznacza to, że znajduje się on pod opieką konserwatorską i wszelkie prace naruszające jego pierwotną konstrukcję powinny być konsultowane z konserwatorem.

Największym błędem właścicieli jest nieumiejętne dobieranie nowoczesnych elementów budowlanych do historycznej elewacji budynku. Zmieniają tym samym estetyczny wygląd obiektu i tym samym jego wartość historyczno-kulturową.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

Ukracanie samowolki budowlanej powinno odbywać się już na poziomie samorządu lokalnego. Przy wydawaniu wszelkich pozwoleń budowlanych winno się brać pod uwagę wpis do gminnej ewidencji zabytków oraz obecność stanowisk archeologicznych na działce, na której ma powstać budynek.

Również brak środków na restaurację obiektów zabytkowych skutkuje ich powolną degradacją. Budowle zabytkowe wymagają najczęściej użycia historycznych elementów konstrukcyjnych, które wielokrotnie przewyższają wartość tych nowoczesnych.

Największym zagrożeniem dla zabytków ruchomych – zarówno obiektów sakralnych jak i ich zabytkowego wyposażenia – jest brak odpowiedniego zabezpieczenia przeciwpożarowego i antywłamaniowego, a także wadliwa, uszkodzona, przestarzała instalacja elektryczna i odgromowa narażająca budynki na pożary.

c. Cmentarze

Cmentarze ewangelickie i katolickie znajdujące się na terenie Gminy Łobżenica są nierozzerwalnym świadectwem historii tych terenów. Użytkowane na przełomie XIX/XX wieku zostały bezpowrotnie opuszczone po II wojnie światowej.

Na terenie gminy Łobżenica znajduje się 30 zidentyfikowanych cmentarzy, w tym 15 cmentarzy ewangelickich, 9 katolickich oraz 1 żydowski. Pozostałe zostały zidentyfikowane jako rodowe lub epidemiczne. Dodatkowo w rejestrze zostały uwzględnione dwa groby zbiorowe pochodzące z okresu II wojny światowej, będące Miejscem Pamięci Narodowej (Łobżonka i Piesno). Większość z obiektów było użytkowanych na przełomie XIX/XX wieku, wyjątek stanowią cmentarze średniowieczne i nowożytne z terenów miasta Łobżenica i Górki Klasztornej. Cmentarze te w większości są nieczynne, poza czterema znajdującymi się w Dźwiersznie Wielkim, Fanianowie, Górcie Klasztornej i Łobżeniczy.

Cmentarze ewangelickie stanowią pozostałość po wzmożonej kolonizacji niemieckiej na naszych ziemiach. Praktycznie niemal przy każdej wsi w gminie znajduje się taki obiekt. Do dzisiaj zachowały się w krajobrazie wiejskim dzięki drzewostanowi, który stanowią głównie takie drzewa jak: dąb, brzoza, lipa, klon czy wiąz. Najbardziej charakterystyczną rośliną, którą można znaleźć na każdym z cmentarzy ewangelickich jest bluszcz.

Łobżenica przez wieki była miastem, w którym obok siebie istniały zbór ewangelicki, synagoga, kościół Fromów i kościół katolicki. Stąd na przestrzeni

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

wieków przy świątyniach powstawały także cmentarze, na których chowano wiernych różnych wyznań. W większości po tych cmentarzach nie zachowały się żadne widoczne ślady. Na miejscu cmentarza ewangelickiego po II wojnie światowej powstał park miejski. Nie zachował się natomiast cmentarz żydowski, na którego terenie stoją dzisiaj budynki mieszkalne.

Wśród miejscowości, w których znajdują się nieczynne cmentarze wymienić można Chlebno (cmentarz ewangelicko-augsburski i rodowy), Dębno (katolicki przypałacowy), Dziegciarnię (ewangelicko-augsburski), Dźwierszno Małe (ewangelicko-augsburski), Dźwierszno Wielkie (katolicki przykościelny), Górkę Klasztorną (katolicki przykościelny), Kunowo (katolicki), Kościerzyn Mały (ewangelicko-augsburski), Kruszki (dwa cmentarze ewangelicko-augsburskie), Liszkowo (ewangelicko-augsburski), Luchowo (epidemiczny), Łobżenicę (ewangelicki przykościelny, ewangelicko-augsburski, katolicki przykościelny oraz zlikwidowany żydowski), Piesno (ewangelicko-augsburski i cmentarz rodziny młynarzy), Topolę (ewangelicko-augsburski), Trzeboń (ewangelicko-augsburski), Wiktórowko (ewangelicko-augsburski) oraz Witrogoszcz (ewangelicko-augsburski).

Brak zainteresowania tymi obiektami ze strony mieszkańców i samorządu lokalnego poskutkowało ich postępującą dewastacją. Do dzisiaj zachowały się tylko zarysy pomników pozbawione w większości przypadków tablic imiennych, niektóre zaś cmentarze zachowały się w krajobrazie tylko dzięki charakterystycznemu drzewostanowi.

W nadchodzących latach planowane jest uporządkowanie m.in. poprzez wycinkę drzew i krzewów, sprzątnięcie liści, gałęzi i śmieci, oznakowanie wszystkich cmentarzy tablicami informacyjnymi oraz zinwentaryzowaniu widocznych pozostałości nagrobków, poprzez współpracę Gminy Łobżenica z Zakładem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łobżenicy, sołtysami, mieszkańcami poszczególnych wsi oraz Towarzystwem Miłośników Łobżenicy. Będzie to możliwe również po pozyskaniu dofinansowań zewnętrznych. Harmonogram prac dotyczący porządkowania poszczególnych cmentarzy zostanie określony po jego uzgodnieniu z ww. podmiotami. Poniżej znajduje się wykaz cmentarzy, które są porządkowane przez Gminę Łobżenica:

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer działki
1	Dziegciarnia	cmentarz ewangelicko-augsburski	86
2	Dźwierszno Małe	cmentarz ewangelicko-augsburski	265/1, 265/2

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

3	Kunowo	cmentarz katolicki	84
4	Kościerzyn Mały	cmentarz ewangelicko-augsburski	225
5	Kruszki	cmentarz ewangelicko-augsburski	410
6	Kruszki	cmentarz ewangelicko-augsburski	23
7	Liszkowo	cmentarz ewangelicko-augsburski	124
8	Łobżenica	cmentarz żydowski	140/143/144
9	Łobżenica	cmentarz ewangelicko-augsburski	604
10	Łobżenica	Miejsce Pamięci Narodowej	8084/1
11	Piesno	cmentarz ewangelicko-augsburski	346
12	Piesno	Miejsce Pamięci Narodowej	8088
13	Wiktorówko	cmentarz ewangelicko-augsburski	11
14	Witrogoszcz	cmentarz ewangelicko-augsburski	178

8. Założenia programowe

Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)

- ❖ uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- ❖ zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- ❖ wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- ❖ podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- ❖ określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- ❖ podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu dziedzictwa kulturowego miasta (analiza SWOT) zostały opracowane priorytety, do których realizacji wyznaczono kierunki działania wraz z zadaniami.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

PRIORYTET I	PRIORYTET II	PRIORYTET III	PRIORYTET IV
Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego Gminy Łobżenica	Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy Łobżenica	Zarządzanie dziedzictwem kulturowym Gminy Łobżenica	Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, sektorem prywatnym, etc., na rzecz opieki nad zabytkami

PRIORYTET I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego Gminy Łobżenica	
KIERUNKI DZIAŁANIA:	ZADANIA:
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	1) weryfikacja zasobów oraz stanu zachowania zabytków,
Kształtowanie struktur przestrzennych w oparciu o przesłanki historyczne	2) inwentaryzacja elementów małej architektury, w tym kapliczek przydrożnych oraz Miejsce Pamięci Narodowej; ich odrestaurowanie i zabezpieczenie,
Ochrona i ekspozycja najcenniejszych elementów dziedzictwa krajobrazu kulturowego gminy	3) aktualizacja istniejącej gminnej ewidencji zabytków archeologicznych (bez ogólnego dostępu w obawie przed poszukiwaczami skarbów),
Podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności krajobrazu kulturowego gminy na potrzeby edukacyjne, społeczne i turystyczne	4) podejmowanie działań związanych z likwidacją samowoli budowlanych,
	5) ochrona historycznych układów przestrzennych, w tym dróg, placów, parceli mieszkalnych, ze szczególnych uwzględnieniem historycznego układu urbanistycznego miasta Łobżenica,
	6) ochrona panoram Gminy Łobżenica,
	7) podejmowanie starań o uzyskanie zewnętrznych środków na rewaloryzację zabytków,
	8) uwzględnianie ochrony zabytków przy planowaniu zadań inwestycyjnych miasta,
	9) oznaczenie wszystkich budynków, wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, znakiem Konwencji Haskiej (błękitnej tarczy),
	10) współfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków i do gminnej ewidencji zabytków.

PRIORYTET II: Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy Łobżenica	
KIERUNKI DZIAŁANIA:	ZADANIA:
Dostęp do informacji o gminnym zasobie dziedzictwa kulturowego	1) propagowanie informacji o najważniejszych zabytkach w lokalnych publikacjach (Panorama Łobżenicy),
Popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	2) opracowanie interaktywnej mapy miasta i gminy z naniesioną na nią lokalizacją wszystkich obiektów zabytkowych,
Współpraca z placówkami badawczymi	3) oznakowanie miejsc nieczynnych cmentarzy ewangelicko-augsburskich,

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

w celu poszerzenia wiedzy o zasobie dziedzictwa kulturowego Gminy Łobżenica	4) wprowadzenie problematyki opieki nad zabytkami i historii regionu do zajęć szkolnych (lekcje historii, wychowawcze), 5) zorganizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, rowerowych po najciekawszych i najważniejszych historycznych miejscach gminy i przedstawienie obiektów zabytkowych, 6) organizowanie konkursów szkolnych popularyzujących historię Gminy i jej zabytków, 7) współpraca z lokalną prasą, Towarzystwem Miłośników Łobżenicy oraz Kurkowym Bractwem Strzeleckim w Łobżenicy oraz innymi organizacjami i instytucjami, które zajmują się dziedzictwem kulturowym, 8) wydawanie i wspieranie publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego, 9) przeprowadzenie badań archeologicznych i architektonicznych na terenie Gminy Łobżenica. 10) promocja istniejących szlaków kulturowych oraz propagowanie ich tworzenia jako istotnych działań dla promocji regionu, 11) organizowanie wystaw, spotkań na temat historii regionu, dawnego i dzisiejszego krajobrazu kulturowego, 12) propagowanie wśród mieszkańców prowadzenia działalności agroturystycznej połączonej ze zwiedzaniem regionu
---	--

PRIORYTET III: Zarządzanie dziedzictwem kulturowym Gminy Łobżenica

KIERUNKI DZIAŁANIA:	ZADANIA:
Podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności krajobrazu kulturowego gminy na potrzeby edukacyjne, społeczne i turystyczne Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	1) poprawa dostępności do poszczególnych obiektów zabytkowych poprzez odpowiednie oznakowanie zabytków, dróg i szlaków (rowerowych, pieszych) 2) umieszczanie na obiektach tablic z krótką informacją o zabytku, 3) egzekwowanie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, 4) podejmowanie działań mających na celu utrzymanie w porządku i zabezpieczenie zabytkowych cmentarzy ewangelicko-augsburskich na terenie Gminy Łobżenica, 5) rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (w tym parków, cmentarzy, obszarów nieczynnych cmentarzy), 6) iluminacja najcenniejszych zabytków Gminy

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

PRIORYTET IV: Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, sektorem prywatnym, etc., na rzecz opieki nad zabytkami

KIERUNKI DZIAŁANIA:	ZADANIA:
Wspólne wykreowanie produktów turystyki regionalnej w oparciu o lokalne dziedzictwo Utrzymywanie aktywnej współpracy w celu upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami i lokalnymi tradycjami	1) współpraca z rządowymi, wojewódzkimi służbami ochrony zabytków oraz innymi instytucjami, 2) określanie warunków współpracy Gminy z właścicielami obiektów zabytkowych, 3) informowanie właścicieli budynków będących obiektami zabytkowymi o przysługujących im prawach i konieczności wypełniania obowiązków oraz o formach dofinansowania remontów itp., 4) aktywna działalność stowarzyszeń, LGD, klubów, kół, związków oraz entuzjastów na rzecz rozwoju Gminy wraz z ochroną dziedzictwa kulturowego, 5) wspieranie działalności zespołów ludowych, obrzędowych, kapel i kół gospodyń wiejskich, zastępów OSP, izb regionalnych oraz twórczości artystów ludowych w kultywowaniu tradycji regionalnej, 6) współpraca międzygminna i regionalna w zakresie wspólnego promowania dziedzictwa kulturowego, organizacji imprez kulturalnych, historycznych, plenerowych festynów, szkoleń itp.

9. Instrumentarium realizacji Programu Opieki nad Zabytkami

Podmiotem formułującym Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest samorząd Gminy Łobżenica. Postawę instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawa oraz zawarte w nich regulacje. Realizacja Programu odbywać się będzie poprzez działania zmierzające do osiągnięcia zawartych w nim celów.

Plan zakłada współpracę w realizacji przyjętych kierunków działania z jednostkami podległymi samorządowi Gminy, jak również organizacjami pozarządowymi działającymi na jej terenie.

W celu realizacji niniejszego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica wykorzystane zostaną następujące kategorie instrumentów:

- **Instrumenty prawne:**
 - a) ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
 - b) dokumenty wydawane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
 - c) aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- **Instrumenty finansowe:**
 - a) udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i budowlane przy zabytkach,
 - b) korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- **Instrumenty koordynacji:**
 - a) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
 - b) współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi,
 - c) programy ochrony środowiska,
 - d) programy prac konserwatorskich
- **Instrumenty społeczne:**
 - a) edukacja z zakresu dziedzictwa kulturowego,
 - b) współdziałanie z organizacjami społecznymi
- **Instrumenty kontrolne:**
 - a) aktualizacja i weryfikacja gminnej ewidencji zabytków,
 - b) analizy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego,
 - c) oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta

10. Zasady oceny realizacji Programu Opieki nad Zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Burmistrz Łobżenicy zobowiązany jest do sporządzania co dwa lata sprawozdania z realizacji gminnego planu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Miejskiej.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami powinien być monitorowany w celu zapewnienia zgodności jego realizacji z przyjętymi celami i kierunkami działań oraz zadaniami.

Podstawowymi czynnościami monitorującymi powinny być:

- przeprowadzanie przynajmniej, co 2 lata lustracji terenowej zabytków znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków, sprawdzanie stanu ich zachowania,
- aktualizacja kart adresowych zabytków w Gminnej Ewidencji Zabytków,
- ocena realizacji programu edukacji i promocji zabytków,
- ocena zaawansowania prac związanych z uporządkowaniem i oznaczeniem tablicami informacyjnymi cmentarzy ewangelicko-augsburskich,
- stan zaawansowania realizacji zadań zawartych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami,
- aktualizacja informacji o obiektach zabytkowych, znajdująca się na stronie internetowej Gminy.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

11. Źródła finansowania zadań opieki nad zabytkami

Podstawowym dokumentem regulującym system finansowania opieki nad zabytkami jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Rozdział 7 ustawy szczegółowo określa zasady finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach.

Niniejszy rozdział ma za zadanie wskazać możliwości finansowania ochrony i opieki nad zabytkami ze źródeł pozabudżetowych Gminy. Samorządy lokalne powinny z własnej inicjatywy podjąć próbę wygospodarowania w budżecie środków przeznaczonych na ochronę i opiekę nad zabytkami, ponieważ większość zewnętrznych źródeł dofinansowania wymaga zapewnienia wkładu własnego w finansowanych przez nie programach.

Trzeba tutaj zaznaczyć, że główny obowiązek związany z opieką, ochrona oraz finansowanie wszelkich prac konserwatorskich, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Źródła krajowe:

- Dotacje Ministra Kultury
- Dotacje Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków
- Dotacje gminne
- Dotacje wojewódzkie i powiatowe
- Dotacje ministra Administracji i Cyfryzacji – fundusz kościelny
- Programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Źródła zagraniczne:

- Źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych
- Źródła pozaunijne – Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Dotacje

Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku.

Art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, określa szczegółowo wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu. Zalicza się do nich:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Dotacja może być udzielana w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

wpisanym do rejestru. Dotacja w wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie prac może zostać udzielona jeśli:

1. Zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
2. Wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych;
3. Stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Dotacje gminne

Zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminy.

Rada Miejska w Łobżenicy na mocy Uchwały Nr XLIII/387/22 z dnia 27 czerwca 2022 r. określiła zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Gminy Łobżenica, która została zmieniona Uchwałą Nr LXII/528/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 września 2023 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XLIII/387/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie Gminy Łobżenica

Dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji – Fundusz Kościelny

Dotacje z funduszu Kościelnego są udzielane wyłącznie na remonty i konserwacje zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym i to tylko na wykonanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 1990 r. w sprawie rozszerzenia celów Funduszu Kościelnego, Dz. U. nr 61 poz. 354). Do takich prac należą: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, remonty i wymiana zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwwłamaniowej i przeciwpożarowej.

12. Wydatki Gminy Łobżenica związane z ochroną zabytków

Na mocy Uchwały Nr XXXIX/246/06 z dnia 26 kwietnia 2006 roku, Uchwały Nr XXII/135/12 z dnia 30 sierpnia 2012 roku oraz Uchwały Nr XLIII/387/22 zostały określone

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

zasady udzielania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie gminy Łobżenica nie stanowiących jej własności.

Rada Miejska w Łobżenicy w latach 2016 - 2023 podjęła 12 uchwał, na mocy których zostały przyznane dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Kwoty wydatkowanych środków z budżetu Gminy Łobżenica na wspomniane dotacje wyniosły:

- 1) w 2016 roku 90 000,00 zł: 60 000,00 zł na prace przy kościele św. Szczepana w Łobżenicy i 30 000,00 zł na prace przy kościele św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim;
- 2) w 2017 roku 110 000,00 zł: na prace przy kościele św. Szczepana w Łobżenicy;
- 3) w 2018 roku 90 000,00 zł: 45 000,00 tys. na prace przy kościele św. Szczepana w Łobżenicy i 45 000,00 tys. na prace przy kościele NMP Niepokalanie Początej w Górcie Klasztornej;
- 4) W 2019 roku 100 000,00 zł: 40 000,00 zł na prace przy elewacji prezbiterium kościoła św. Szczepana w Łobżenicy, 30 000,00 zł na prace przy ołtarzu bocznym p.w. św. Wawrzyńca w kościele p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim i 30 000,00 zł na prace przy krypcie Bazyliki p.w. NMP Niepokalanie Początej w Górcie Klasztornej;
- 5) W 2020 roku 80 000,00 zł: 30 000,00 zł na prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane w kościele pw. NMP Niepokalanie Początej w Górcie Klasztornej; 20 000,00 zł na prace restauratorsko-budowlane przy elewacji ściany nawy głównej kościoła pw. św. Szczepana w Łobżenicy; 20 000,00 zł na prace konserwatorsko-restauratorskie przy ołtarzu bocznym p.w. św. Wawrzyńca w kościele p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim; 10 000,00 zł na prace konserwatorsko-restauratorskie przy rzeźbach Kaplicy p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Dębnie;
- 6) W 2021 roku 80 000,00 zł: kwocie 25 000,00 zł na prace konserwatorskie przy obrazie Matki Boskiej z Dzieciątkiem z sukienką i czterech obrazach ze skrzydeł bocznych z ołtarza w Kaplicy nad Źródłem w kościele p.w. NMP Niepokalanie Początej w Górcie Klasztornej; 25 000,00 zł na prace restauratorsko – budowlane przy elewacji ściany nawy głównej kościoła p.w. św. Szczepana w Łobżenicy; 20 000,00 zł na prace konserwatorsko – restauratorskie ambony w kościele

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim; 10 000,00 zł na prace konserwatorsko - restauratorskie przy rzeźbach Kaplicy p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Dębnie;
- 7) W 2022 roku 20 000,00 zł na prace konserwatorskie, restauratorskie przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Bożej w kościele p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim;
- 8) W 2023 roku 80 000,00 zł: 37 000,00 zł na prace konserwatorskie przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z kościoła p.w. Świętej Trójcy w Łobżenicy; 23 000,00 zł na prace konserwatorskie i restauratorskie przy relikwiarzu oraz rzeźbie – krucyfiksie z krużganków klasztoru w kościele p.w. NMP Niepokalanie Poczętej w Górcie Klasztornej; 20 000,00 zł na prace konserwatorskie i restauratorskie przy ołtarzu bocznym p.w. Matki Boskiej w kościele p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim.

Powyższe kwoty przyznane były na mocy następujących uchwał:

- 1) Uchwała Nr XXII/183/16 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 5 września 2016 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace budowlano-konserwatorskie przy więźbie dachowej oraz pokryciu dachu Kościoła p.w. św. Szczepana w Łobżenicy;
- 2) Uchwała Nr XXV/210/16 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 30 listopada 2016 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorsko-remontowe w kościele p. w. Świętego Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim;
- 3) Uchwała Nr XXXV/285/17 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 września 2017 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace budowlano-konserwatorskie przy więźbie dachowej i pokryciu dachowym kościoła św. Szczepana w Łobżenicy;
- 4) Uchwała Nr XLIII/352/18 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 28 marca 2018 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace budowlano-konserwatorskie przy więźbie dachowej i pokryciu dachowym kościoła p. w. św. Szczepana w Łobżenicy;
- 5) Uchwała Nr XLIII/353/18 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 28 marca 2018 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace restauratorskie krypty kościoła parafialnego p. w. NMP Niepokalanie Poczętej w Górcie Klasztornej;
- 6) Uchwała Nr VIII/71/19 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 31 maja 2019 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace budowlano-konserwatorskie przy elewacji prezbiterium kościoła p.w. św. Szczepana w Łobżenicy;
- 7) Uchwała Nr VIII/72/19 Rady Miejskiej 2 Łobżenicy z dnia 31 maja 2019 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorsko-restauratorskie przy ołtarzu bocznym p. w. św. Wawrzyńca w kościele p.w. św. Mikołaja w Dźwiersznie Wielkim;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

- 8) Uchwała Nr VIII/73/19 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 31 maja 2019 roku w sprawie udzielenia dotacji na prace restauratorskie krypty Bazyliki p.w. NMP Niepokalanie Poczętej w Górcie Klasztornej;
- 9) Uchwała NR XXI/189/20 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 27 lipca 2020 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Gminy Łobżenica;
- 10) Uchwała NR XXVIII/270/21 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Gminy Łobżenica;
- 11) Uchwała NR XXXIX/363/22 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Gminy Łobżenica;
- 12) Uchwała NR LVI/472/23 Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Gminy Łobżenica.

Razem na ochronę obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie Gminy Łobżenica w latach 2016-2023 zostało przeznaczonych łącznie 650 000 złotych.

W 2022 roku przyjęto Sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica, w którym przeanalizowano realizację poprzedniego Programu oraz przedstawiono wnioski i rekomendacje na przyszłość.

13. Bibliografia

1. Andrzej Mietz, Jan Pakulski, *Łobżenica portret miasta i okolicy*, Toruń, 2014;
2. Jan Dubiela, *Łobżenica spacer w czasie*, Łobżenica, 2013;
3. Ks. Adam Przyborski, *Krajna. Historia, miejsce, ludzie*, Osiek nad Notecią, 2014;
4. Jan Dubiela, Marta Konek, *Łobżenickie zaułki*, Łobżenica, 2011;
5. Jowita Kęcińska, *Mały słownik gwary krajeńskiej*, Złotów, 2004;
6. *Łobżenickie obrazki*, Łobżenica 2008;
7. Marta Konek, Jan Dubiela, *Naturalisko, czyli Łobżenicka Fabryka Tłenu*, Łobżenica, 2010;

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŁOBŻENICA NA LATA 2024-2027

8. Marta Konek, Jan Dubiela, *Przez lasy i jeziora. Opowieść o miejscach i przyrodzie*, Łobżenica, 2007.

Dokumenty użyte do opracowania programu:

1. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023 – 2026;
2. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030;
3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Wielkopolska 2020+;
4. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
5. Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Wielkopolskiego na lata 2021 – 2024;
6. Strategia Rozwoju Powiatu Pilskiego 2015-2025;
7. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łobżenica;
8. Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łobżenica;
9. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Łobżenica;
10. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy lotniskowej w Gródku Krajeńskim – Wieś Dźwierszno Małe;
11. Strategia Rozwoju Gminy Łobżenica na lata 2015-2025;
12. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łobżenica na lata 2020-2026;
13. Program Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica na lata 2019-2023;
14. Sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Łobżenica.